

Advokaten

| ADVOKATBLADET | NR. 11 2017 | 97. ÅRGANG |

Vil gi advokatene ny salær-ordning

Lederen i Stortingets justiskomité vil gravlegge
dagens måte å fastsette salæret på

Nyheter fra Universitetsforlaget

Magnus Matningsdal

Straffeloven

De straffbare handlingene, kommentarutgave

Den 20. mai 2005 ble det vedtatt ny straffelov. Loven trådte i kraft 1. oktober 2015. Denne boken inneholder kommentarer til straffelovens andre del – de straffbare handlingene.

Kr 1599,-

Jorun I. Rui

Mistenktes innsyn i straffesaken

I spenningsfeltet mellom tillit og kontroll

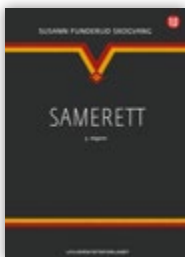
Bokens tema er straffeprosesslovens bestemmelser om mistenktes, og dermed også forsvarers, innsyn i en pågående straffesak. Bokens målgruppe er alle som arbeider med straffeprosess og menneskerettigheter; både de som ønsker svar på konkrete spørsmål, og de som ønsker en grundigere og dypere forståelse av reglene om innsyn.

Kr 649,-

Susann Funderud Skogvang

Samerett

3. utgave

Boken gir leseren en oppdatert innføring og oversikt over sameretten og er å regne som et standardverk i faget. Samerett er en rettsdisiplin som tar opp spørsmål som er særegne for det samiske folk. Faget reiser flere typer problemstillinger, både offentligrettslige og privatrettslige, folkerettslige og internrettslige, metodiske og juridiske problemstillinger med tverrfaglige utfordringer.

Kr 649,-

Arne Fliflet

Statsforfatningen i Norge

11. utgave

Statsforfatningen i Norge er et standardverk innen norsk juridisk litteratur. Boken gir en bred innføring i rettsreglene for norsk statsstyre. Den fremstiller og analyserer de vidtrekkende konstitusjonelle reformer som ble vedtatt gjennom grunnlovsendringene i 2014, 2015 og 2016.

Kr 899,-

Stein Ness og Anne Siiri Øyasæter

Eiendomsutvikling

– fra planlegging til ferdigstillelse

Denne boken gir en helhetlig og konkret fremstilling av eiendomsutviklingsprosessen fra et praktisk og juridisk perspektiv, fra utvikling av råtomt til ferdigstillelse av bygg. Forfatterne ser spesielt på prosessen rundt planlegging og gjennomføring av større utviklingsprosjekter fra utbyggerens ståsted. De redegjør for sentrale juridiske temaer og problemstillinger og gir eksempler fra relevante saker.

Kr 599,-

Frederik Zimmer

Internasjonal inntektsskatterett

5. utgave

Internasjonal inntektsskatterett gir en systematisk fremstilling av rettsreglene om inntektsskatt i internasjonale forhold, med hovedfokus på norsk rett, skatteavtalene og EØS-avtalen. Denne utgaven er oppdatert med utviklingen i OECDs BEPS-prosjekt til juni 2017.

Kr 749,-

Innhold

Nyheter

- 4 Vil ha flere straffesaker i Høyesterett
- 6 Førstelagmann tapte klagesak mot advokat
- 8 0 i økning i 2018
- 9 Negativ til forhandlingsrett
- 10 Reell salærsats: 524 kroner pr. time
- 12 Bekymret for «advokat-syndromet»

Forsvarerseminaret 2017

- 14 Vil slåss for forhandlingsrett
- 16 – Vi er altfor fokusert på voldtekt

IBA Sydney 2017

- 18 Fortalte om norske lederlønninger på IBA
- 19 Vant pris for advokat-kamp i Tyrkia
- 20 – Viktig oppdragsplass
- 21 På terrasse-party down under
- 22 Advokat-utfordringer verden over

Forsvarerseminaret 2017

- 32 – Advokater er maktmennesker
- 39 – Burde vi kanskje jobbe mer sammen?

- 48 Vil at salæret skal belønne oppfinnsomhet og resultat
- 49 – Tushetsplikten uthules fra flere hold

Profilen

- 28 Punktum for Alvdaal-offer

Tema: Klientnapping

- 24 – Klientnapping er en skam for den enkelte advokat
- 26 – Forsvarere kjøper oppdrag
- 27 Fikk disiplinær-kritikk

Fast stoff

- 40 Debatt
- 42 Bøker og lesestoff
- 43 JUS
- 46 Rett fra Molde
- 51 Lederens kommentar
- 52 Jussbuss
- 53 Advokatansvar
- 54 Månedens advokat: Anne Helsingeng
- 56 Folk & Forum
- 64 Advokater i nyhetene
- 66 Sosiale medier

Forsidefoto: Lene Vågslid fotografert av Helge Mikalsen / VG / NTB Scanpix
Redaksjonen avsluttet 31.10.2017
www.advokatbladet.no

www.facebook.com/Advokatbladet
@Advokatbladet
@Advokatbladet

Domstol «light» for seksuelle trakasseringssaker

«VIL HARVEY WEINSTEINS fall endelig reformere menn?» spurte New York Times nylig på lederplass.

65 ÅR GAMLE Harvey Weinstein er produsenten bak kjente filmer som Pulp Fiction og Sex, Lies and Videotape. I oktober ble det avslørt at han i flere tiår har utsatt en lang rekke kvinnelige skuespillere for seksuell trakassering og seksuelle overgrep.

AVSLØRINGEN FØRTE til emneknaggkampanjen #MeToo, der kvinner over hele verden i sosiale medier har fortalt om egne erfaringer med seksuell trakassering og overgrep. Mange har navngitt mennene, og noen har mistet jobben på dagen.

IFØLGE The New York Times er et konservativt estimat at om lag en fjerdedel av alle yrkesaktive amerikanske kvinner opplever seksuell trakassering på arbeidsplassen.

HER HJEMME behandler domstolene svært få slike saker. Fra 2007 til 2015 ble åtti saker meldt inn til Ligestillings- og diskrimineringsombudet, men bare seks havnet i domstolen. Av disse endte bare én sak med domfellelse, ifølge VG.

DETTE ER EN av årsakene til at likestillings- og diskrimineringsombud Hanne Bjørstrøm mener tiden er inne for å innføre et lavterskel-tilbud som også kan behandle saker om seksuell trakassering.

– HVIS JEG KALLER noen en neger, så vil jeg fra nyttår kunne bli klaget inn for den nye Diskrimineringsnemnda, der det vil være muntlige forhandlinger ledet av folk med domstolkompetanse. Men hvis jeg sier at «du er mitt lille sexleketøy», da kan ikke saken gå for en nemnd, da er saken så viktig og bevissspørsmålene så vanskelige, at saken må inn for domstolen. Det synes jeg er rart, sa Bjørstrøm nylig på Dagsnytt Atten.

BARNE- OG FAMILIEMINISTER Solveig Horne sier at departementet nå jobber for å få utredet et lavterskel-tilbud for å håndheve forbudet mot seksuell trakassering. Hun sa samtidig at hun ikke ville stikke under en stol at et slikt «lavterskel-tilbud» reiser vanskelige bevis- og rettssikkerhetsspørsmål.

#METOO-KAMPANJEN har rettet søkelys mot et reelt problem som alle arbeidsplasser bør ha fokus på, ikke minst i advokatbransjen.

EN «DOMSTOL LIGHT» vil helt sikkert føre til at flere saker ser dagens lys, noe som er positivt. Men en slik løsning kan ikke innføres uten først å sikre partenes rettssikkerhet.

NINA SCHMIDT
REDAKTØR
nina@advokatbladet.no
mobil: 915 59 602

Mads Helge Haavardsholm i Thommesen.

100 partnere tjente over 10 millioner kroner

En liste over inntektene i advokatbransjen. Dagens Næringsliv har utarbeidet på bakgrunn av skatteliste- ne 2016, viser at snittinn- tekten blant 604 partnere er på 5,6 millioner kroner.

100 av disse tjente over ti millioner kroner. Aller øverst troner Simonsen Vogt Wiigs **Bjørn H. Kise** som står bokført med en inntekt på hele 54,9 millioner kroner.

I tillegg til advokatjobben er Kise en av de største

eierne og styreleder i Nor- wegian og Bank Norwegian.

Blant de ti som tjener mest arbeider fem i Schjødt, deri- blant **Erling Ueland** som med en inntekt på 19,7 milli- oner kroner tjener nest mest i advokat-Norge. På tredje-

plass, med 19,3 millioner kro- ner, ligger BAHR-partner **Lars Guttorm Norheim**.

Blant de 100 på topplis- ten, er kun syv kvinner. Thommesens Siri Teigum er øverst med en inntekt på 14,1 millioner kroner.

Blant partnere under 40 år var det de to Thomme- sen-partnerne **Mads Helge Haavardsholm** (36) og **Christian Gruner Sag- stad** (35) som toppet. Begge tjente snaut 5,3 mil- lioner kroner i 2016.

Advokatforeningen henter Ap-topper

Tidligere justisminister Knut Storberget (Ap) har begynt å jobbe for Advokatforeningen i en tyve prosent stilling. Storberget skal hjelpe foreningen med politisk rådgivning.

– Som justisminister var hørings- uttalelsene fra Advokatforenin- gene alltid blant de første jeg leste. Jeg synes ofte de treffer godt, og jeg deler mye av verdig- runnlag deres, og ser frem til å kunne komme med gode råd om hvordan Advokatforeningens saker kan bli enda viktigere, og få enda mer gjennomslag, sier Stor- berget til Advokatbladet.

Storbergets nye jobb er et engasjement frem til 1. januar 2019. Da skal den tidligere advoka- ten begynne i stillingen som fylkesmann i den nye Region Inn- landet, en sammenslått region av Hedmark og Oppland.

– Advokatforeningen er en av mine favorittorganisasjoner, og dette var en mulighet jeg ikke kunne si nei til, sier Storberget, som ved siden av jobben for Advokatforeningen også er enga- sjert ved Høgskolen i Innlandet.

I oktober startet også Didrik Beck som juridisk rådgiver i Advokatforeningen. Beck, som er utdannet jurist fra Universite- tet i Oslo, ble etter valget valgt inn som vararepresentant for Arbeiderpartiet på Stortinget, og sitter i Byutviklingskomitéen i Oslo Bystyre.

Didrik Beck (26) var AUFs ungdoms- kandidat til Stortinget ved valget i år.

Knut Storberget har begynt å jobbe i Advokat- foreningen. Foto: Monica Kvaale

Vil ha flere straffesaker i Høyesterett

Fast forsvarer i Høyesterett, Hjort-advokat Arne Gunnar Aas, ønsker seg flere straffesaker i norsk Høyesterett, og mener at antallet saker som tillates fremmet er skåret for langt ned.

TEKST: NINA SCHMIDT

Han uttaler seg etter at lede- ren for Danmarks Højeste- rets Anke- og Kæremålsud- valg, Hanne Schmidt, i det danske bladet Advokaten oppfordret danske for- svarsadvokater til å bringe inn flere saker for domstolen.

– Vi vil gjerne ha helt alminnelige straffesaker til behandling. Saker om krimi- nalsitet som har betydning for den alminnelige borger, fordi den finner sted hver dag. Det kan være saker om innbrudd i villaer og leilig- heter, gatetyveri, biltyveri eller hærverk, det vi møter i hverdagen, sier Schmidt.

STRAFF I BEVEGELSE

Høyesterett i Danmark har veldig få saker av denne ty- pen, og vil gjerne ha flere, for- di de har stor samfunnsmessig betydning, understreker hun.

– Det interesserer både befolkningen og politikerne, og så er det et område som hele tiden er i bevegelse. Vår rettsfølelse og syn på krimina-

litet endrer seg nemlig over tid, og derfor er det viktig at Høyesterett får mulighet til å forholde seg til straffenivåer på flere områder, sier hun.

45 SAKER I FJOR

Her hjemme har antallet henviste straffesaker til av- deling i Høyesterett sunket fra 77 saker i 2012 til 45 sa- ker i 2016, en reduksjon på 41,6 prosent. Antallet sivile saker har i samme periode bare falt med 11,5 prosent, ifølge tall fra Høyesterett.

– Alle de fem faste forsva- rerne i Høyesterett er enig i at antall straffesaker er skåret for langt ned. Nedgangen i antall straffesaker er betydelig. Før hadde de faste forsvarerne i Høyesterett cirka femten saker i året, nå er snittet to til tre saker pr. faste advokat. Straffenivåer og straffeskjer- pelse er en dynamisk prosess, og Høyesterett bør i større grad ta til behandling saker der det er grunn til å stille spørsmål om straffenivået bør

– Av og til observerer vi prinsipielle spørsmål innenfor strafferettsområdet som ikke kommer inn, sier Arne Gunnar Aas. Til høyre Magnus Matningsdal.

justeres, sier Arne Gunnar Aas, advokat i Hjort i Oslo.

Når åremålet til de to faste forsvarerne Frode Sulland og Anders Brosveet går ut ved nyttår, er det uklart om de vil bli erstattet, forteller han.

– Høyesterett har signali- sert at de kanskje ikke vil bli erstattet, fordi antallet saker er blitt så lavt som det er. Da blir vi bare tre; Arild Dynge- land, Halvard Helle og meg selv, forteller Aas.

– KAN IKKE SAMMEN- LIGNES

Høyesterettsdommer Magnus Matningsdal sier at situasjonen

i Norge er helt annerledes enn i Danmark, og for øvrig også i Sverige og Finland.

– Det har ikke vært samme tradisjon i disse lan- dene som i Norge med å behandle et stort antall straf- fesaker, sier han.

Han forteller at før toin- stansreformen trådte i kraft i august 1995, behandlet Høyesterett i avdeling og det daværende kjæremålsut- valget i snitt fem hundre straffesaker i året.

– Et viktig poeng med reformen var å avlaste Høy- esterett, og lagmannsretten ble da gjort til ankesdomstol. Men dette førte ikke til at man helt stengte dørene til Høyesterett: I 2004 og 2005 behandlet Høyesterett over ett hundre straffesaker i året, mens i 2013 var antallet nede i 53. Nå ligger vi og vipper rundt femti, sier Matningsdal.

STRAFFENE SKJERPET

Årsaken til nedgangen er sammensatt, sier han.

– Tidlig på 2000-tallet kom det en del viktige lov-

endringer som gjaldt straf- fenivået blant annet for sek- suallovbrudd, forvaring og psykisk helsevern. Da ble en del saker henvist for å trekke opp nivået. Etter hvert ble behovet for å henvise saker redusert, og parallelt har Høyesterett utviklet seg mer og mer til en prejudi- kat-domstol.

– Behovet ble mindre, fordi mange spørsmål alle- rede var avklart gjennom praksis. En sakstype vi hadde mye av, var narkotika. Vi har nærmest teppebelagt de fleste sentrale stoffer og volum. Når lovgiver har sagt at det ikke skal være noen endring i straffenivået på narkotikaforbrytelser, så blir ikke ankesaker av denne typen henvist, hvis det ikke er noe spesielt ved dem, for eksempel at det kommer nye stoffer, eller ny kunnskap. I september hadde vi en LSD- sak der vi satte ned straffenivået på grunn av nye opplys- ninger, sier Matningsdal.

Han minner også om det som internt i Høyesterett kalles «Lex Matningsdal»: At

VIL HA MER DYNAMIKK

Advokat Arne Gunnar Aas mener at Høyesterett i stør- re grad bør være dynamisk i sin tilnærming, og ta til be- handling saker der det er grunn til å reise spørsmål om straffenivået bør justeres.

– Straffeutmåling er en dynamisk prosess. Saksbe- handlingsanket og lovanven- delsesanket kan nok være avklart allerede i Høyesterett for mange av de nye ankene som kommer inn. Da er det ikke nødvendig å si det samme en gang til. Men på straffeut- målingsområdet mener jeg at Høyesterett har gått for langt i å skjære ned, sier Aas.

Denne skjerpingen inne- bærer at Høyesterett ikke løpende justerer straffenivå- ene, mener han.

De faste forsvarerne har flere ganger tatt opp ned- gangen i straffesaker med Høyesterett, uten å få gehør, forteller han.

		ANTALL SAKER					NEDGANG	
			2016	2015	2014	2013	2012	
STRAFFESAKER	ANKEUTVALGET	Innkommet	382	381	400	450	439	13%
		Avgjort	407	393	437	482	411	1%
	HØYESTERETT I AVDELING	Henvist til HR	45	57	46	57	77	41,60%
		Avgjort	49	54	44	70	66	25,80%
SIVILE SAKER	ANKEUTVALGET	Innkommet	447	469	496	472	470	4,90%
		Avgjort	457	484	481	487	457	0,00%
	HØYESTERETT I AVDELING	Henvist til behandling	69	62	71	66	78	11,50%
		Avgjort	64	63	51	65	82	22%

Domstolleder tapte klagesak mot advokat

En advokat er frifunnet i disiplinærsystemet etter å ha uttrykt bekymring for at en navngitt dommer var negativt innstilt til ham, og uttalte at dommeren var «egenrådig, lite lydhør og med et betydelig behov for selvheldelse».

TEKST: NINA SCHMIDT

«Noen av advokatens formuleringer kan fremstå som både noe uoverveide, og kanskje litt uheldige, men (Disiplinærnemnden) kan ikke se at det er fremsatt usannheter eller formuleringer av ærekrenkende art slik dette er forstått i rettspraksis», skriver Disiplinærnemnden i sin avgjørelse (DNM-205–2016).

Og fortsetter: «På bakgrunn av det vide rom for ytringsfrihet som gjelder både i forhold til menneskerettigheter og nasjonal lovgivning, kan heller ikke nemnden se at advokaten har overtrådt Regler for god advokatskikk».

Saken startet tilbake i 2015, da den erfarne advokaten sendte en epost til en navngitt dommer, som ble innledet slik:

«Nok et tap, A – med rette eller urette. Jeg er klar over at du – uvisst av hvilken grunn – er meget kritisk innstilt til meg og firmaet. Jeg klarer dessverre ikke å fri meg fra den tanken at dine avgjørelser kan være påvirket av ditt personlige syn på meg».

– HELT UFORSTÅENDE

To dager etter sendte advokaten en e-post til dommerens leder, der han

ba om å få avklart om domstolen fulgte et slags tilfeldighetsprinsipp ved fordeling av saker. «Bakgrunnen for mitt spørsmål, er at i mange av de sakene jeg har hatt for (domstolen) de siste 4–5 årene, har lagdommer A vært sentral. (...) Det er ingen god følelse når det foreligger engstelse for at dommerens handlinger kan være preget av et negativt syn på prosessfullmektigen.»

Et par uker senere svarte domstollederen på henvendelsen, og skrev at det i fordeling av saker ikke tas noe som helst hensyn til hvem som er parter eller prosessfullmektiger, og at «dommer A stiller seg helt uforstående til din karakteristikk av hans angivelige holdning til deg og den bekymring du skal ha. (...) at du skal være engstelig for hans påståtte holdning til deg skal prege hans avgjørelser, er en svært alvorlig insinuasjon mot hans integritet som dommer.»

Deretter fulgte ytterligere brevveksling mellom advokaten og domstollederen. Advokaten ba om et møte både med den aktuelle advokaten og lederen, men dette ble avvist.

SITTE STILLE I BÅTEN

Domstollederen klagde deretter advokaten inn for disiplinærutvalget.

«Advokaten insinuerer at dommer A tar irrelevante og personlige hensyn i sin dommergjerning. Det er i realiteten en svært alvorlig beskyldning om grov uforstand i tjenesten», skrev domstolleder blant annet i klagen.

Advokaten, på sin side, spurte om advokaten «skulle sitte stille og håpe på at engstelsen og uroen forsvinner».

«Eller skal man tørre å meddele sin uro og bekymring, selv om man vet at

det vil utløse sterke reaksjoner? I tillegg kommer det forhold at det med den respekten man har for norske domstoler, ligger det innebygd en automatisk motvilje mot å tenke kritisk om norske dommere; – er det virkelig slik at dommer A har en adferd som bryter så radikalt med hva man gjennom mange års erfaring med norske dommere ellers har opplevd?

Dette var dilemmaet jeg sto ovenfor i fjor da jeg nok engang hadde dommer A som administrator i en sivil sak. Det mest behagelige for meg som person hadde vært å ikke foreta meg noe. (...) Som advokat gjør jeg ikke det, fordi det vil sette skranker for mine muligheter til å ivareta interessene til mine klienter», skriver advokaten i sitt svar.

– FRAVÆR AV REFLEKSJON

Og videre: «Det som preger (domstollederens) opptreden – både i forhold til meg og i klagen til disiplinærutvalget – er det totale fravær av refleksjon. Det er ingen antydning hos (domstollederen) som viser at han tar min uro på alvor. Han blir fornærmet og føler seg krenket på vegne av dommer A for at noen har tillatt seg å peke på dommer As selvheldende væremåte. Han avfeier det hele som oppspinn (...)»

Advokaten ble frifunnet i disiplinærutvalget, men ble likevel kritisert for å ha anmodet at dommer A ikke skulle ha noen befattning med saker som han selv, eller advokatfirmaet, var involvert i, og mener at han burde ha forstått «at en slik anmodning fremmer man ikke».

Domstollederen anket saken til nemnden, men også der ble advokaten frifunnet.

Få prøvetilgang!

Tlf. 22 99 04 20

www.rechtsdata.no

Rettsdata Total

– ditt komplette juridiske arbeidsverktøy

Norsk Lovkommentar

Kommentarer til alle Norges lover, med utdypende forklaring til lovparagrafene.

Maler og verktøy

Dokumentmaler med dialogbokser for rask utfylling, samt veiledninger.

Rettskilder

Relevante rettskilder, med fordypning innenfor flere rettsområder.

Faglitteratur

Omfattende samling med over 125 kommentarutgaver og juridiske fagbøker.

Leveres som tillegg.

NOEN AV VÅRE SAMARBEIDSPARTNERE OG BIDRAGSYTERE

BAHR

SCHJØDT

Deloitte

Universitetet i Stavanger

Forsberg

RADER

ADVOKATFIRMAET ELDEN

BURKELAND, LANG & CO ADVOKATFIRMA

Haavind

BI

GRETTE

SELMER

DLA PIPER

UiO Universitetet i Oslo

HJORT

Wierholm

O i økning i 2018

At regjeringen i forslaget til statsbudsjett for 2018 foreslår null økning i salærsatsen, førte til krasse reaksjoner.

TEKST: NINA SCHMIDT

– Dette er både overraskende og uholdbart, sier leder i Advokatforeningen Jens Johan Hjort.

– Budsjettet i år er strammere, noe som gjør at vi må omprioritere. Vi prioriterer rettsikkerheten ved at vergemålsordningen tilføres 43 millioner kroner, sier statssekretær Vidar Brein-Karlsen i Justis- og beredskapsdepartementet til Advokatbladet.

Retts hjelpaksjonen i 2015 var en protest mot den lave økningen i salærsatsen over flere år.

FORVENTER REAKSJONER

Statssekretær Vidar Brein-Karlsen blir ikke overrasket dersom det kommer reaksjoner fra advokathold.

– Jeg blir ikke overrasket hvis det kommer reaksjoner, men jeg mener at vi prioriterer det vi mener er aller viktigst, nemlig å styrke rettsikkerheten til dem

som trenger det mest, sier Brein-Karlsen.

Både i 2015 og i fjor økte salærsatsen med 25 kroner.

– Etter to år med full prisjustering i advokatsalærene, så fikk vi ikke til dette i år, sier Brein-Karlsen.

For 2018 foreslår Regjeringen å bruke ni millioner kroner ekstra på digitaliseringen av domstolene, i tillegg til de 28 millioner kronene som allerede er avsatt til dette formålet.

– Dette vil også påvirke advokatenes hverdag i en positiv retning, sier Brein-Karlsen.

– FRYKTELIG PROVOSERENDE

Advokat Arild Dyngeland, som sitter i Advokatforeningens hovedstyre og leder Aksjonsutvalget for Retts hjelpaksjonen, sier at han tror at Regjeringens null-økning kan «trykke på en knapp og sette i gang en utvikling som ikke er helt heldig».

– Jeg kan ikke huske at vi noen gang har fått null. I fjor ble det fremhevet at man fulgte den alminnelige lønnsutviklingen. Jeg forstår at regjeringen må prioritere, men tror de fort kan komme litt bakpå, og at mange advokater kan komme til å gjøre som meg, altså å trekke seg litt ut av dette rettsområdet, sier Dyngeland.

Statssekretær Vidar Brein-Karlsen forventer reaksjoner fra advokathold.

Leder i Aksjonsutvalget, Arild Dyngeland, stod på stand i Bergen sammen med Paal-Henrich Berle under Retts hjelpaksjonen i 2015.

STERK MISNØYE

– Dette kan ikke regjeringen være bekjent av, sier Jens Johan Hjort.

Advokatforeningen har gjentatte ganger uttrykt misnøye over etterslepet i salærsatsen. I forkant av Retts hjelpaksjonen i 2015, gjorde foreningen beregninger som viste at dersom salærsatsen hadde fulgt lønnsutviklingen, ville den ha ligget på 1220 kroner.

Ifølge SSBs konsumprisindeks tilsvaret dette beløpet 1292 kroner pr. september 2017.

SETTER SIN LIT TIL STORTINGET

Advokat Frode Sulland var sentral i arbeidet med Retts hjelpaksjonen i 2015, og forteller at han nå er «ekstremt provosert».

– Jeg reagerer med en kombinasjon av sinne og motløshet. Dette betyr en reduksjon i et allerede sterkt svekket retts hjelpstilbud. Advokatforeningen må nå satse på at et nytt stortingsflertall vil vise solidaritet med de svakeste, de som jo retts hjelpen er til for, sier Sulland.

FORTSATT HALVT SALÆR PÅ REISE

I inneværende år ble advokaters reise- godtgjørelse halvert, noe som har skapt stor irritasjon blant mange advokater. Ordningen fortsetter til neste år.

– Vi vil reise spørsmålet om både salærsats og godtgjørelse for reisefravær på budsjettthoringene i Stortinget. Vi setter vår lit til at våre folkevalgte på Tinget ser viktigheten av dette, sier Hjort.

Frode Sulland leverte en dröss med femkroninger tilbake til Stortinget i 2014.

Negativ til forhandlingsrett

Den nye lederen i justiskomiteen vil ha ny salærordning, men justisminister Per-Willy Amundsen har ingen planer om å gi Advokatforeningen forhandlingsrett.

TEKST: NINA SCHMIDT

Dette kommer frem i et skriftlig svar fra Amundsen på et spørsmål fra den ferske stortingsrepresentanten Emilie Enger Mehl (Sp), som har permisjon fra sin jobb som advokatfullmektig ved Eldens kontor på Elverum, og har fått plass i justiskomiteen.

Emilie Enger Mehl stilte dette spørsmålet til Amundsen:

«Mener justisministeren det er uproblematisk at den offentlige salærsatsen blir stående uendret i budsjettforslaget for 2018, og vil regjeringen vurdere ulike modeller med mål om å inngå en avtale om reelle årlige forhandlinger mellom staten og Advokatforeningen om salærsatsen og stykkprissatsene i tilknytning til ordningen med fri retts hjelp og bistand i straffesaker?»

– Advokatforeningen har ved flere anledninger fremmet forslag til en ny modell for fastsettelse av salærsatsen. Det foreligger imidlertid ingen planer om å endre den eksisterende modellen, svarer justisminister Amundsen.

TOPPENE DELTAR

Justering av salærsatsen håndteres i den ordinære budsjettprosessen, og må vurderes opp mot andre prioriterte satsninger i justissektoren, skriver Amundsen.

Han legger til at det årlig avholdes drøftingsmøter med Advokatforeningen på bakgrunn av en avtale mellom departementet og foreningen fra 1999.

– Fra og med 2014 har politisk ledelse deltatt i drøftingene, og tidspunktet for drøftingene er slik at departementet kan vurdere innspillene opp mot kommende budsjettprosess. Det avholdes således møter i god tid før det aktuelle budsjettåret. I forkant av høstens drøftingsmøte, som gjelder budsjettet for 2019, har det vært dialog mellom Advokatforeningen og departementet på administrativt nivå for å legge til rette for et bedre faktagrunnlag for drøftingene, skriver Amundsen.

Ifølge Advokatforeningens leder Jens Johan Hjort, er dagens drøftelsessystem «meningsløst» (se side 14 og 15).

MÅ FÅ NY ORDNING

Den ferske lederen i Stortingets justiskomite, Lene Vågslid (Ap) mener det er på høy tid å endre måten salærsatsen settes på.

– Vi kan ikke lenger ha en ordning der den besluttes slik som i dag. Dette handler om alles tilgang til rettslig bistand, til ikke bare å ha rett, men å få rett, og på veien dit få hjelp av de beste. Det er åpenbart at avtalen fra 1999 om drøftinger av salærsatsen ikke har vekket stor entusiasme. Alle tilbakemeldinger jeg får, tyder på at den mangler legitimitet hos den gruppen den er ment å være til for, sier Vågslid.

I Norge har vi sterke tradisjoner for å lytte til ansattorganisasjoner og til berørte parter, poengterer hun.

Emilie Enger Mehl fra Senterpartiet.

Lene Vågslid er ny leder av justiskomiteen.

– Jeg mener vi må ta konsekvensen av den tradisjonen, og at vi er nødt til å se på rammeverket for fastsettelsen av salærsatsen. Det er på tide at vi kommer videre. Det fortjener både advokatene, og det fortjener arbeidet for et sterkere rettsvern for alle. Jeg er svært kritisk til at Regjeringen igjen og igjen svekker retts hjelpstilbudet, sier hun.

VIL SIKRE INNSIKT

Også Senterpartiet støtter Advokatforeningens ønske om forhandlingsrett, forteller Mehl.

– Vi ønsker årlige forhandlinger om salærsatsen og stykkprissatsene mellom Advokatforeningen og staten, blant annet for å sikre at konsekvensene av ulike prioriteringer belyses med tilstrekkelig innsikt. Dette var oppe til votering i forbindelse med fjorårets budsjettbehandling, og Sp støttet da forslaget, sier Mehl.

Senterpartiet er også bekymret for halveringen av fraværsgodtgjørelsen, og mener dette er spesielt uheldig i et distriktsperspektiv.

SV-politikeren Petter Eide er også ny i justiskomiteen. Han er enig med Advokatforeningen i at en frysing av salærsatsen kan føre til økte forskjeller og undergraver svake gruppers tilgang til retts hjelp.

Reell salærsats: 524 kroner pr. time

Den reelle timebetalingen på offentlig salærsats er 524 kroner. Bare drøye halvparten av salærsatsen – 51,4 prosent – går til lønn og utbytte, mens resten går til driftskostnader, ifølge fersk rapport. Advokater som tar saker på offentlig salærsats tjener vesentlige dårligere enn andre advokater.

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

Dette kommer frem i Advokatforeningens salærrapport 2017, som er utført av analysefirmaet Kantar TNS, og nylig publisert på Advokatforeningens nettsider. Totalt 479 advokater har deltatt i undersøkelsen, og den skal være representativ for advokater som påtar seg oppdrag på offentlig salærsats.

Advokater som utelukkende jobber på offentlig salærsats, kan få en teoretisk maksinntekt på 1,24 millioner kroner pr. år, og sitte igjen med 639.621 kroner til lønn og utbytte, ifølge undersøkelsen.

I beregningen er det lagt til grunn en vanlig 37,5 timers arbeidsuke, og en faktureringsgrad på 72 prosent. Faktureringsgraden er hentet fra Bransjeundersøkelsen fra 2016, og er gjennomsnittet på tvers av stillingskategorier og kjønn.

Ifølge salærrapporten er det så å si ingen advokater som bare jobber med saker som dekkes av den offentlige salærsatsen, som for 2017 er 1020 kroner pr. time.

STORE FORSKJELLER

Den forventede snitt-inntekten for alle advokater i år vil ligge på hele 1.423.300 kroner. Men snitt-inntekten til advokater som har saker på offentlig salærsats som en del av porteføljen, er til sammenligning beregnet til å bli

891.600 kroner, en forskjell på over en halv million kroner.

Beregningene er gjort av Kantar TNS, og bygger på data fra Salærundersøkelsen fra 2017, Lønnsundersøkelsen fra 2017 og Bransjeundersøkelsen fra 2016 (se tabell).

Advokater som har saker på offentlig salærsats tjente i snitt rundt 65 prosent av snittet i bransjen i 2016, ifølge rapporten.

NÆR HALVPARTEN HAR FÅTT NOK

Andelen advokater som vil påta seg saker på offentlig salærsats, kommer til å synke dramatisk, ifølge rapporten: Hele 47 prosent av de spurte advokatene planlegger å ta færre saker på offentlig salærsats, mens bare 14,3 prosent ønsker å ta flere saker, og 33,3 prosent svarte at de vil fortsette på samme nivå som i dag.

Hele 90,2 prosent av advokatene som svarte at de fremover vil påta seg færre saker på offentlig salærsats, sa at

Politisk rådgiver Martin Kaasgaard Nielsen i samtale med foreningens leder, Jens Johan Hjort på Forsvarerseminaret.

dette skyldtes at betalingen er for dårlig i forhold til andre saker.

Nær tre av fire – 73,2 prosent – svarte i tillegg at stykkprisen ikke stemmer overens med det reelle antallet timer som kreves.

STATENS EGNE TJENER MER

Advokatene er i undersøkelsen blitt bedt om å angi hva de mener salærsatsen bør ligge på i 2018. 1379 kroner pr. time er et passende nivå, mente snittet, det vil si hele 359 kroner mer pr. time enn i dag.

Advokatene fikk også spørsmål om hvor mye de fakturerer pr. time når de har det offentlige som klient. I snitt kan advokatene fakturere det offentlige 1420 kroner pr. time.

I salærrapporten kommer det også frem at Regjeringsadvokatenes egen salærsats er 1450 kroner pr. time, og at embetets advokater førte flertallet av sine 857 saker selv i 2016.

Kutter 15 millioner

Samtlige rettshjelpstiltak som tilbyr gratis juridisk rådgivning får kutt i støtten til neste år, med ett unntak: Stine Sofies stiftelse, som jobber for volds- og overgrepssatte, får en økning på 304.000

kroner. – Usosialt og smålig, mener Ap om kutt-forslagene.

Arbeiderpartiet varsler at de ikke vil støtte forslaget, som innebærer et kutt på 15 millioner kroner.

Advokatforeningen har sett nærmere på utbetalingene i fem saker der den som har saksøkt staten enten er blitt tilkjent fri sakførsel, eller der sakstypen tilsier at saksøker er blitt tildelt fri rettshjelp. Timeprisen som ble krevd i de fem sakene varierte fra 1600 kroner til 2500 kroner pr. time,.

8 AV 10 BERØRT AV REISEKUTT

81 prosent av advokatene oppga at de i stor grad (40,3 prosent) eller i noen grad (40,7 prosent) ble berørt av kuttet i reisesalæret.

«Over halvparten av disse igjen (55,7 %) sier at de siste endringene i reisefraversgodtgjørelsen vil gjøre at det nå er stor sannsynlighet for at de i mindre grad vil påta seg saker med reisegodtgjørelse. Konsekvensen er således dramatisk», heter det i rapporten.

Undersøkelsen viser også at salærsatsen ikke har holdt tritt med lønnsutviklingen og konsumprisindeksen for juridiske tjenester.

«Setter vi både indeks- og lønnsutviklingen opp mot utviklingen i det offentlige salæret, viser det en markant underregulering i det tidsperspektivet vi opererer med, altså siden 2006. Denne underreguleringen kan imidlertid spores helt tilbake til 1999», ifølge rapporten.

1,5 milliarder til advokater

– Alt i alt bruker det offentlige halvannen milliarder kroner på advokatutgifter. En lønnsregulering på 2,3 prosent av salærsatsen vil koste over førti millioner kroner.

Det fortalte Martin Kaasgaard Nielsen, politisk rådgiver i Advokatforeningen, da han presenterte Kantar TNS' og Advokatforeningens rapport om salærsatsen på Forsvarerseminaret i oktober.

– Salæret har historisk økt isolert sett, men ikke i tråd med pris- og lønnsutviklingen. Og i forhold til prisindeksen for juridiske tjenester, faller det mye, som en konsekvens

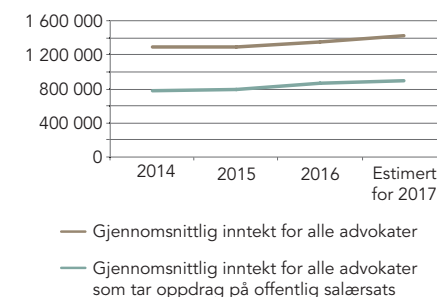
av at det hvert år ikke blir regulert høyt nok. Dette er et strukturelt problem, fordi vi ikke har anledning til å forhandle om salærets størrelse, sa Nielsen.

Advokatforeningens ledelse har hatt en hektisk møtevirksomhet med alle politiske partier på Stortinget etter at forslaget til statsbudsjett for 2018 ble lagt frem, fortalte han.

– Vi fokuserer på forhandlingsrett. Hvis ikke, må vi hvert år til Stortinget for å få budsjettforslaget omgjort. Ingen andre yrkesgrupper har det sånn. Det er ingen ting som tilsier at vi ikke skal ha forhandlingsrett, på linje med legene, sa Nielsen.

Han oppfordret alle i salen til å kontakte sine lokale stortingsrepresentanter.

– Inviter til en prat, og fortell om sakene dere jobber med. Fortell dem at dere står med et valg; skal du ta saken for han rike karen som vil krangle med naboen om et tre, eller skal du hjelpe han som står med to bærepøser i hånden og er helt forvilet. Dere må forklare politikerne hvordan virkeligheten ser ut, oppfordret Martin Kaasgaard Nielsen.

ANNONSE

Finansavisen
JUS

23. november
NB: Ny dato

I neste utgave kommer oversikten over hvilke advokater som tjener mest. Og selvfølgelig mange andre gode artikler innen jus, finans, skatt og annet interessant, skrevet for næringslivsfolk og advokater.

Magasinet gir også en unik mulighet for annonsering og profilering av juridiske tjenester. 71,4% av Finansavisens lesere har beslutningsmyndighet ved juridisk bistand eller valg av advokattjenester. JUS-magasinet har meget høy nytteverdi for leserne og har lang levetid.

Magasinet distribueres med Finansavisen.

Opplag: 40 000

For annonseinformasjon kontakt: Caroline Reed Smith-Meyer
Tlf. 900 15 283 – E-post: caroline@hegnar.no

Finansavisen

Bekymret for «advokat-syndromet»

– Det går fint an å ha et rusproblem i noen situasjoner, og ikke i andre, sa psykolog Fanny Duckert under Den store firmadagen i Oslo.

Professor og ekspert i tidlig behandling av alkoholproblemer, Fanny Duckert, har flere advokater på klientlisten. Uavhengige posisjoner, mange representasjonsoppdrag og ukritiske omgivelser gjør advokater ekstra utsatt, mener hun.

TEKST: HENRIK SKJEVESTAD
FOTO: GEIR EGIL SKOG

– «Alkohol-syndromet» er noe jeg ofte møter blant dem som kommer til meg: Å stupdrikke i korte avgrensede perioder. Man kan gå ganske langt ned, og klarer kanskje å kave seg opp igjen. Men det kan være ganske krevende å være i et slikt drikkemønster uten at jobben oppdager det, sa Duckert da hun holdt foredrag om rusproblemer i advokatbransjen under Den store firmadagen på Lysebu i Oslo.

Duckert pekte på flere spesielle trekk ved bransjen som gjør advokater ekstra utsatt for alkoholproblemer.

– Å jobbe som advokat er et spesielt yrke med sammenhengende perioder med høyt stressnivå. Man er skikkelig mobilisert, det er voldsomme krav til å yte, og mye representasjon og klientpleie, og hele tiden fokus på å yte for klienten, sa Duckert.

Hun har hatt en rekke advokater som klienter og vært rådgiver for flere advokatfirmaer som har hatt vanskelige personalsaker. Eksperten skiller gjerne mellom to typer alkoholproblemer:

En gradvis økning av alkoholforbruket: – Dette er gjerne ikke dramatisk, men at man begynner drikke jevnt mer. I stedet for to glass vin, blir det en flaske, og en selvmedisinering der alkoholen blir som en sutteklut.

Og urovekkende enkeltepisodes: – Disse trenger ikke drikke jevnt, men opplever at bremseklossene mister effekten.

Man blir *for* full eller tar ut ting i fylla man ikke gjorde tidligere, opplever black outs, og risikoen for ulykker og kriser blir høy. Dette er folk som gjerne uten problemer kan la være å drikke i perioder, men når de først drikker, blir det dramatisk.

ELSKER JOBBEN

I tillegg er det noen som sliter med en kombinasjon av begge problemene. Ifølge Duckert kan det gå lang tid før noen oppdager at man er ille ute.

– Advokater har gjerne en sterk binding mot jobb-identiteten, mange goder og få alternative kilder til selvbebreftelse. Det er få yrkesgrupper jeg vet om som elsker jobben sin så høyt som advokater. Samtidig skal de ikke vise tegn på personlig usikkerhet og svakhet. Advokatene er gjerne omgitt av ja-personer i form av fullmektiger og sekretærer på den ene siden, som ikke vil fortelle advokaten ubehagelige ting om seg selv – og på den andre

Godt oppmøte på Den store firmadagen. Foran Jens Johan Hjort og Erling Lind.

siden fiender de ikke vil høre på fordi de er definert inn i motstander-rolle.

– MINDRE AKSEPTERT

At advokatbransjen har høy aksept for eksentriske personligheter, kan også gjøre det vanskeligere å oppdage.

– «Det er jo bare sånn han er», blir det ofte sagt. Men under denne stilen kan det ligge et stort rusproblem man har fått rom til å lage seg i en arbeids-situasjon med stor frihet.

Ikke alle i salen kjente seg helt igjen i problemene Duckert tok opp.

– «Work hard, stay hard»-kulturen som var akseptert på 90-tallet aksepteres ikke i samme grad i dag. Vi har fått innspill fra yngre ansatte som stusser over utstrakt alkoholbruk på firmaarrangementer. Det kan nok også ha noe med at de som blir advokater i dag

ANNONSE

er litt annerledes enn dem som ble det tidligere, uttalte en av partnerne som tok ordet.

KLEINE SITUASJONER

Generalsekretær Merete Smith i Advokatforeningen fortalte at hun har fått henvendelser om advokater som har rusproblemer.

– I flere av disse sakene har kollegene vært overrasket hvor lenge vedkommende har hatt rusproblemer, og at de ikke har sett tegnene tidligere. Det er viktig at man tar opp problemet med den det gjelder på et tidlig tidspunkt, sa Smith.

Hun har også blitt kontaktet av yngre advokater.

– Jeg har fått konkrete tilbakemeldinger om at de oppfatter det negativt med fester med mye alkohol, ikke

minst hvis partnere blir fulle. Det oppstår kleine situasjoner, og de unge lurer på hvordan de bør håndtere det, sa Smith.

Duckert mener man bør rydde bort gammelt tankegods om at man enten er alkoholiker – eller ikke.

– Det er lett å gli inn i uvaner, men dette kan endres. Vi må skille mellom moralisering og bekymring. Et av de største problemene er at man gjerne ikke tør snakke med vedkommende man er bekymret for.

Hennes råd er å konfrontere den ansatte, men gjøre samtalen mest mulig faktabasert.

– Knytt konfrontasjonen opp til fakta, og ikke referer rykter. Si heller at «jeg har observert det og det og er bekymret for det og det», og vær åpen for egne feiltolkninger, sa Duckert.

DISSE SIGNALENE BØR DU SE ETTER

- Mye småfravær, særlig i forbindelse med helger og ferier.
- Upresishet/for sent-komming om morgenen.
- Kommer på jobb med alkohollukt/bakrus.
- Drikker sterkt under arbeidsrelaterte fester og tilstelninger.
- Drikker sterkt på representasjonsarrangementer og reiser.
- Skiftende humør og samarbeidsevne.
- Dårligere jobb-kvalitet og flere feil.
- Ofte borte fra arbeidsplassen i løpet av arbeidstiden.

(Kilde: Fanny Duckert)

Du slipper mange bekymringer med Duett Sky

- Vi er svært godt fornøyd med Duetts skytjenester, der leveransedyktighet, stabilitet og det at vi alltid har en oppgradert løsning er viktige elementer.

Daglig leder Tom Øystein Martinsen, Advokatfirmaet Campbell & Co AS, Hamar.

Les mer på www.duett.no/advokater - tlf. 02331 - duett@duett.no

Våre skytjenester er basert på Microsofts programvare

Vi feirer 35 år og har skiftet navn fra Daldata AS til Duett AS for å få samme navn på firma og produkter. Vi er fortsatt samme solide selskap som kontinuerlig videreutvikler våre løsninger.

Vil slåss for forhandlingsrett

– Jeg forstår det slik at vi har fått støtte i at det viktigste er forhandlingsrett, sa Marius Dietrichson.

– I år er det ikke mulig å åpne et forsvarerseminar uten med en gang å omtale forrige ukes statsbudsjett for 2018, som for første gang på nesten tretti år fryser salærsatsen.

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

Det sa Marius Dietrichson, leder i Forsvarergruppen, da han åpnet årets høstseminar.

– Folk spør hvordan vi i Advokatforeningen kunne la dette skje. Svaret er at vi har ikke tatt del i dette, for vi har ikke forhandlingsrett, som for eksempel legeföreningen. De møtes hvert år hos staten og har med seg tall om prisutviklingen på plaster og sprøytespisser og legesekretærer og dette og hint. Men ikke hos oss: Vår salærsats fastsettes av staten, og dikteres der, uten forutgående forhandlinger, sa han.

I 2015 aksjonerte advokater over hele landet i protest mot at salærsatsen bare økte med fem kroner. Igjen er temaet aksjon kommet opp.

– Hvis vi skal ha en aksjon, må den planlegges i god tid. Det er mye arbeid. Vi kan ikke områ oss på en torsdag i oktober, sa Dietrichson.

VIL OMFORDELE PENGER

– Vi er på vei mot trangere og trangere økonomi, og hardere regime. Det er tydeligere for oss at midler må omfordes. Gjennom mange år har politikerne kvittert ut det ene gode formålet etter det andre med en lov. Jeg gjør det jeg kan for å få spilt inn at det må skjæres, og det må skjæres på området for bistandsadvokater. Kanskje vi kan komme med noen innspill hvor vi ser at vi kan gi litt, vi og, men det er der det må skjæres, sa Dietrichson.

Frysingen av salærsatsen ble hovedtemaet i sesjonen *Åpen talerstol* mot slutten av dagen.

Advokat Aase Sigmond trakk frem timeprisene til andre yrkesgrupper.

– Hvis jeg har en rørlegger hjemme, koster det 1200 kroner timen, og frisøren tar 2000. Vi har en utdannelse, har gjort investeringer, og har et kontor å drifte. En reell lønnsnedgang gjør at

våre arbeidsvilkår blir så dårlige at det ikke blir mulig å rekruttere nye til å jobbe på dette området. Det er veldig synd, sa Sigmond.

VIL ENDRE FOKUS

Advokat Unni Friis mente at det ikke er så klokt å markedsføre at fryns i salærsatsen rammer de svakeste gruppene.

– Folk bryr seg ikke om de svake gruppene, så kynisk er samfunnet blitt, og det må vi innse. Solidaritet er ikke et sexy ord i 2017. Det er viktig å få frem at dersom forsvarerne ikke får utført sitt samfunnsoppdrag, så vil hele samfunnet tape på det. Folk må skjønne at det kan ramme hvem som helst, sa Friis.

– MENINGSLØST SYSTEM

Jens Johan Hjort, leder i Advokatforeningen, sa at foreningens sekretariat har gjort en formidabel jobb for å forsøke å løfte salæret.

– Men lønnen for strevet er frossen salærsats. Systemet er helt meningsløst. Drøftelsesinstituttet består i realiteten av et tre kvarter langt møte med stats-

råden, vi rekker knapt innledningsforedraget før vi dyttes ut i kulda. Vi går mot trangere tider, det vet vi, og vi skal ta ansvar, men ingen andre grupper avfinner seg med at det ikke skal være noe løft, og at vi ikke følger pris- og lønnsutviklingen, sa Hjort.

Å få forhandlingsrett er første prioritet, sa han.

– Det som er positivt, er at Arbeiderpartiet i fjor foreslo å se på ordningen. Det gikk ikke gjennom, men var en start for å få til forhandlinger. Hvis vi ikke får noen av delene, så må vi vurdere å si kraftig i fra, da har vi litt tid på oss frem til neste gang, så vi kan rigge et system som gjør at vi høres der ute, sa Hjort.

«UHYRLIGHET»

Advokat Trygve Staff synes det er en «ufattelig uhyrlighet» at den nåværende salærsatsen foreslås uendret.

– Mitt syn er at vi bør tenke såpass langsiktig at vi går for å prøve å få forhandlingsrett, fremfor å gå for å justere opp satsen med en tier. En annen kjepphest jeg har, knytter seg til foreningens formål; en aktivt arbeidende foreningen for rettsikkerhet. Dette har med siktede å gjøre, ikke fornærmede. Jeg vet at mange har biverv som bistandsadvokat, men jeg mener vi bør komme i nærheten av den danske ordningen, der bistandsadvokater har et mye mer begrenset verv, sa Staff.

Advokat Anders Brosveet påpekte at veldig mange av utgiftene i straffesaksjeden er regelstyrte.

– Departementet sitter bare og ser at de eser ut. Vi må prøve å si fra til politikerne at mye av grunnen til at budsjettet eser, har de vedtatt selv.

40 år med Forsvarergruppen. Se side 56.

Etterlyste kvinner

– Det jeg skal si, handler om kvinner og menn og kvinnealder, og før jeg sier det, skal jeg si at jeg liker å høre på menn med grått hår. Det er ikke det at det ikke er gøy å høre på Magnus Matningsdal og Tor Axel Busch, men folkens, det er på tide å fornye seg. Hvor stor andel av justudentene er kvinner, jo, 70 prosent. Og hvor mange unge kvinner ser dere her i salen, jo, det er veldig mange. Da kan ikke Forsvarergruppen være bekjent av å levere en foredragsliste som består kun av menn! Det går faktisk bare ikke an, sa Mette Yvonne Larsen.

– Jeg har fem flotte damer fra vårt firma sittende her, hvem skal være deres forbilder? Når dere setter dere ned og planlegger, så bli litt moderne, vær så snill. Det er ikke så lett å ta ordet i denne forsamlingen, det tok meg ti år, sa Larsen.

ANNONSE

HEGNAR MEDIA
EVENT

GDPR FOR LEDERE

DATO: 21. november 2017
TID: Kl 08.30-12.15
STED: Grand hotell, Oslo

Hva betyr EUs nye personvernforordning (GDPR) for norske toppsjefer og styreledere?

PER MORTEN HOFF
Konferansier
Maktens Korridor AS

THOMAS OLSEN
Senioradvokat
Simonsen Vogt Wiig

HELGE VEUM
Avdelingsdirektør
Datatilsynet

PAUL CHAFFEY
Statssekretær,
Kommunal- og
moderniseringsdep.

EIRIK GUNDERSEN
Adm. dir
Bisnode Norge

CECILIE KJELLAND
Head of Data Privacy
Legal Counsel
Yara International ASA

Meld deg på i dag! hegnarevent.no/gdpr

SPONSORER:
simonsen
vogt wiig

Bisnode

Draftit | Privacy

Finansavisen

– Vi er altfor fokusert på voldtekt

Høyesterettsdommer Magnus Matningsdal synes det er vanskelig å forstå forskjellene i straffnivået på ulike seksuallovbrudd, og riksadvokat Tor-Aksel Busch synes fire års straff for sovevoldtekter er «forferdelig strengt».

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

Dette kom frem i debatten *Straffeskjerpelser, har vi gått for langt*, som ble arrangert på Forsvarergruppens høstseminar på Sundvolden i oktober.

Advokat Arne Gunnar Aas, styremedlem i Forsvarergruppen, innledet med å snakke om de betydelige straffeskjerpelsene som har skjedd siden årtusenskiftet, både når det gjelder organisert kriminalitet, seksuallovbrudd, voldslovbrudd og vold innenfor nære relasjoner.

– Parallelt har det vært generelle skjerpelser for tilnærmet alle typer kriminalitet. Spørsmålet er om det nå er gått for langt, sa Aas.

UBALANSE I STRAFFENIVÅ

Høyesterettsdommer Matningsdal synes de detaljerte straffesignalene fra Stortinget binder dommerskjønnet alt for mye, og fører til ubalanse i nivået på dommene for sammenlignbare lovbrudd.

– Jeg vil snakke litt om balansen. Mitt syn er at seksuallovbrudd og sammenlignbare overtredelser har forskjeller som er vanskelige å forstå. For eksempel samleie med barn, der er grensen 14 år. Det er vanskelig å forstå forskjellen på 13 år og 11 måneder, og 14 år og 1 dag, sa høyesterettsdommeren.

Lovgiversignalene har gått for langt, mente han.

– Jeg minner om at en sterkt beruset mann som forgriper seg på en kvinne

– Hvis Advokatforeningen nå tenker at man skal jobbe aktivt for å redusere det alminnelige straffnivået, så står man i en betydelig oppoverbakke. Det kriminalpolitiske leie er strengt, sa riksadvokat Tor-Aksel Busch. Her med høyesterettsdommer Magnus Matningsdal.

som er enda mer beruset får fire års fengsel. Hvis vi sammenligner dette med en sak som Høyesterett hadde for i underkant av ett år siden, HR-2016-2491-A, som gjelder menneskehandel med prostitusjon, så er det veldig vanskelig å forstå forholdet mellom disse overtredelsene, sa Matningsdal.

KJØPTE KVINNER I BULGARIA

Den tiltalte hadde utnyttet to kvinner fra Bulgaria til prostitusjon i Norge i en periode på cirka ett år, med utbytte på cirka en million kroner.

– Der var straffen for hovedpersonen fengsel i fem år og seks måneder, altså ett år og seks måneder mer enn for saken med sovevoldtekt. Og når vi ser på saksforholdet, den ene fornærmede var født i 1988, var vokst opp på barnehjem og arbeidsanstalt, og i en alder av 18 år ble hun kjøpt av A som rekrutterte henne

til prostitusjon. Den andre hadde drevet med prostitusjon i Polen, og blitt videre-solgt til karen som holdt på henne med i Norge, fortalte Matningsdal.

– Dette er menneskehandel og prostitusjon, veldig fjernt fra voldtektbestemmelsen, men en person som reiser rundt med damene og utnytter dem på denne måten, får i Norge ikke særlig mer straff enn de såkalte sovevoldtektene, sa Matningsdal.

UHELDIG FRA LOVGIVER

– Men det som er mitt hovedsyn, er for det første at lovgiversignalene virker veldig uheldig, og fører til veldig firkantede løsninger, uten at vi kan tilpasse straffen til det reelle alvor. Mitt syn når det gjelder seksuallovbrudd, er at vi er alt for fokusert på voldtekt og seksuell omgang med barn, og ikke ser helheten, sa Matningsdal.

– STRAFFENE VAR FOR LAVE

Riksadvokat Tor-Aksel Busch trakk frem uenigheten om straffereaksjonene som har vært mellom lovgiver og Høyesterett.

– Jeg skammer meg overhodet ikke for at vi jobbet for strengere straffer, i første rekke knyttet til drap. Der var reaksjonene på vei ned til under ni år, og noen av områdene vi mente måtte skjerpes, var overgrep mot barn og gjentatt vinningskriminalitet. Vi fikk ganske godt gehør i Stortinget. Dette brakte vi inn for Høyesterett, og snakket om den alminnelige rettsfølelse som kom til uttrykk fra tilnærmet et samlet storting. Og så sier Høyesterett at det vil vi ikke høre på, rett og slett. Da kom normalstraffen på en lang rekke områder.

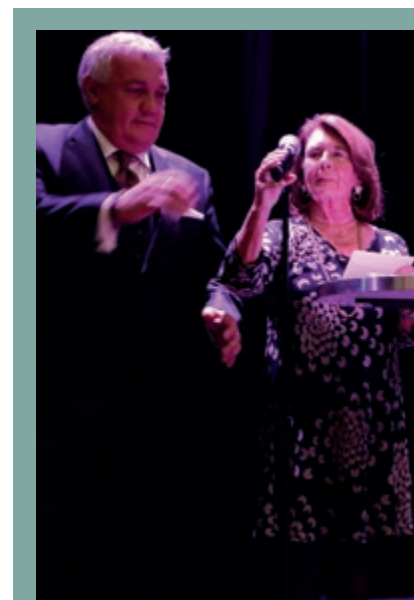
– Det man unøyaktig kaller sovevoldtekter ble tidligere straffet med 120

dagers fengsel. Nå er straffen blitt fire år, og tidsintervallet mellom de to settene med avgjørelser er ikke så lang. Vi vet ikke så mye mer om skadevirkningene enn tidligere, og bedømmelsen er nokså lik når det gjelder skadepotensialet. Full gutt tar seg til rette overfor enda fullere jente, det er mange innenfor den kategorien. Det er ikke mulig å forene 120 dager og fire år, ingen kan være riktig, sa Busch.

Han er nå godt fornøyd med straffnivået, fortalte han.

– Men det betyr ikke at jeg gir tilslutning til hver enkelt del. Familievoldssaker bør etter mitt syn straffes noe strengere, og så synes jeg de fire årene er blitt forferdelig strenge, selv om jeg ikke undervurderer det overgrepet som ligger der.

SE OGSÅ SIDE 32, 39 OG 56.

Berit Holm har hatt ansvaret for å arrangere Høstseminaret helt siden oppstarten i 1977. Hun ble hedret av Kim Gerds under festmiddagen.

ANNONSE

THOMMESSEN

JOBB MED OSS

Har du lyst til å bli en del av Thommessens transaksjonsteam i Bergen?

Blir du en del av vårt team, kan vi love deg at du får jobbe med noen av Norges beste. Fra første dag.

Utlysningen finner du på thommessen.no/karriere.

Advokatfirmaet Thommessen AS
thommessen.no

Fortalte om norske lederlønninger på IBA

IBA-speaker Pål Kvernaas satt i et panel som diskuterte trender innenfor lederlønninger under årets IBA-konferanse i Australia. – Mange prestasjonsbonuser har vist seg å feile på lang sikt, sier han.

TEKST OG FOTO: HENRIK SKJEVESTAD

– Det er en helt annen oppmerksomhet rundt lederlønninger nå, sier Pål Kvernaas som pratet om temaet på årets IBA-konferanse.

SYDNEY: En topplerer i Skandinavia får gjerne utbetalt størsteparten av lønnen sin i fastlønn og en bonus på toppen. I USA er det ofte motsatt – og lønnen kan tilsvare opptil 2–300 ganger en industriarbeiderlønn. Under en fagsekvens på IBA-konferansen trakk Haavind-advokat Pål Kvernaas frem et eksempel med en Statoil-sjef som «kun» fikk utbetalt 11 millioner kroner i 2016.

– Jeg opplever at det vi kommer med blir mottatt med positiv nysgjerrighet. Det er ikke tvil om at de nye reguleringsene som har kommet i EU og USA, er begrunnet med at mange synes lederlønningene er ekstremt høye. I tillegg har det vist seg at prestasjonsbonusene betalt ut på bakgrunn av kortsiktig suksess, til tider har feilet, sier Kvernaas, som er ekspert i arbeidsrett.

Han har i flere år deltatt i ulike panel under de årlige IBA-konferansene. I år ønsket «Employment and Industrial Relations Law Committee» å rette fokus på trender innen lederlønninger, og hadde invitert Kvernaas til å fortelle om forholdene her i Norge.

– Det er definitivt kjempestore forskjeller mellom landene. De nordiske

landene er helt annerledes enn eksempelvis USA. Topplereren i Norge har 20–30 ganger, England 100 ganger, og USA 2–300 ganger høyere lønn enn en industriarbeider, påpeker Kvernaas.

I ENDRING

At endringene nå er i ferd med å komme, betyr mer arbeid for arbeidsrettsadvokatene.

– Vi ser en overgang fra enkle bonussystemer, der man får utbetalt en viss andel av selskapenes overskudd, til mer sofistikerte systemer. Kriteriene er blitt bredere, og innholdet i ordningene må sikre arbeidsgiver mot en situasjon der oppnådde kortsiktige mål viser seg ikke å hjelpe på lengre sikt. Mange norske selskaper er også forpliktet til å ha en helt annen oppmerksomhet rundt dette nå enn før, sier Kvernaas.

Han mener fokuset på topplererlønningene er i selskapenes interesse.

– Samt i samfunnets interesse, og for selskapenes omdømme. Her kommer også et rimelighetshensyn inn; hvor mye skal man egentlig kunne tjene som topplerer, sier Kvernaas.

– Om man ikke foretar seg noe, men bare forholder seg stille, er man selv en del av problemet, fastslo menneskerettsadvokat Ramazan Demir. Til høyre IBA-president Martin Šolc.

Vant pris for advokat-kamp i Tyrkia

Den tyrkiske advokaten Ramazan Demir er hyllet med IBA Human Rights Award for sin innsats for advokater i Tyrkia.

TEKST OG FOTO: HENRIK SKJEVESTAD

SYDNEY: Det var den nederlandske organisasjonen Lawyers for Lawyers som nominerte Demir til prisen. Demir har representert journalister og advokater i den kurdiske delen av Tyrkia, noe som har fått store personlige konsekvenser for advokaten. – Tusen takk til juryen for prisen! Og takk til alle som sendte meg brev, og besøkte meg da jeg satt fengslet. Og hjertelig takk til mine kjære advokatkolleger – denne prisen er til dere også. Jeg vil også sende en spesiell hilsen til dem som tror på og kjemper for rettsikkerhet og menneskerettigheter, sa en tydelig rørt Demir fra talerstolen da han mottok prisen på en seanse den siste dagen på IBA-konferansen i Sydney Convention Centre.

– FRYKTLØS

I juryens begrunnelse heter det blant annet at Demir har gjort en betydelig personlig innsats som forsvarer for kli-

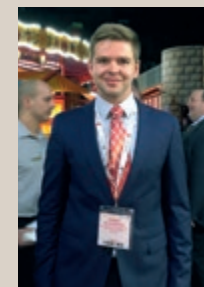
enter, især journalister og advokater, under ekstremt utfordrende og truende forhold. Demir startet som advokat så sent som i 2009.

– Ramazan Demir er en prominent og fryktløs forsvarer av menneskerettigheter, påpeker Lawyers for Lawyers. På bakgrunn av advokatens arbeid ble det startet en etterforskning mot ham, som førte til to fengslinger, den seneste i mars 2016. Likevel vil advokaten fortsette kampen for menneskerettigheter og kjempe for å bedre rettsikkerheten i Tyrkia. Selv om straffesaken mot ham fortsatt ligger der, fortsetter Ramazan Demir sitt verdifulle menneskerettsarbeid på en uredd måte, understreket juryen.

– Det er unødvendig å si at å jobbe under slike forhold ikke har vært lett for mine kolleger og meg. Vi er forbedret på å kjempe for frihet og rettsikkerheten, og på å forsøke å gjøre en forskjell, sa Demir.

En annerledes lunsj

For tredje gang pakket jeg i oktober bagen for å delta på IBA-konferansen, som er verdens desidert største møteplass for advokater. I år ble den arrangert i Sydney, med 4500 advokater fra hele verden tilstede.

Advokatbladets Henrik Skjevestad i Sydney.

Det hele opplevdes ganske overveldende. Heldigvis er jeg ikke alene om å synes det, nesten alle jeg prater med sier det har tatt dem lang tid å finne ut av hvordan ting fungerer.

I fagsekvensene slår det meg gjerne hvor langt fremme norske advokatbransjen er i internasjonal sammenheng, og at de ofte står overfor de samme problemstillingene som firmaer i USA og i andre europeiske land.

På IBA-konferansene tvinges folk (heldigvis!) til å lunsje med ukjente. En dag spiste jeg med en kvinnelig flyplassadvokat fra en av de karibiske øyene, en advokat fra et av de største firmaene i Baltikum, en juridisk rådgiver som jobbet med spillerkontrakter i en av Tysklands mest spesielle fotballklubber, og en eldre svensk delegat, Hans Corell. Han viste seg å sitte i IBAs menneskerettsutvalg, være tidligere topp-diplomat, og å ha mange historier å by på – blant annet om sine møter med Donald Trump, Kofi Annan og Saddam Hussein.

I Sydney Convention Centre var det når sant skal sies langt mellom «Norway» på navneskiltene. For de fleste advokatene består IBA-ukene av en endeløs rekke av korte møter med utenlandske kolleger, mottakelser og middager. Alt for å bli deres foretrukne norske firma.

I de mer enn 200 faglige seansene var kun to nordmenn å se på taleroversikten, **Aleksander Grydeland** fra Ernst & Young og **Pål Kvernaas** fra Haavind.

Neste års IBA-konferanse finner sted i Roma i oktober. Det blir spennende å se om det vil lokke flere norske advokater til fagpanelene.

– Viktig oppdragsplass

Med fem partnere på IBA-konferansen i Sydney utgjorde SANDS en av de største norske delegasjonene. – En helt riktig satsning, mener managing partner Ernst Ravnaas.

TEKST OG FOTO: HENRIK SKJEVESTAD

SYDNEY: – Å være fem partnere her nede gir en mulighet til å dele seg opp og møte flere kontakter. Hvis vi blir invitert ut, er det stort sett med to eller tre andre, som representerer ulike typer kompetanse. At vi også kan vise bredde i slike møter er viktig, sier Ernst Ravnaas.

Ernst Ravnaas (f.v.), Paul Bellamy, Anne Kjøseth Ekerholt, Jon Skjørshammer, og Geir Frøholm utgjorde SANDS' team under årets IBA-konferanse.

I motsetning til flere av partnerne i selskapet er han på IBA-konferansen for første gang. Om lag førti norske advokater var i år på IBA-konferansen.

– Tilbakebetalingen er relativt kort, så det er ikke vanskelig å forsvare ressursbruken ved å dra hit med fem partnere for en uke. Omtrent halvparten av møtene vi har hatt her er vi blitt invitert til, og den andre halvdel møter vi har invitert til, sier Ravnaas.

Partner-kollega Jon Skjørshammer meldte overgang til SANDS fra Selmer våren 2016, og har deltatt på IBA-konferansene i en årrekke.

– Når vi deltar i et internasjonalt forum som dette, får vi både vedli-

keholdt og utviklet et internasjonalt nettverk, og kunnskap om hvordan advokater fra andre jurisdiksjoner forventer at ting skal løses. Den siste dimensjonen tror jeg mange ikke skjønner – men dette er veldig viktig. Hvis vi ikke er til stede på IBA ekskluderer vi oss selv fra en veldig viktig oppdragsplass, sier Skjørshammer, som selv har opplevd at konferansen har ført til konkrete oppdrag.

– Den raskeste tilbakebetalingen jeg har fått ved å delta på IBA var i form av en stor avtale som ble skrevet under fjorten dager etter hjemkomst, forteller Skjørshammer.

ANNONSE

AVSLUTTE BOET?

avskrive fordringene eller gjøre de om til kontanter, nå.

Din trygghet – Vi har kjøpt pengekrav (også uavklarte) i 16 år fra konkursbo. Alle beløp. Blir vi enige betaler vi straks. All informasjon behandles konfidensielt.

NYTT: vi kjøper også utestående **salærkrav**.

www.7-fjell.no

MATCHENDE: Gunhild Dugstad og franske Christine Blaise-Engel fra Fidal i Paris gikk begge for hvite dressjakker da Wiersholm inviterte internasjonale advokat-kontakter til mingling i forkant av Selmer-festen.

IBA-VETERANER: Wiersholms partner Kai Thøgersen (t.v.) slo av en prat med Kvaales styreleder Tom Hugo Ottesen.

På terrasse-party down under

Etter en lang arbeidsuke med møter og fagseanser, kunne IBA-delegatene glede seg over en festlig konferanseavslutning.

TEKST OG FOTO: HENRIK SKJEVESTAD

SYDNEY: Tradisjonen tro møtes de aller fleste norske advokatene og deres nærmeste forbindelser på Selmer-festen onsdag kveld under IBA-konferansen. Med flere hundre advokater til stede, er festen regnet som en av de største og viktigste «se og bli-sett»-arenaene under IBA-konferansen.

I motsetning til de fleste andre firmaene, inviterer Selmer også norske konkurrenter til sitt arrangement. I år ble festen holdt på takterrassen Cruise Bar.

Med storslått utsikt til Sydneys verdensberømte opera, og millionbyens fantastiske sky-line – festet advokatene ut i de små timer.

FANT TONEN: Haavind-partnerne Kjetil Hardeng (t.h.) og Preben Brecke festet med Orsolya Görgenyi fra Szecskay i Budapest.

INTERNASJONAL GJESTELISTE: Wiersholm-partner Ståle Gjengset (i midten), og (f.v.) Corina Song fra Allen & Gledhill i Singapore, japanske Masaakira Kitazawa fra Andersen Mori og Tomotsune og den finske shippingadvokaten Ulla Von Weissenberg fra Borenus i Helsingfors var blant dem som hadde funnet veien til Wiersholms arrangement.

VELKOMSTKOMITÉ: Med karakteristiske oransje hårbånd ønsket Camilla Magnus og Christopher A. Jensen alle gjestene velkommen til den tradisjonsrike Selmer-festen som i år fant sted ved Sydneys sjøsider.

GAMLE VENNER: CLPs Kyrre Eggen (t.v.) og Thommesens Ellen Teresa Heyerdahl har begge lang erfaring fra Wiersholm, mens Heyerdahls kollega Hans Haugstad (t.h.) i likhet med Eggen gikk ut fra Universitetet i Oslo i 1994.

PERSONLIG HILSEN: Managing partner Nils Thommesen i Wiersholm var på plass for å ønske de mange gjestene velkommen.

Advokat-utfordringer verden over

At den årlige IBA-konferansen er internasjonal er det liten tvil om. Advokatbladet tok en prat med advokater fra ulike land – og spurte om de kunne peke på hva de mener er den største utfordringen for advokatstanden i sitt hjemland.

TEKST OG FOTO: HENRIK SKJEVESTAD

NIGERIA

– Mange tror advokater lyver hele tiden

– En av de største utfordringen for nigerianske advokater må være at folk flest tror vi lyver hele tiden. Det gjør vi selvsagt ikke, men for folk flest er nok advokatyrket dessverre synonymt med usannheter. Det er flott å få møte internasjonale kolleger her på IBA – og om jeg for eksempel skal til Norge, kan jeg ta kontakt med advokater som har vært her.

Adekunle Omotimirin jobber som advokat i Lagos i Nigeria.

FINLAND

For få kvinnelige partnere

– Noe skjer med kvinnene på veien før de blir partnere. Andelen kvinnelige fullmektiger er høyere enn mannlige, men så forsvinner mange av dem ut. Det er ganske åpenbart at en stor andel vektlegger familien. Men det er blitt enklere å kombinere. Men det er ingen tvil om at vi også i vårt selskap trenger flere kvinnelige partnere. For øyeblikket har vi bare én kvinnelig partner, sier Samuli Koskela.

– Det er sjette året jeg er på IBA. Først nå begynner jeg å skjønne hva dette egentlig handler om. På et av seminarene for noen år siden hadde vi bare masse møter med andre firmaer. Det ble alt for mye, sier Koskela.

Partner Olli Kiuru og administrerende direktør Samuli Koskela i Lexia Attorneys i Helsinki, Finland.

ZIMBABWE

Må hjem til mann og barn

– Som kvinnelig advokat i Zimbabwe har jeg mindre tid til å pleie uformell kontakt med klienter enn det menn har. Mannlige advokater tar gjerne med klienten ut etter jobb, og kan dermed bygge et sterkere forhold til hverandre – og få nye saker, ofte på bekostning av andre advokater. Som kvinne må man som regel hjem til mann og barn rett etter jobb.

– Jeg er utrolig glad for å få muligheten til å møte så mange advokater fra forskjellige land, sier Regina Maunganidze, partner i CMP Law.

SPANIA

For mange advokater

– I Spania var det tidligere ingen restriksjoner på hvem som kunne ta jusutdannelse. Bare i Barcelona, hvor det bor halvannen million, er vi 16.000 advokater, hvorav nesten 3000 jobber på offentlig salær. Dette gjør at det er sterk konkurranse. Men for folk er det bra fordi prisene går ned, samtidig er det viktig for samfunnet at advokatene har en god lønn. Vi får som regel ikke timebetalt, men pr. sak, men det er ganske enkelt å forutse hvor lang tid en sak tar.

Partner Carlos Valls fra Fornesa Abogados sitter i IBAs etikk-komité. – Det er definitivt en utfordring for noen mindre firmaer i de største byene i Spania å få greit betalt saker, sier han.

ITALIA

– Utfordring å få klienter

– Som ung forretningsadvokat er det forventet at man gjerne er på kontoret i tolv timer om dagen. Da blir det liten tid til å skaffe nye kontakter og klienter, og å pleie nettverket. Fordi du nesten er nødt til å kjenne administrerende direktør eller general counsel i selskapene for å få til en avtale, er det utfordrende å skaffe nye klienter.

Advokat Massimiliano Moschen arbeider for KPMG i Milano med klienter som har aktivitet i tyskspråklige land.

ITALIA

Sakene tar utrolig lang tid

– Interessant å se hva som er problemer og utfordringer i andre land. Utfordringen i Italia er at systemet er veldig tregt. Advokatbistand er ikke spesielt dyrt, så mange har råd til å bruke advokat, og rettssikkerheten er sånn sett god. Men konsekvensene er at det blir utrolig mange saker – der noen tar utrolig lang tid. Saker som går hele veien til Høyesterett kan ta nesten ti år.

– Jeg synes dette er et veldig nyttig forum, sier Laura Opilio.

INDIA

Store kulturforskjeller mellom byene

– En av de aller største utfordringen for oss som fullservicefirma er nok de store kulturforskjellene mellom Dehli og Mumbai. Både når det gjelder ulike rutiner og arbeidsmetoder er det til dels store forskjeller, sier Cyril Shroff. Han satt i et bredt sammensatt panel da temaet kultur i partnerskapene var oppe til debatt under en sekvens på årets IBA.

Managing partner Cyril Shroff (t.v.) og sønnen Risbah Shroff jobber sammen i det indiske advokatfirmaet Cyril Amarchand Mangaldas med over 600 advokater.

AUSTRALIA

Online hele tiden

– Tilgang til e-post på mobilen har gjort mye enklere, men også ført til en forventning fra klientene om at man svarer på problemene deres umiddelbart – uavhengig av når på døgnet de tar kontakt. Ellers tror jeg det ligger store muligheter i at det australske markedet kan integreres ytterligere i det asiatiske markedet fremover.

Charles Zhan i Moulis Legal i Canberra flyttet til Australia fra Kina for ti år siden. Han har både australsk og kinesisk advokatbevilling.

USA

Philip C. Swain jobber til daglig som eiendomsadvokat i Boston.

Større press på honorarene

– Å gjøre klientene tilfredse med regningen er blitt en stadig større utfordring. Før pleide vi å få betalt pr. time, men de siste årene har det skjedd en dreining mot at stadig flere klienter ønsker å betale pr. oppdrag i form av en fast sum eller et suksesshonorar. Jeg har vært advokat i tretti år, dette er en endring jeg har sett de siste fem-ti årene. Det er trolig bare bra – det gjør oss advokater mer effektive!

ANNONSER

HJERTØY
Advokatfirma Tor Erik Hjertøy

Beregningsbistand for erstatningskrav ved bruk av Compensatio

Advokat Tor Erik Hjertøy tilbyr beregningstjeneste av erstatningskrav i personskadesaker.

Tjenesten kan brukes for å utforme et svar eller som en kontroll av mottatt tilbud/krav. Du sender forutsetningene med post eller epost, og du vil få personlig oppfølging og motta fullstendig utmålingsdokumentasjon med utskrifter fra Compensatio.

Hjertøy har over 15 års erfaring fra Trafikksforsikringsforeningen og Yrkesskadeforsikringsforeningen 1979-1994, og deretter egen advokatvirksomhet i 22 år.

C. J. Hambros plass 5, 0164 Oslo

Telefon: 22 33 69 50

Mobil: 908 26 883

E-post: torerik@advokathjertoy.no

www: http://advokathjertoy.no

– Klientnapping er en skam for den enkelte advokat

I Danmark har Advokatrådet nylig etablert et såkalt Forsvarertilsyn for å komme klientnapping til livs. Her hjemme er meningene delte om hvor utbredt problemet er. Mens noen mener problemet er avtagende, mener andre at det foregår nærmest hele tiden.

TEKST OG FOTO: GEORG MATHISEN

Politiet i Oslo har en lang liste over registrerte etikk-brudd fra forsvarsadvokatenes side: Det hevdes at forsvarsadvokater har betalt varetektsfengslede for å få overta saken deres, eller for at de skal være «klientnappingsagenter» i fengslene, at advokater smugler narkotika inn i fengsler, og at forsvarsadvokater utøver press eller tvang for å få klienter til å skifte advokat.

Men det er svært vanskelig å bevise uetisk klientkapring.

EGET FORSVARERTILSYN

I Danmark har historier om advokaters «klient-fiskeri», som det kalles der, ført til et akutt behov for å gjøre noe drastisk

med situasjonen, skriver Advokatrådets formann, Peter Fogh, i bladet Advokaten. – Det bør settes en stopper for den uformelle utvekslingen av varer, lommem penger og tjenesteytelser fra forsvarsadvokater til innsatte, skriver Fogh.

Forsvarertilsynet, som ble satt i gang i september i år, omfatter rundt seks hundre advokater som først og fremst arbeider med straffesaker.

Til Advokatbladet forteller Martin Lavesen, som leder Regel- og tilsynsutvalget i Advokatrådet, at tilsynet ser nærmere på salærforslag i

utvalgte saker, og på etableringen av oppdraget i sakene.

– Også advokatens bruk av markedsføringstiltak er noe vi undersøker, spesielt markedsføringen i fengsel og varetekt, sier Lavesen.

Dukker det opp tegn på at advokaten har overtrådt god advokatskikk, kan Advokatrådet reise disiplinærsak eller anmelde saken til politiet.

Målet er å gjennomføre tilsyn med opptil 150 forsvarsadvokater i løpet av seks måneder.

– Forsvarertilsynet er et eksempel på det særlige tilsyn

Martin Lavesen leder Regel- og tilsynsutvalget i Advokatrådet. (Foto: Morten Holtum)

– Klientnapping er nok dessverre et problem, sier Anne Kroken, nestleder i Forsvarergruppen.

net som Advokatrådet gjennomfører innenfor grupper av advokater, sier Martin Lavesen.

– VI MÅ SKJERPE OSS

Her hjemme mener nestlederen i Forsvarergruppen, Anne Kroken, partner i Stavangeradvokatene, at klientnapping er en ukultur.

– Det er ukollegialt, uetisk og vi må skjerpe oss og hverandre. Det er en skam for den enkelte advokat, sier Anne Kroken.

Hun oppfordrer alle til å bidra til at klientnapping ikke skjer.

– Det er først og fremst den enkelte advokat som kan gjøre noe med dette. Det bør være tydelige regler i fengselet for når en advokat som ikke er oppnevnt, kan få kontakt med en innsatt. Det skal for eksempel ikke være adgang til klientmøte før oppnevning, sier hun.

Hun tror klientnapping skjer mest i de største byene.

– Dette skjer over hele landet, men naturlig nok mest i de største byene, der det er flere om oppdragene og større konkurranse, sier hun.

MER UTBREDT TIDLIGERE

Ikke alle er enige i at problemet er økende. Marijana Lozic i Andenæs Aaløkken Veum er fast forsvarer i Oslo.

– Før var det påtagelig mye av det. Klientkapring var fast samtaletema i lunsjen, og det var noen advokater som gikk igjen. Men det har roet seg veldig de siste par årene. Vi hører om det iblant, men mye mindre enn tidligere, sier hun.

Hun peker på Trandum som et sted der klienter ofte bytter prosessfullmektig, uten at hun kan si noe om dette skyldes klientnapping, eller rett og slett fordi innsatte snakker seg imellom.

– Selv har jeg ved flere anledninger fått henvendelser fra serbere og bosniere fordi de får høre at jeg er kroat og snakker språket. Det er en helt legitim tanke fra klienten, og jeg sier ja hvis jeg har tid og anledning. Men jeg vet jo ikke om noen advokater misforstår, og tror det er klientnapping, sier Marijana Lozic.

– Ukulturen er vanskelig å komme til livs, mener Tor Magnus Sæter-Fagermo.

– Klientnapping er regelen

Advokat Tor Magnus Sæter-Fagermo i Halden sier at han knapt nok har en eneste oppnevning der ikke andre advokater har forsøkt å kapre klienten fra ham. Nå planlegger forsvarere i Halden å samle seg i en egen, lokal forsvarergruppe, blant annet for å arbeide mot klientnapping.

HALDEN: Tor Magnus Sæter-Fagermo har de siste ti årene arbeidet utelukkende med strafferett.

– Når jeg får en klient av politiet, er det nesten uten unntak at klienten blir overtatt eller forsøkt overtatt av en annen advokat. Det er veldig sjelden, om noen gang i det hele tatt, i nyere tid at jeg har hatt en klient som ikke sier at han er forsøkt vervet av andre innsatte, sier Tor Magnus Sæter-Fagermo.

Han har også hatt mange opplevelser i det han kaller gråsonen, som er vanskelig å bevise.

– Det er mer regelen enn unntaket at en klient som blir overført fra arrest til ordinært fengsel, nærmest umiddelbart blir forsøkt vervet. Ikke av advokaten selv, men av «ververe». Om de er betalt eller ubetalt, kan jeg ikke bevise. Det vi hører, er rykter, sier han.

Ryktene er de samme som både politi, kriminalomsorg, tolker og andre forsvarere forteller om. Et system der den som verver en ny klient, får én sum, og der den som blir vervet, får en annen sum.

– Om dette er penger eller andre ytelser, vet jeg ikke sikkert, sier Sæter-Fagermo.

DE FLESTE ER RENHÅRIGE

Han understreker at det er få som skaper ukulturen, og at strafferettsadvokater generelt er renhårige.

Det er vanskelig å komme problemet til livs, mener han: Å bevise at klienten får penger for å hjelpe advokaten sin med å få flere klienter, er vanskelig.

Skal noe bevises fra en klientsamtale, betyr det at noen må bryte taushetsplikten. Derimot er det mulig å hindre at klienten med restriksjoner eller i isolasjon får bruke advokatens telefon.

– Fengselet sjekker ikke om advokater har med seg telefon inn. Jeg mener at alle som går inn og ut av et norsk fengsel, må sjekkes på samme måte. Jeg har ikke noe problem med å bli kroppsvisitert i fengselet på samme måte som jeg blir når jeg skal inn i Oslo tingrett, sier han.

LOKAL FORSVARERGRUPPE

Forsvarsadvokatene som har Svinesund som arbeidsfelt, har bestemt seg for å stifte sin egen forsvarergruppe; en underavdeling av den lokale kretsen.

– Vi er ikke så mange. Inkludert de faste forsvarerne er vi sju advokater i Halden som driver med strafferett, så vidt jeg har oversikt over. Hovedfokus for forsvarergruppen vil være rutiner rundt oppnevning fra politiets side – at også de følger regelverket. Dersom den straffbare handlingen har funnet sted ved kryssing av grensen ved Svinesund, da er det en Halden-basert advokat som skal ha forsvareroppnevningen, sier Tor Magnus Sæter-Fagermo.

– Forsvarere kjøper oppdrag

– Forsvarsadvokater har betalt klienter i varetekt for å få overta saken deres, eller for at de skal være klientnappingsagenter i fengsel, hevder politiadvokat Ragnvald Brekke i Oslo, påtaleansvarlig i Mirmotahari-saken.

– Vi har registrert både åpenbart straffbare handlinger og handlinger som ligger i grenseland mellom straffbare forhold og brudd på de advokatiske reglene, sier Ragnvald Brekke.

Han understreker at de fleste advokatene følger reglene, men mener at det utfordrer rettssikkerheten når de ikke gjør det.

– Forsvareren er en avgjørende rettssikkerhetsgaranti i strafferettspleien, og alle er avhengige av en faglig dyktig og renhårig advokatstand. For domstolene, og ikke minst politiet og påtalemyndighetene, må det foreligge en gjensidig tillit til at regelverket overholdes. Mangel på slik tillit vil utfordre rettssikkerheten og effektiviteten i strafferettspleien, sier Ragnvald Brekke.

KAN IKKE STRAFFES

Men problemet med uetiske advokater er ikke bare klientnapping, fremholder han, og peker på at det er vanskelig å komme til livs det som ligger i grenseland mellom brudd på straffeloven og brudd på etiske regler i advokatforskriften. Han viser til kjennelsen fra Høyesterett i september. Høyesterett fastslår at den som sitter fengslet med brev- og besøksforbud, ikke

kan straffes for å bryte forbudet. Dermed kan heller ikke forsvareren straffes for å ha medvirket til at den fengslede har kontakt med utenforstående.

– Et merkelig utslag er at advokaten ikke kan straffes for å viderekoble samtaler fra klienter med fengslingsrestriksjoner, men straffes for å gi klienten tilgang til forsvarers mobiltelefon eller PC under klientmøter i fengslene, sier Brekke.

VIL KUNNE SANKSJONERE

Han stiller spørsmål om en fremtidig advokatlov bør ha en egen straffebestemmelse, eller om grove og gjentatte brudd på etiske regler bør kunne sanksjoneres etter straffeloven. Brekke tolker Høyesteretts uttalelse i saken som et innspill til lovgiver om at forsvarere bør kunne straffes i slike tilfeller.

– Vi håper lovgiver tar tak i dette. Brudd på fengslingsrestriksjoner i alvorlige straffesaker kan medføre stor skade på etterforskningen. Vitner kan presses eller trues og bevis fjernes. I tillegg har slike brudd en sikkerhetsmessig side. Viderekobling av telefonsamtaler kan for eksempel brukes til å sette i gang nye terroranslag, eller anslag for å frigi siktede under transporter eller fremstillinger, sier Ragnvald Brekke.

Marius Dietrichson i Forsvarergruppen sier at mange av sakene på politiets oversikt ser ut til å basere seg på hva innsatte har fortalt, uten at opplysningene er verifiserte.

– Det er viktig å huske på at i sakene som politiet omtaler – og som er veldig alvorlige hvis de er riktige – så er ingen dømt eller felt ennå, sier han.

«Svartelisten»

Politiet har registrert disse forholdene fra 2012 og frem til nå:

- Tilbud om betaling til klienter i varetekt for å få forsvareroppdrag.
- Bruk av og betaling av klienter i varetekt for at de skal være klientnappingsagenter i fengslene.
- Bruk av tolk og ansatt i fengslet for å skaffe seg klienter.
- Innsmugling av narkotika til klienter i fengslene.
- Utsmugling av brev fra klienter med fengslingsrestriksjoner
- Viderekobling av telefoner fra innsatte med fengslingsrestriksjoner.
- La klienter bruke forsvarernes mobiltelefoner og PC-er under klientmøter i fengslene.

- Gi klientene tilgang til/kopi av straffesaksdokumenter og klausulerte straffesaksdokumenter.
- Rettsstridig press/tvang for å få klienter til å skifte advokat.
- Brudd på taushetsplikt for opplysninger fra straffesakene.
- Medvirkning til uriktige forklaringer til retten.
- Framleggelse av uriktige legeerklæringer for å få utsatt hovedforhandling.
- Forsøk på kidnapping/fjerning av fornærmede.
- Viderekobling av telefon fra klient til fornærmede.

(Kilde: Politiadvokat Ragnvald Brekke.)

Fikk disiplinær-kritikk

Disiplinærutvalget kritiserer ham for klientnapping. Sarpsborg-advokat Jørgen Klaveness har anket og mener han ikke har gjort noe som helst for å overta klienten.

SARPSBORG: – Jeg skjønner ikke klagerens reaksjon, og jeg skjønner ikke hva disiplinærutvalget tenker på, sier Jørgen Klaveness.

Han arbeider ikke veldig mye med strafferett. Til gjengjeld snakker han flytende tysk. Derfor hender det at den tyske ambassaden anbefaler ham til tyskspråklige som trenger advokathjelp.

I en fersk avgjørelsen ble Klaveness felt, og fikk reaksjonen «kritikk» fra disiplinærutvalget for «illojal handling mot en advokatkollega».

– Det mange ikke skjønner, er at det er ikke oppnevningen som gjør deg til forsvarer – det er oppdraget fra klienten, sier Klaveness.

Ifølge ham henger hele kritikken på en beslutning som han tok i løpet av et sekund. Slik er hans versjon av historien:

TELEFON FRA SØSTEREN

– Jeg fikk en telefon fra Tyskland, fra en dame som sa at broren hennes hadde forsvunnet i Norge. De skjønte at han satt i fengsel, men fikk ikke informasjon om hva som hadde skjedd. Hun hadde hørt fra ambassaden. Jeg skjønte såpass som at han satt på restriksjoner. Dette bygger tydeligvis på at han hadde snakket med noen i lufttegården, så hadde de snakket med sin familie, og så hadde de snakket med hans familie igjen, forteller Klaveness.

– Dermed hadde jeg fått beskjed om at han ønsket å bruke meg som forsvarer. Jeg sa til søsteren at «jeg kan ikke ta imot oppdrag fra deg – jeg må ha det direkte fra ham». Jeg sa at jeg kunne ringe fengselet og høre om det stemte. Hvis det er i strid med de etiske

Jørgen Klaveness ble felt for å ha opptrådt illojalt, men har anket til Disiplinærnemnden.

reglene, da skal jeg ta kritikken. Men det er ikke dette disiplinærutvalget fokuserer på i beslutningen sin, ifølge Klaveness.

RINGTE FENGSELET

Ifølge Klaveness skjedde så dette:

Klaveness ringte fengselet, fengselet snakket med mannen, han ville snakke med Klaveness, og Klaveness forklarte at oppdraget måtte være skriftlig for at han kunne ta det på seg.

– Like etterpå fikk jeg beskjed fra fengselet om at skjemaet var fylt ut og lå der. Jeg tror disiplinærutvalget legger til grunn at jeg ikke kunne gjøre noe som helst før jeg hadde fått oppnevningen. Det er helt feil juss. Jeg tror de blander sammen oppnevningen, som er rettens oppdrag til meg, og forsvarervalget, som er klientens oppdrag til meg, sier han.

«LITEN RESPEKT OG FORSTÅELSE»

Det var den først oppnevnte forsvareren som mener at Klaveness ikke har fulgt prosedyrene for forsvarerbytte. Disiplinærutvalget mener at Klaveness foretok aktive handlinger for å overta klienten, og ikke etter direkte anmodning fra klienten.

«Å initiere kontakt med en annen advokats klient på et slikt grunnlag anser utvalget som en illojal handling mot en advokatkollega», skriver utvalget, som mener Klaveness har vist

«liten respekt og forståelse» for bestemmelsene rundt forsvarerbytter.

Hverken advokaten som klaget inn Klaveness for disiplinærutvalget, eller utvalget selv vil kommentere saken, ettersom avgjørelsen er anket.

ANNONSE

Nytt kontorfellesskap i Arbins gate

Det søkes etter omgjengelige kolleger med egne porteføljer for leie av romslige og representative kontorlokaler i Vika. Oppstart i andre halvdel av 2018. Fellesutgiftene begrenses til det helt nødvendige.

Ta kontakt med advokat Bernhard B. Hagevik (mob: 482 05 895 / e-post: advokat@bredok.no) for en uforpliktende samtale eller spørsmål.

Innsamling for Alvdal-offer

Bistandsadvokat Aina Tvengsberg (51) synes det var så provoserende at dødsboet til hennes avdøde klient ikke hadde krav på erstatning, at hun bestemte seg for å gjøre noe med det.

TEKST: TORHILD RIBE
FOTO: HENRIK EVERTSSON

Navn, alder: Aina Tvengsberg, 50

Bosted: Kirkenær i Hedmark

Sivilstatus: Samboer med Morten, mamma til Martin og Inga.

Hvilke aviser eller nettaviser leser du daglig? Aftenposten, Glåmdalen, VG og DN på lørdag og søndag. Jeg leser også Innsikt, Advokatbladet, Juristkontakt. På mandager trenger jeg å lese om hyggelig ting og da leser jeg ukeblader som Hjemmet.

Har du et favorittnettsted? Nei, det har jeg faktisk ikke.

Har du et favoritt-tidsskrift? Solør-Odal, et historisk magasin, og tidsskriftet om Finnskogen.

Hvilken bok leste du sist? Den siste boken til Ken Follet, Den evige ilden. Den er på 900 sider, jeg leste den i høstferien min i Spania.

Hvilken app bruker du mest? Facebook-appen og Yr.

Lager du matpakke? Ja, det har jeg gjort i alle år. Det går mest i brødskeer eller knekkebrød med hvitost, skinke og smøreost.

Grue kirke i Hedmark er fylt til randen denne tirsdagskvelden. Bygda er samlet til minnekonsert og innsamlingsaksjon, selveste Bjørn Eidsvåg er headliner. Eidsvåg og de lokale sangkreftene som har stilt opp denne kvelden, jobber på dugnad. Billetinntektene skal uavkortet gå til overgrepsofre. Blant dem, en av bygdas avdøde sønner, Cato.

På første benkerad, tydelig rørt, sitter konsertens initiativtaker, konferansier og Catos bistandsadvokat, Aina Tvengsberg.

I seks år jobbet hun med den såkalte Alvdal-saken, der fire barn fra høsten 2003 til sommeren 2007 ble seksuelt misbrukt av flere voksne. Mannen som er omtalt som nabo-faren i saken, ble i Eidsivating lagmannsrett senere dømt til 14 års forvaring, med minstetid på ni år, for flere seksuelle overgrep mot sine sønner. Aina Tvengsberg var bistandsadvokat for to av dem.

Den ene av Ainas klienter, Cato, fikk aldri oppleve at faren hans ble dømt for overgrepene. Cato døde av en overdose for snart tre år siden, og det var Aina som fant ham død.

IKKE KRAV PÅ ERSTATNING

Det ble skapt norsk rettshistorie da Sør-Østerdal tingrett tillot opplesning av avdøde Catos politiforklaring i februar 2015 i straffesaken mot hans far.

«Når du har en så viktig rolle som fornærmet i en straffesak, så bør du ha mulighet til å anke. Ja, en straffesak handler om statens oppgjør med en gjerningsperson, men dette oppgjøret er på vegne av noen.»

Catos forklaring måtte anses som «egnet til å være avgjørende ved en eventuell domfellelse», heter det i tingretten avgjørelse, der retten hadde foretatt en helhetsvurdering av interessene til alle berørte parter i lys av EMDs praksis.

I dag ligger Cato begravet på gravlunden utenfor steinkirken. Da den seks år lange Alvdal-saken fikk sitt punktum tidligere i år, slet Aina med å akseptere argumentasjon om at «tort og svie ikke skal komme dødsboet ved», som det heter i forarbeidende til skadeerstatningsloven. Altså at sønnen til hennes avdøde klient, som nå er seks år gammel, ikke har krav på økonomisk oppreisning fra staten. Det bare måtte Aina gjøre noe med.

BARE EN GITAR IGJEN

– Det strider mot min tanke om hva som er rett og rimelig. Cato led nok, men dette har også gått utover hans kjødelige familie, hans fosterfamilie og så mange andre. Alt Catos sønn har etter sin far, er en liten gitar. Resten er borte. Så ja, det der irriterer meg, at tort og svie ikke skal komme dødsboet ved, sier hun syrlig.

Da dommen falt og saken var avsluttet, ønsket derfor Aina å kompensere for det hun mener er store mangler i jussen.

Kvelden før konsertkvelden møter vi Aina på «hytta», som hun kaller den gamle funkisvillaen hun eier på Vindern i Oslo. Her holder advokaten hus de dagene hun skal i rettsmøter i Oslo. Siden 2005 har hun drevet advokatpraksis på hjemstedet Kirkenær.

– DU KAN LIDE MED DEM

At hun ønsket seg Bjørn Eidsvåg til konserten var ikke tilfeldig. Aina har ofte funnet trøst og styrke i den kjente prestens tekster. Særlig har sangen *Eg ser* betydd mye for henne.

Konserten innbragte godt over 160.000 kroner, som uavkortet går til Catos sønn. Stine Sofies Stiftelse skulle etter planen få halvparten, men stiftelsen bestemte i ettertid at hele beløpet heller skulle gå til sønnen. Her er Aina sammen med sin nærmeste familie.

– Du ser sorgen og smerten hos et annet menneske, men du kan ikke bære det for dem. Du kan ikke lide for dem, men du kan lide med dem. Enda Cato følte seg sikker og trygg med meg, så var det ikke nok. Jeg klarte ikke å berge ham. Kunne jeg gjort mer? Jeg kunnet nok ikke gjort noe annerledes, men det gjør likevel vondt, sier hun.

Aina forteller at hun er advokaten som engasjerer seg med hud og hår i sakene hun tar på seg. Det er alt eller ingenting. Til klientene pleier hun å si at hun har døgnåpent, men at hun sover mellom klokka 22 og 6. Utover det kan de sende henne meldinger eller ringe.

«Jeg synes mange advokater er altfor selvhøytidelige, og jeg synes at mange overspiller det de skal formidle.»

Aina Tvensberg

VIL HA FLERE MODNE JURISTER

Jusstudiet forberedte henne på ingen måte på møtet med klienter i kriser og sorg. Hun ser med bekymring på dagens rekruttering til studiet.

– Med dagens høye karakterkrav mister vi mange potensielt gode advokater. Juss er ikke bare bøker og lovtekster. Det er tross alt møter med mennesker, hver eneste dag. Vi trenger modenhet, vi trenger et spenn.

Hun råder unge jurister som ønsker å bli bistandsadvokater til bevisst å jobbe med sin egen psyke.

– Du trenger en god psyke, så tror jeg det er viktig å jakte på gode opplevelser utenfor jobben. Jeg er glad i å skrive dikt, det hender at jeg maler litt også. Denne har jeg laget, sier hun og holder opp pinnekosten hun bruker til å feie bort aske og subb fra peisen. – Å gjøre praktiske ting med hendene, det gjør meg godt.

STRØK PÅ FØRSTE AVDELING

På gymnaset hadde hun rettslære som valgfag, og bestemte seg da for å søke jusstudiet. Overgangen fra bygde- til bylivet ble tøff for den unge jenta. På studiet følte hun seg malplassert, usikker og uvitende.

– Vi jentene fra landet havnet nede på lesesalen i Rådhusgaten. Jeg visste knapt hvor jeg skulle finne Universitet. Vi leste ganske lite, fra formiddagen til tidlig ettermiddag. Jeg skjønnte ikke at studiet var noe mer enn det. Så det endte jo med at jeg strøk på første avdeling. Jeg hadde ikke forstått forskjellen mellom livs- og dødsdisposisjoner, sier hun lattermildt, og forteller om telefonsamtalen hun hadde med en av sine professorer i etterkant av eksamen.

– Jeg fortalte han at jeg ville ta opp igjen eksamen det påfølgende semesteret og jeg husker at han sa: «Ja, hvis du tror du klarer det så», og så lo han rått.

Kommentaren fikk Aina til å tenne på alle plugger.

– Konserten tenker jeg skal være et varmt og fint punktum som står i kontrast til all den galskapen saken har avdekket, sier Aina. Her med Bjørn Eidsvåg.

– Jeg tenkte at så dum er jeg ikke, og fra da av dro jeg på gassen. Etter det tok jeg studiet på under normert tid, pluss at jeg jobbet som pleieassistent hjemme på Hedmark. Det viste seg at jeg hadde kapasitet hvis jeg bare forsto hva jeg skulle drive med, oppsummerer hun.

SELVHØYTIDELIGE ADVOKATER

– Jeg synes mange advokater er altfor selvhøytidelige og jeg synes at mange overspiller det de skal formidle. Med det mener jeg at mange er mer en mikrofona for klientene, enn en veileder og rettleder. Som advokat skal man være prosess-skapende i ens rådgivning. Har du en død hest skal du fortelle klienten at hesten er død. Du skal ikke ri den for å få ut noen penger. Da får du heller spise graut, pleier jeg å si. Nå er jeg stygg mot min egen stand, jeg vet det, sier hun.

Hun har med interesse fulgt debatten omkring bistandsadvokatenes rolle i rettsystemet.

– Jeg tenker at den styrkingen som har vært rundt bistandsadvokatrollen har vært til det positive. Den har vært

riktig og viktig. At bistandsadvokater får et dårlig ry på seg, handler om dem som ikke legger nok jobb i rollen. Noen kan oppleve at dette er lettjente penger, og da blir potten en honningkrukke som folk vil stikke snabelen ned i for å sikre seg inntekter. For meg er ikke jussen å sikre seg inntekter, det er å gjøre en god jobb. Når de tingene blandes blir det galt, sier hun og understreker at rollen handler om langt mer enn å være tilstede under rettsforhandlinger.

STØTTER TREPARTSPROSESS

– Det er veldig mye veiledning, i forkant og etterkant, som mange ikke ser. Og vi må faktisk følge hele forhandlingen for å kunne analysere og forklare for klienten hvorfor saken for eksempel ender med en frifinnelse. Du må se hele teaterstykket for å vite hva det omhandler. Det holder ikke å bare se en akt, sier Aina som også stiller seg positivt til forslaget om en trepartsprosess, som blant annet Ada Sofie Austegard er en forkjemper for.

– Når du har en så viktig rolle som fornærmet i en straffesak, så bør du ha mulighet til å anke. Ja, en straffesak

handler om statens oppgjør med en gjerningsperson, men dette oppgjøret er på vegne av noen. Vi må ikke glemme hvem som er objektet. Det er ikke en prosess for prosessens skyld, og ikke for statens skyld alene, mener hun.

VIL ENDRE LOVEN

To dager etter konsertkvelden i hjembygda forteller Aina at hun aldri har følt så mye varme og medmenneskelighet som hun gjorde denne kvelden.

– Øyeblikkene da jeg sto der fremme i kirken og kunne høre en knappenål falle; det kommer jeg aldri til å glemme. Det var en elektrisk stemning, samtidig som det var rolig. Det var en stund til ettertanke i felleskap og til nestekjærlighet. For meg var det ubeskrivelig, forteller hun.

I fremtiden vil advokaten jobbe for å få til en lovendring, Lex Cato, som hun kaller det, som sikrer automatisk erstatning til overgrepsofre ved domfellelse.

– Jeg vil prøve å få til et møte med en eller flere i justiskomiteen, fortelle Catos historie og på den måten forsøke å få til et lovendringsforslag.

– Advokater er maktmennesker

– Stadig flere advokater bruker media veldig bevisst, noen ganger med dårlig skjult agenda, mener kommentator Eirin Eikefjord i Bergens Tidende.

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

Hun var invitert på Forsvarerseminaret for å snakke om forsvarsadvokater sett fra pressens ståsted.

– Et fersk eksempel på hvordan advokater bruker media, er saken om den rabierte svanen i Os i Bergen, den såkalte «havnesjefen». Svanen fikk en forsvarer, men plutselig meldte det seg et Oslo-firma på saken, med leserbrev, juridiske utredninger og trusler om å politianmelde kommunen. Dette kan ha vært drevet av sterk omsorg for

vestlandske fjærkre, eller det var for å gjøre seg kjent for krakilske dyrevernerne i behov av en jurist, sa Eikefjord.

Tilsvarende skjer hele tiden, mente hun.

– Media gjennomskuer dette, men slik indirekte markedsføring gjør ikke at advokaten utestenges. Tingrettsdommer Inga Bejer Engh har tidligere snakket om aktorbikkjer, men det finnes hunder blant forsvarerne også. Advokater er maktmennesker, og enkelte er villige til å bruke posisjonen sin for å få det slik de vil.

GLAD I DERE

Journalister og advokater har mye til felles, synes hun: Begge er opptatt av å forsvare den lille mann i kampen mot systemet.

– Og vi tilhører begge yrkesgrupper som tiltrekker seg flest psykopater. Men vi i pressen er egentlig veldig glad

– Jeg har en følelse av tonen blir mer røff og krigersk når forretningsadvokater plutselig blir forsvarere, mente Eirin Eikefjord.

i dere forsvarere. Vi er gjensidig avhengig av hverandre, og har oppnådd mye sammen. Vi trenger dere til å skape drama og konflikt når tørre aktorer ikke leverer, sa Eikefjord.

De fleste forsvarere faller innunder kategorien «grå eminense», ifølge Eikefjord.

– De er ryddige, lite selvfokuserte typer som først og fremst ivaretar klienten i det stille. Mens enkelte forsvarere opptrer som de reneste aktivister, og blir masete og slitsomme. De gjør klienten en bjørnetjeneste når de taper objektivitet, sa Eirin Eikefjord.

JU\$NYTT nr. 11/2017

Advokatens fagsider er skrevet av lagdommer i Borgarting lagmannsrett, Per Racin Fosmark. Han har over 25 års erfaring som advokat og møterett for Høyesterett. Fosmark er leder av Reklamasjonsnemnda for Eiendomsmeglingstjenester og redaktør av Lovdatas sivile flaggsaker.

E-post: per.racin.fosmark@domstol.no

Telefon: 21 55 85 56

► Krav om erstatning mot kontrollansvarlig etter plan- og bygningsloven

Høyesterett avsa 28. september 2017 dom – **HR-2017-1834-A** – som gjaldt krav om erstatning mot kontrollansvarlig etter plan- og bygningsloven for brudd på plikter etter denne loven. Det var særlig spørsmål om rekkevidden av erstatningsvernet når dette bygger på reglene om erstatning utenfor kontrakt. Dommen er en viktig oppfølger etter **Bori-dommen – Rt-2015-276** (omtalt i Ju\$nytt nr. 4:2015), som ble avsagt under skarp dissens (3–2). Dommen har også vært kritisert, se f. eks. Skoghøy, *Forholdet mellom ansvar overfor kommunen etter plan- og bygningsloven og ansvar overfor private i og utenfor kontrakt*, **Jussens Venner nr. 4:2016**. Dommen nå er avsagt under dissens 4–1, og én dommer (Noer) har en særmerknad.

Fakta: Tømrer A var ansvarlig søker, ansvarlig utførende og ansvarlig kontrollende etter plan- og bygningsloven 1985 for oppføringen av en enebolig. Boligen skulle ha egen separat hybel-leilighet. Hybel-leiligheter som er egne boenheter, må tilfredsstille kravene til såkalte «brannceller». A var engasjert av tiltakshaverne, B og C. Bs foreldre, som skulle bo i hybel-leiligheten, ønsket å ha lys i form av spotter i taket. Dette var ikke i tråd med de opprinnelige planene. Det ble satt opp spotter, og A brukte etter avtale med tiltakshaveren MDF-plater i stedet for gipsplater i veggene. Ved disse endringene ble brannskillet mellom hybel-leiligheten og resten av huset brutt. A sendte inn kontrollklæring og ferdigmelding i april 2006, men det ble av en

eller annen grunn ikke gitt ferdigattest fra kommunen. B og C flyttet likevel inn.

Da de i 2008 forberedte salg av huset, ba de A om å utstede ny kontrollklæring og ferdigmelding. Ved begge anledninger krysset A av for at det ikke var avdekket «feil og mangler ved fagområder som hindrer ferdigattest». Kommunen utstedte deretter ferdigattest. Boligen ble solgt i 2008 og på nytt i 2012. Kjøper ved det første salget var E og F, mens G og H kjøpte eiendommen i 2012. Både første og andre eier av huset tegnet eierskifteforsikring hos Protector. I 2013 oppdaget de nye eierne en rekke feil og mangler ved huset. De krevde prisavslag, og Protector utbetalte totalt 1 110 000 kroner for utbedring av manglene. Protector tok ut stevning mot A og krevde erstatning for deler av det prisavslaget selskapet hadde utbetalt. A ble frifunnet i både tingretten og lagmannsretten, og flertallet i Høyesterett forkastet anken.

Flertallet (Bergh, Bergsjø, Berglund og Noer) tok utgangspunkt i at Bori-dommen avklarer to utgangspunkter: For det første slås det fast at selv om pliktene for den ansvarlige etter plan- og bygningsloven i første rekke gjelder overfor tiltakshaveren og det offentlige, kan feil som den ansvarlige begår under utførelsen av sitt oppdrag, også gi grunnlag for ansvar overfor tredjemann. For det andre at den ansvarlige etter plan- og bygningsloven kan ha erstatningsansvar for slike feil etter

reglene om erstatning utenfor kontrakt. Det gjelder selv om skadelidte også kan ha mulighet til å gjøre krav gjeldende overfor sin kontraktspart eller tidligere kontraktsledd etter kontraktsrettslige regler. Det må imidlertid foretas en bred vurdering.

Høyesterett så deretter på hvordan Protector's krav var oppstått. Det var nært knyttet til kontraktsforholdet som forelå ved salget av eiendommen fra andre til tredje eier. Utbetalingen fra Protector skjedde også i form av et prisavslag, som er en kontraktsrettslig misligholdsbeføyelse, og ikke gjennom utbetaling av erstatning. Høyesterett viste til at i Bori-dommen understrekes det flere steder at vurderingene og resultatet er nært knyttet til den situasjonen som forelå i den saken, hvor det ble fremhevet at bygget hadde så store mangler med hensyn til lovbestemte krav at disse ville ha gitt grunnlag for heving av kjøpet overfor selger.

Flertallet kom til at As opptreden ikke var grovt uaktsom når den ble vurdert i forhold til hans kontraktsparter, B og C. Avgjørende for flertallet var særlig to forhold. De faktiske konsekvensene av As feil var vesentlig annerledes enn det som var situasjonen i Bori-saken. Det var tale om bygningstekniske feil som lot seg utbedre ved relativt begrensede kostnader. Feilene var ikke av en slik karakter at de kunne gi grunnlag for et krav om heving av kjøpet (**avsnitt 52**). Også pliktbruddets karakter og de øvrige forholdene skilte seg vesentlig

Ditt testamente – en gave til livet!

En testamentarisk gave til forskning er en gave til fremtidige generasjoner. Du etterlater deg en investering i livene til dem som kommer etter deg.

Foto: Paal Audestad

Du setter igjen varige spor ved at du bidrar til ny og bedre behandling for dem som rammes av hjerte- og karsykdom eller demens. Å planlegge for tiden etter deg sikrer at din arv brukes slik du ønsker det.

Du velger selv hvilken sak som står ditt hjerte nærmest.

Nasjonalforeningen
for folkehelsen

Vil du vite mer? Ta kontakt med oss på tlf. **23 12 00 00**. Vi hjelper deg gjerne!
www.nasjonalforeningen.no/testamente

fra den situasjonen som forelå i Bori-saken. Der førte utstedelsen av ferdigattest på uriktig grunnlag til at kjøperen overtok en eiendom som var fullstendig uegnet for beboelse. Selv om ferdigattesten fra 2008 på ordinær måte var fremlagt i forbindelse med salget i 2012, hadde det uriktige grunnlaget for attesten

i dette tilfellet ikke medført at kjøperne var kommet i en svært vanskelig stilling (**avsnitt 54**). En bredere avveining som beskrevet i Bori-dommen avsnitt 26, ledet til at de alminnelige reglene om erstatning utenfor kontrakt ikke gav grunnlag for et erstatningskrav fra Protector overfor A. De krav som måtte foreligge med grunnlag

i den kontraktsrettslige mangelen, kunne bare forfølges etter kontraktsrettslige regler (**avsnitt 55**).

Mindretallet (Tønder) ville ta Protector's anke til følge og tilkjenne erstatning, da han hadde en annen innfallsvinkel til sakens problemstilling enn flertallet.

► Ikrafttredelse nye lover:

1. oktober 2017

Barne- og likestillingsdepartementet:

LOV-2014-05-14-17 om endringer i gjeldsordningsloven og dekningsloven mv., gjeldsordningsloven §§ 1–4 fjerde ledd og § 2–1 første ledd tredje punktum. Fra 1. oktober 2017 kan privatpersoner søke om gjeldsordning også fra utlandet. Tidligere måtte man være bosatt i Norge for å kunne få en gjeldsordning. Hele endringsloven i kraft.

1. november 2017

Forsvarsdepartementet:

NY: LOV-2016-12-16-92 om undersøkelse av ulykker og hendelser i Forsvaret (**forsvarsundersøkelsesloven**). Loven skal legge til rette for opprettelsen av et profesjonelt og tillitsskapende regime for undersøkelser av ulykker og hendelser i forsvaret. Det er innført en forklaringsplikt for undersøkelsesmyndigheten, kombinert med tilpassede regler for taushetsplikt, vern mot selv-

inkriminering og et forbud mot at informasjon som fremkommer som følge av forklaringsplikten, kan brukes som grunnlag for sanksjoner mot personen som avgav opplysningene. Hensikten er at det nye rammeverket skal legge til rette for at personer velger å gi opplysninger de ellers ikke ville gitt, for å sikre at årsaksforholdet blir best mulig opplyst. Det skal opprettes en fast undersøkelsesmyndighet som utelukkende skal jobbe med ulykkesundersøkelser.

Advokat kan ikke straffes for å ha bidratt til at varetektsfengslete klienter underlagt brev- og besøksrestriksjoner kommuniserer med personer utenfor fengselet

Høyesterett avsa 4. september 2017 enstemmig kjennelse i avdeling – **HR-2017-1673-A** – som gjaldt spørsmålet om brev- og besøksrestriksjoner som en varetektsfengslet er ilagt etter straffeprosessloven § 186 andre ledd, utgjør «forbud» som det er straffbart å bryte, jf. straffeloven § 170 bokstav a. Høyesteretts sammendrag:

«En tidligere advokat var siktet for å ha bistått klienter med å kontakte mulige vitner utenfor fengselet. Bistanden skal ha bestått i utlån av advokatens telefon under fengselsbesøk og viderekobling av klientsamtaler til andre, selv om klientene

var varetektsfengslet med brev- og besøksrestriksjoner. Den konkrete saken oppsto ved at politiet, som ledd i etterforskningen, krevde utlevert elektronisk materiale som i utgangspunktet inneholdt taushetsbelagt informasjon.

Høyesterett kom til at lagmannsretten hadde tolket straffeloven § 170 bokstav a galt, når den hadde kommet til at fengslingskjennelsene inneholdt «forbud [...] fastsatt av en domstol». Brev- og besøksrestriksjonene gir politiet adgang til å gjennomføre restriksjonene, men den fengslete pålegges ingen plikt til å følge dem.

Når den fengslete selv ikke kan straffes for brudd på restriksjonene, kan forsvareren ikke straffes for medvirkning, jf. straffeloven § 15. Lagmannsrettens kjennelse ble derfor opphevet på grunn av feil lovtolkning. Avgjørelsen klargjør at advokater straffritt kan bistå varetektsfengslete klienter med å kommunisere med utenforstående. Høyesterett pekte på at advokater tidligere kunne straffes for slike handlinger, men den straffebestemmelsen ble opphevet i 2015.»

Dommere: Falch, Ringnes, Bårdsen, Normann og Tønder

► Straffutmåling grov korrupsjon begått i utlandet

Høyesterett avsa 15. september 2017 enstemmig dom – **HR-2017-1776-A** – som gjaldt straffutmåling ved domfellelse for to tilfeller av grov korrupsjon begått i utlandet, jf. straffeloven 1902 § 276 a, jf. § 276 b. Bestemmelsene er videreført i straffeloven 2005 §§ 387 og 388. En sentralt spørsmål var om straffutmålingen skulle være mildere fordi bestikkelsene skjedde overfor tjenestemenn i korrupsjonsutsatte land, i dette tilfellet Libya og India. Dette drøftes i avsnitt 18–25 og konklusjonen **avsnitt 26**:

«Det er ingen holdepunkter i forarbeidene for at korrupsjon skal straffes mildere når den er begått overfor en tjenestemann i et korrupsjonsutsatt land. Den omstendighet at selve utilbørighetsvurderingen under skyldspørsmålet vil kunne være avhengig av bedrifts- eller forvaltningskulturen

i ulike land – jeg [Arntzen] viser særlig til omtalen av «facilitation payments» i Ot.prp. nr. 78 (2002–2003) side 35–36 – rokker ikke ved dette. Når det først er konstatert en straffbar overtredelse, tilsier lovens formål at ellers like tilfeller behandles likt. En relativisering av det straffrettslige vern avhengig av hvilket land som er berørt av korrupsjonshandlingen, er det etter mitt syn ikke rettskildemessig dekning for.»

Det skal følgelig ikke tillegges vekt i formildende retning at en korrupsjonshandling finner sted overfor personer i korrupsjonsutsatte land. Straffen ble i samsvar med lagmannsrettens dom fengsel i syv år.

Dommere: Arntzen, Kallerud, Bårdsen, Bull og Matningsdal.

Advokaters straffbare forhold og taushetsplikt

Lovavdelingen har i **JDLOV-2017-1208** uttalelser om opplysninger om at en advokat har gjort seg skyldig i straffbart forhold, er å anse som opplysninger om «*noens personlige forhold*», og dermed underlagt taushetsplikt etter **forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 1**. Hvis bevillingen er tilbakekalt fordi advokaten har begått straffbare forhold under direkte utøvelse av advokatyrtket, vil det som regel falle utenfor det som er underlagt taushetsplikt. Opplysninger om straffbare forhold begått av advokaten som privatperson, vil i praksis også ofte falle utenfor taushetsplikten hvis bevillingen er tilbakekalt med hjemmel i **domstoloven § 230 første ledd nr. 1** (uverdig eller uskikket). Et sentralt moment vil være hvor relevant det straffbare forhold begått som privatperson er for vurderingen av tilbakekallsspørsmålet.

1. januar 2018: Ny eierseksjonslov

Eierseksjonsloven – **LOV-2017-06-16-65** – trer i kraft 1. januar 2018, unntatt § 9 som trer i kraft 1. juli 2018. Eierseksjonsloven 1997 oppheves. Loven viderefører de tidligere regler på flere punkter, men det er en del endringer. Loven i et «nøtteskall»:

Kjøperett for leier av bolig er fjernet. Klarere regler om vedlikehold og nye regler om erstatning ved forsømt vedlikehold (§§ 32 og 33). Mer fleksible regler om parkering i sameiet (§ 26). Forbudet mot å kjøpe flere enn to boliger i samme sameie videreføres (§ 23, 1. ledd). Ny regel om rett til å kreve seksjonering (§ 9). Nye regler for tomannsboliger (§§ 9 og 39, 3. ledd).

Seksjoneringstidspunktet er flyttet til rammetillatelse (§ 8). Kommunen får 12 uker til behandling av seksjoneringsaker (§ 14 første punktum). Tydeligere regler om hvilke oppgaver kommunen har i en seksjoneringssak (§§ 12 og 13). Nytt at det er innført kobling mellom eierseksjonsloven og plan- og bygningsloven for å unngå at man kjøper en bolig som ikke er godkjent til beboelse (§ 7, 3. ledd). Forenklete revisjons- og regnskapsregler (§§ 64 og 65).

Forarbeider: NOU 2016: 4 (Wyllerutvalget), Prop. 39 L (2016–2017) og Innst. 308 L (2016–2017). **NB!** På enkelte punkter vedtok Stortinget noe annet enn det som var foreslått

i proposisjonen. Departementet vil fastsette forskrifter og utarbeide rundskriv til loven før nyttår. Loven har viktige overgangsregler (§ 67).

1. januar 2018: Juryordningen oppheves

Juryordningen oppheves 1. januar 2018, jf. LOV-2017-06-16-58. Saker som er anket til lagmannsretten for 1. januar 2018 skal følge gammel ordning, men etter **31. desember 2018** skal alle tidligere jursaker behandles med meddomsrett (2 + 5). Lovendringen gjelder også bevisanker som ikke er seksårssak, og straffutmålingsanker i seksårssaker.

► Tomtefeste: Grensen mellom tomt til fritidshus og andre formål

Høyesterett avsa 15. september 2017 dom (dissens 3–2) – **HR-2017–1780-A** – som gjaldt spørsmålet om tre festeavtaler som en jeger og fiskerforening har, var «tomt til ... fritidshus» og falt inn under **tomtefesteloven § 15 første ledd**. I så fall ville adgangen til å regulere festeavgiften være begrenset til endring i pengeverdien. Flertallet (Høgetveit Berg, Bårdsen og Matningsdal) kom – i motsetning til tingretten og lagmannsretten – til at festeavtalen gjaldt tomt til fritidshus. Mindretallet (Bull og Arntzen) var uenig.

Fakta: Statskog er Norges største grunneier og bortfester. Jeger- og fiskerforeningen fester tre tomter. Det er oppført én hytte på hver av tomtene, som foreningens ca. 200 medlemmer kan leie til kostpris. Foreningens drift av hyttene gir ikke noe økonomisk utbytte. Festeavtalen er standardiserte og like-lydende og har overskriften «FESTE-KONTRAKT for hyttetomter». Avtalen gir rett til å føre opp og ha stående 80 kvm. bygningsmasse på hver tomt. Festetiden er 80 år, og festeavgiften kan

reguleres hvert tiende år. Tvisten hadde sitt utspring i at Statskog i 2006 regulerte festeavgiften basert på markedsverdi.

Flertallets syn: Det springende punkt var om de tre hyttene ikke kunne regnes som fritidshus, men måtte karakteriseres som foreningshytter, som faller utenfor tomtfesteloven § 15 første ledd. Høyesterett viste til at forarbeidene – Ot.prp. nr. 28 (1995–1996) side 14–15 – inneholder ingen avgrensning eller presisering av innholdet i «fritidshus» ut fra hva slags rettssubjekt fester er, eller hvordan den faktiske bruken er organisert (avsnitt 29). Uttalt at om festeren er en privatperson, et sameie, en sammenslutning eller en forening må isolert sett være uten betydning (**avsnitt 37**). Flertallet kom til at det avgjørende måtte være om formålet med festeavtalene er å dekke et behov for fritidshus for foreningen eller medlemmene i foreningen, eller å skaffe foreningen eller medlemmene økonomisk utbytte (**avsnitt 38**). Det ble i den forbindelse vist til Rt-2013–504 (Gamle Drammensvei 37)

og lovavdelingens tolkningsuttalelse JDLOV-2004–848-A. Da hverken foreningen eller medlemmene fikk noe økonomisk utbytte av festeavtalene, gjaldt avtalene tomt til fritidshus, jf. § 15 første ledd. Dette gir et sterkere vern for festeren. I tillegg var det spørsmål om bortfesteren hadde bundet seg til å nedregulere festeavgiften ytterligere, noe flertallet besvarte bekreftende.

Mindretallet mente under henvisning til forarbeidene at «fritidshus» må forstås slik at det bare dekker fritidshus der den typiske festerens personlige innsats og tilknytning kan sammenlignes med en boligfester (**avsnitt 55**). Loven selv benytter ikke «næringsformål» som avgrensningskriterium, og det hadde da ikke avgjørende betydning at foreningens hytter ikke tjente næringsformål (**avsnitt 57**). Mindretallet behøvde ikke å ta standpunkt til om bortfesteren hadde bundet seg til å nedregulere festeavgiften ytterligere, da det forutsatte at foreningshyttene måtte regnes som «fritidshus».

bar ikke noe brudd på **Grunnloven § 95, jf. EMK artikkel 6 nr. 1**, da påtalemyndigheten hadde foretatt en forsvarlig vurdering. Ut fra rettspraksis ble det likevel gjort et fradrag i straffen med seks måneder som følge av lang saksbehandlingstid.

Dommere: Bergh, Kallerud, Falch, Høgetveit Berg og Bårdsen.

Straffutmåling ved gjentatt og planmessig utført medvirkning til grovt trygdebedrageri

Høyesterett avsa 15. september 2017 enstemmig dom – **HR-2017–1781-A** – vedrørende grovt trygdebedrageri. En mann ble dømt til fengsel i **to år og seks måneder** for eget trygdebedrageri av ca. kr 600 000 og medvirkning til trygdebedrageri av opp mot 2,5 millioner kroner. Ved straffutmålingen ble *medvirkningshandlingene* sett som spesielt alvorlige. Domfelte hadde som daglig leder bekreftet ansettelsesforhold

og inntekt overfor NAV for i alt syv personer til tross for at ansettelsesforholdene var fiktive. Ved behandlingen i Høyesterett var det gått tre år og åtte måneder siden tiltalen ble tatt ut. Påtalemyndigheten hadde besluttet å oversende domfeltes sak til tingretten etter at sakene mot de øvrige personene som hadde mottatt trygdeytelser var avgjort. Det var da gått nesten ett år og åtte måneder siden tiltalen. Dette inne-

► Bindende avtale og tilbakekall re integra

Høyesterett avsa 15. september 2017 enstemmig dom – **HR-2017–1782-A** – som gjaldt spørsmål om avtale var inngått, og om den ene avtaleparten i tilfelle var ubundet etter regelen om tilbakekall av løfter re integra. Høyesterett kom til at det var inngått bindende avtale, men kom i motsetning til lagmannsretten til at det ikke var grunnlag for tilbakekall re integra. Dommen er konkret begrunnet.

Høyesterett viste til **HR-2017–971-A** avsnittene 36 – 45 vedrørende de vurderinger som må gjøres når det skal tas stilling til om bindende avtale er inngått. Mellom to næringsdrivende var det utvekslet tilbud og aksept, og det var ikke grunnlag for å tolke aksepten innskrenkende. Det var heller ikke tatt signaturforbehold.

Når det gjaldt tilbakekall re integra, viste førstvoterende til at norsk rett åpner for at en avtalepart, i unntakstilfeller, kan trekke sitt løfte tilbake, selv om den andre parten har fått kunnskap om løftet. Re integra-regelen bygger på en analogisk anvendelse av avtaleloven § 39 andre punktum, se Rt-2012–1904. Det er et vilkår at mottageren ikke har «indrettet sig» på løftet, og det var enighet om at dette vilkåret var oppfylt.

I tillegg er det et vilkår at det foreligger «særlige grunde», som det «kan» tas hensyn til. Vilkåret legger opp til en bred, skjønnsmessig vurdering, men terskelen ligger høyt. Det er her uttalelser av generell interesse i **avsnitt 32 – 34**:

«Jeg [Falch] mener... at også begivenheter som er inntruffet etter at avtalen er inngått, kan utgjøre en særlig grunn som gir en part adgang til å trekke tilbake sitt løfte etter re integra-regelen. Da finner jeg heller ikke grunnlag for helt generelt å utelukke etterfølgende adferd som vil kunne utgjøre mislighold av avtalen. En slik avgrensning ville vært vanskelig å trekke i praksis.

Når det er sagt, mener jeg at det i den nærmere vurdering som skal foretas, vil måtte ha betydning at de særlige grunner som påberopes, knyttes til etterfølgende begivenheter. Særlig i kommersielle avtaleforhold mellom profesjonelle og likeverdige parter, slik tilfellet var her, ligger det til rette for å regulere i avtalen selv hvilken betydning ulike begivenheter som kan inntreffe under avtalens løp, skal få. Tilbakekall re integra vil etter min mening være lite aktuelt hvis grunnlaget er en etterfølgende adferd fra den andre parten som typisk reguleres av misligholdsreglene.

Mitt syn er derfor at selv om det prinsipielt sett ikke er utelukket å trekke inn etterfølgende adferd fra den andre avtaleparten, vil nok slik adferd – i alle fall alene – i praksis vanskelig gi grunnlag for bruk av re integra-regelen dersom det, som her, er inngått en avtale mellom profesjonelle og likeverdige parter. I de tilfellene vil behovet for innretting og forutsigbarhet vanligvis være stort helt fra inngåelsen av avtalen.»

Dommere: Falch, Høgetveit Berg, Bergh, Kallerud og Bårdsen.

Sivilombuds- mannen: Innsyn i interne dokumenter – miljøinformasjon

Sivilombudsmannen publiserte 5. september 2017 uttalelse – **SOM-2017–806** – vedrørende at Klima- og miljødepartementet hadde avslått innsyn i 19 interne dokumenter som gjelder utarbeidelsen av retningslinjer for begrensnings av støy fra skytebaner. Departementet fant at dokumentene kunne unntas offentlighet etter offentlighetsloven § 14 og miljøinformasjonsloven § 11. Sivilombudsmannen var i tvil om departementet hadde foretatt en konkret vurdering av hvert enkelt dokument slik miljøinformasjonsloven § 11 krever. Departementet hadde heller ikke vist at det var vurdert om deler av de aktuelle dokumentene kunne offentliggjøres, jf. § 11 tredje ledd. **NB!** Miljøinformasjonsloven gir bredere rett til innsyn i miljøspørsmål enn offentlighetsloven

Skade oppstått i forbindelse med løpetur var en ulykke

Høyesterett i **Danmark** avsa 5. september 2017 dom (dissens 4–1) – sak 285/2016 – vedrørende hva som skal forstås som et ulykkestilfelle i private ulykkesforsikringer. En kvinne pådro seg en meniskskade i forbindelse med en løpetur. Høyesteretts flertall kom til at skaden var dekket under ulykkesforsikringen når det plutselig under løping oppstår en personskaade. Det

kan ikke utelukkes at denne prinsipielle danske dommen også vil kunne få betydning ved vurderingen av tilsvarende saker i Norge. Riktignok fremgår det av de fleste vilkårene for ulykkesforsikring at ulykkeskader krever en ytre begivenhet. Ved idrettskader er det imidlertid nok at skaden oppstår plutselig og uforutsett.

Grov uforstand i forbindelse med pågripelse

Høyesterett avsa 4. september 2017 dom (dissens 3–2) – **HR-2017-1677-A** – som gjaldt lovanvendelsen under skyldspørsmålet ved tiltale for «grov Uforstand i Tjenesten», jf. straffeloven 1902 § 325 første ledd nr. 1. Det var spørsmål om en politiadvokats uhjemlede beslutning om pågripelse ble rammet av dette straffebudet. Politiadvokaten ble frifunnet i lagmannsretten. Høyesteretts flertall (Bårdsen, Falch og Endresen) kom til at lagmannsretten bygget på en uriktig lovanvendelse, og opphevet dommen. Mindretallet (Noer og Arntzen) mente at førstvoterende la terskelen for straffansvar for lavt, og at overtredelse som

dette heller burde sanksjoneres etter arbeidsrettslige regler.

Flertallet uttalte at en polititjenestemanns åpenbart uhjemlede bruk av tvangsmidler i utgangspunktet er å anse som grovt uforstandig, men at de konkrete forholdene i saken vil kunne tilsi at straffansvar likevel ikke ilegges (avsnitt 12). Spørsmålet om det foreligger en åpenbar hjemmelsmangel må besvares ut fra en objektiv vurdering, i den forstand at det ikke er avgjørende hvordan tjenestemannen selv oppfattet hjemmelsspørsmålet. En statsansatt (tidl. tjenestemann) vil normalt ikke kunne høres med at han er ukjent med lovens begrensninger (avsnitt 13).

Lovtolkning, rettsanvendelse og bevisbedømmelse vil i praksis ofte kunne by på usikkerhet, og også forutsette at det foretas skjønnsmessige vurderinger av ulike slag. Det ligger i kvalifiseringen «åpenbart», at mangelen på hjemmel må være helt udiskutabel – man må være markert utenfor det faglig forsvarlige for at straff etter § 325 første ledd nr. 1 kan komme på tale (**avsnitt 13**). Uttalt at for så vidt gjelder frihetsberovende tvangsmidler, vil grensene for hva som er grovt uforstandig måtte ses i lys også av de strenge kravene som her gjelder med hensyn til hjemmelsgrunnlag og en betryggende saksbehandling (**avsnitt 14**).

Naturaldeling etter sameieloven § 15 eller deling etter jordskifteloven § 3–7

Sameieloven § 15 har regler om oppløsningsadgangen for det personlige sameie. Oppløsning skal prinsipalt skje ved naturaldeling. Dersom naturaldeling ikke kan skje eller deling ikke kan skje uten skadelige følger, skal oppløsningen skje etter reglene om tvangssalg.

Advokater og andre bør være oppmerksom på at et godt alternativ til naturaldeling etter sameieloven § 15 kan være å be jordskifteretten dele eiendommen i medhold av jordskifteloven § 3–7. Bestemmelsen gjelder blant annet deling av personlig sameie, for eksempel en

eiendom som tre søsken har arvet. En annen sak er at en deling uansett må følge de regler som gjelder for deling av eiendommer, for eksempel de begrensede muligheter det er til å få delt eiendommer i 100-meters belte. **NB!** Dersom det er tvist om selve oppløsningsadgangen, har jordskifteretten ikke kompetanse til å behandle slike tvister, som i så fall må bringes inn for tingretten. En sameier hevder for eksempel at oppløsningsretten etter sameieloven § 15 er fraveket ved avtale eller at det foreligger «serlege rettshøve» som tilsier at oppløsning ikke skal skje.

EMD: Dagens Næringsliv vant frem i kildevernsak

EMD kom i dom 5. oktober 2017 – **sak 21 272/12 Becker v. Norway** – til at **EMK artikkel 10** (ytringsfrihet) var krenket. Den norske journalisten skrev i 2007 en artikkel for DN.no, som senere ble sentral i etterforskningen i en straffesak. Hun ble innkalt som vitne i retten, men nektet å avsløre sine kilder. Spørsmålet var en journalists rett til ikke

å oppgi sin kilde i et tilfelle der den tiltalte i straffesaken selv hadde opplyst å være journalistens kilde. Da Høyesterett behandlet saken – **Rt-2011-1266** – kom **flertallet** (Endresen, Noer og Schei) til at journalisten hadde plikt til å opplyse hvem kilden var. **Mindretallet** (Skoghøy og Arnesen) kom i likhet med EMD til motsatt resultat.

Fradragsrett for inngående merverdiavgift

Høyesterett avsa 29. september 2017 enstemmig dom – **HR-2017-1851-A** – hvor det ikke ble gitt fradrag for inngående merverdiavgift på anskaffelse av rådgivningstjenester til kjøp av datterselskap som drev merverdiavgiftspliktig omsetning. Et holdingselskap kjøpte et datterselskap som eide en fast eiendom. Bygningen ble utleid til merverdiavgiftspliktig virksomhet, og datterselskapet var frivillig registrert i Merverdiavgiftsregisteret. Holdingselskapet ble senere fellesregistrert med datterselskapet og gjorde fradrag for inngående merverdiavgift på rådgivningstjenester i forbindelse med kjøpet av datterselskapet. Saken reiste særlig spørsmål om det var tilknytning mellom utgiftene og den avgiftspliktige omsetningen.

Dommere: Webster, Høgetveit Berg, Ringnes, Indreberg og Øie.

– Burde vi kanskje jobbe mer sammen?

Riksadvokat Tor-Aksel Busch inviterte til samarbeid da han holdt festtalen under middagen som feiret Forsvarergruppens 40-årsdag.

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

Det kriminalpolitiske leie er strengt, og vi er på ingen måte ved veis ende, mente Busch.

– Og det ligger et stort ansvar på dere, og jeg føler også et ansvar på meg, altså at vi har et særlig ansvar for å bidra til at den liberale rettstat kan beholde sine grunnverdier, og at strafferettsapparatet er sunt, forsvarlig og uten å overbruke straff, sa Busch.

– Strafferetten speiler det alminnelige klima, og den sier noe om vår tid, og sånn sett er det mitt ønske at det på mange måter er bra nå. Men det er klart, vi skal forholde oss til virkeligheten. Terror er nå et dominerende moment i vur-

dering av bevæpning av politiet, det gjør inntrykk, og det maner til ettertanke.

Han sa at han til sine folk sier at de ikke har noen resultatforpliktelse, men en innsatsforpliktelse.

– Domstolen skal dømme, vi skal ikke henge oss opp i om det går den ene eller andre veien, vi skal ha en god innsats, for det vi tror på, og så skal vi ta avgjørelser fra domstolen uten å lede oss hen til tanker fra sportsverdenen at de som ikke får det akkurat som de vil, ikke når frem.

– Og jeg mener det samme bør gjelde for dere, og jeg reiser spørsmålet i den kriminalpolitiske debatt: Burde vi kanskje jobbe mere sammen? Burde vi ha noen felles initiativ hvor vi inviterte politikere for eksempel til et seminar

– Som nasjon og som rettstat er vi utvilsomt helt avhengig av dere, sa riksadvokat Tor-Aksel Busch til Forsvarergruppens medlemmer.

om kriminalpolitikken. Hvor er vi, hvor skal vi, hvilke virkemidler bruker vi, hvordan er det det hele foregår? Nå har vi en justiskomite som til dels består av ganske mange nye, det ville jo vært en mulighet til å tenke i den retning.

– Når det kommer straffeskjerpelser slik som vi fikk, burde vi hatt et seminar, drøftet dette, og gått sammen om noen spørsmål? Jeg tror at effekten av det kunne være ganske god, det skal i hvert fall ikke stå på meg å diskutere dette nærmere med ledelsen, sa Tor-Aksel Busch.

ANNONSE

Kundekontroll Hvitvasking

Vi tilbyr nå et praktisk IT-verktøy som forenkler prosessen med kundekontroll hvitvasking (KYC)

- ✓ Sikrer oppfyllelse av lovbestemte krav
- ✓ Skreddersydd for advokatbransjen
- ✓ Funksjonell og kostnadseffektiv
- ✓ Tidsbesparende

KYC kan brukes separat eller integreres med ditt sakssystem

Ta kontakt for mer informasjon eller for en demonstrasjon av programmet

Tlf: 07692 (920 60 510) Epost: post@jussys.no C. J. Hambros plass 5 0164 Oslo Org nr. 867 599 002

HASTVERK ER LASTVERK – OGSÅ I KONKURRANSEPOLITIKKEN

Av Herdis Helle, advokat hjå
Kommuneadvokaten i
Bergen og Phd i
Konkurranserett frå UiB

I Advokatbladet nr. 10–2017 etterlyser advokatane Anita Sundal og Bjørnar Alterskjær tiltak som sikrar like konkurransevilkår for private og offentlege tilbydarar. Dei gjer framlegg om at vare- og tenestetilbodet, som i dag skjer i regi av statlege og kommunale etatar, skal skiljast ut og leggst i rettssubjekt som betalar skatt og kan gå konkurs. Synsmåten er at stat og kommune har ein konkurransefordel fordi dei slepp å betale skatt og garantipremiar når dei sel varer og tenester i marknaden. I tillegg argumenterer Sundal og Alterskjær for at offentlege midlar bør brukast til forvaltninga sine kjerneoppgåver heller enn til å subsidiere eit offentlege vare- og tenestetilbod.

I ei verserande statsstøttesak mot Noreg, har ESA teke til orde for det same. ESA legg til grunn at manglande skattlegging og fråvær av vanlege konkurssprosedyrar utgjør statsstønad til det offentlege vare- og tenestetilbodet. Med dette prøver ESA å få norske styresmakter til å iverksetje ei kostbar og gjennomgripande forvaltningsreform; av vittige tunger omtala som «den eigentlege kommunereforma». I EU har aldri Kommisjonen treft bindande vedtak der medlemsstatane har blitt pålagt så omfattande tiltak, og mi oppfatning er at ESA her går utover kompetansen sin. Det er det ikkje plass til å utdjupe her, men både rettsspørsmåla og dei samfunnsøkonomiske verknedane av tiltaka ESA har gjort framlegg om, skal vurderast av det regjeringsoppnemnte «På like vilkår-utvalet». Der er advokat Sundal eitt av medlemmene, og utvalet skal gje innstilling 1. januar 2018.

Temaet for dette motinnlegget er dei forvaltnings- og næringspolitiske standpunkta Sundal og Alterskjær fremjar når dei hevdar at offentlege midlar helst bør brukast på forvaltninga sine kjerneoppgåver, og at det hastar med å legge det statlege og kommuneale vare- og tenestetilbodet ut i eigne rettssubjekt.

Kva som skal vere staten og kommunen sine oppgåver og kva offentlege midlar skal brukast til, er det ulike politiske syn på. Nokre meiner at tilbodet av helsetenester bør overlatast til private, og at det offentlig tilbodet berre skal vere eit supplement. I dei nordiske landa har dei fleste hatt det motsette synet. Det illustrerer at oppfatningane av kva som skal vere offentlege oppgåver ikkje berre er ideologisk styrt, men òg påverka av nasjonale tradisjonar og samfunnet sine skiftande behov. Det kan difor vere god grunn til ikkje å rettsleggjere spørsmålet om kva som skal vere staten og kommunane sine oppgåver.

Utanfor området til dei offentlege velferdstilboda, er det heller ikkje slik at det offentlege vare- og tenestetilbodet treng vere subsidiert av midlar som er løyvd til det Sundal og Alterskjær omtalar som kjerneverksemda. Staten og kommunane har enorme inntekter frå vare- og tenestetilbodet sitt. Det gjeld særleg i petroleums- og kraftsektoren. Her går subsidiane klårt nok frå vare- og tenestetilboda til kjerneverksemda og ikkje motsett veg. Utgiftene med staten og kommunane si kjerneverksemd vert altså ikkje berre dekt av skattar- og avgifter, men òg frå avkastning frå aktivitet i marknaden. Slike inntekter – medrekna frå Statens Pen-

sjonsfond Utland (Oljefondet) – har gjort det mogeleg å finansiere god infrastruktur og høgt velferdsnivå for heile befolkninga, samstundes med at skatte- og avgiftsnivået for næringslivet har kunne blitt halde relativt moderat.

Ein eventuell prosess med å legge heile det offentlege vare- og tenestetilbodet ut i eigne rettssubjekt bør elles ikkje vere prega av hastverk. Dårleg førebudde «fisjonar» vil kunne leie til effektivitetstap og dyrare og dårlegare tenester til befolkninga, medrekna redusert forsyningstryggleik for samfunnskritiske tenester. Utskiljing bør difor ikkje setjast i verk før det er gjort analysar som syner dei samfunnsøkonomiske konsekvensane det vil få for ulike sektorar og geografiske område.

Konklusjonane treng ikkje verte dei same for aktivitetar som er så vidt ulike som staten sitt direkte engasjement i petroleumsverksemda, oppdragsforskinga til universiteta- og høgskulane, publikumsbadinga til symjehallane i småkommunane, og behandlingstilbodet til dei fylkeskommunale tannklinikane i distrikta. På område der forsyningsstryggleik og beredskap er viktig, bør òg behovet for politisk styring og kontroll identifiserast. Dette har for øvrig ei klår side mot regjeringa sitt parlamentariske og konstitusjonelle ansvar etter Grunnlova § 19. Den slår fast at eigedommane til staten skal forvaltaast slik Stortinget har fastsett og slik det er nyttigast for samfunnet.

Behovet for politisk styring og kontroll speglar seg att i den offentlege eigarskapspolitikken. Ei rettesnor dei siste tiåra har vore at verksemd med reine, eller tilnærma reine, forretningsmessige føremål skal leggst i aksjesel-

«Det har vore eit viktig føremål at samfunnskritisk infrastruktur ikkje skal hamne på private eller utanlandske hender.»

Herdis Helle

skap som er underlagde vanlege reglar om skatt og konkurs. Her står tanken om like konkurransevilkår sterkt.

Aksjeselskapa kan vere heileigde eller delvis privatiserte. Eit døme på det siste er Televerket som vart til Telenor ASA. Der både forretningsmessige og sektorpolitiske målsetjingar gjer seg gjeldande, vert det regelmessig valt tilknytingsformer som gjev rom for tettare eigarstyring. Staten vel gjerne statsforetaksforma, medan kommunane brukar

kommunale føretak. Slike samanslutningsformer finn vi gjerne innanfor sektorar med samfunnskritisk infrastruktur, til dømes innan elektrisitet, vatn og avløp. Der sektorpolitiske målsetjingar er tilnærma einerådande, og politisk styring særskilt viktig, har eigarskapspolitikken oftast gått i retning av å legge tenestetilbodet i etat, òg kalla forvaltningsbedrifter. Typiske døme er utleige av sosialbustader, brann- og redningstenester og legevakttilbod.

I botn for desse tre hovudmåtane å organisere det offentlege vare- og tenestetilbodet på, ligg ein velprøvd og godt gjennomtenkt forvaltnings- og næringspolitikk. Mellom anna har det vore eit viktig føremål at samfunnskritisk infrastruktur ikkje skal hamne på private eller utanlandske hender gjennom eventuell konkursbehandling. Norske styresmakter bør tenkje seg vel om før dei forlet denne politikken heilt.

SPESIALISERING I DOMSTOLENE

Av MATS
STENSRUD,
lagdommer i
Frostating
lagmannsrett

Professor Asbjørn Strandbakken uttalte i Advokatbladet nr 4/2016 følgende: «Jusutdanningen bør i mye større grad spesialiseres. Generalisten har gått ut på dato. (...) Forestillingen om at en jurist er en generalist, er en illusjon. (...) Jurister er gjerne konservative og søker helst til det kjente og trygge. (...) For å opprettholde tilnærmet full bredde i en stadig mer kompleks rettsvitenskap, blir tilnærmingen for studentene og kandidatene dessverre stadig mer overfladisk.»

Strandbakken pekte på at rettskildebildet er enormt og komplisert, og jussen blir mer og mer spesialisert:

«Også domstolene bør diskutere spesialisering. (...) Ingen kan overbevise meg om at alle dommere er like dyktige til å håndtere saker innenfor opphavsrett, barnerett, skatterett, strafferett og konkursrett. Det er slik hverdagen er for dommerne i dag.»

Jeg tror dommere flest kan slutte seg til dette. Og jeg lurar sannelig på;

hvordan kunne Høyesteretts tju dommere greie seg uten 25 juridiske utredere? Vi kommer ikke unna en spesialisering, og vi kan ikke nøye oss med flikking på dagens organisering.

Jeg er særlig opptatt av lagmannsrettens fremtid. Tradisjonelt har det vært motvilje mot særdomstoler. De senere årene har få eller ingen vært talspersoner for egne kriminaldomstoler. Variasjon er sunt, og tretti år som ren kriminaldommer er kanskje ikke idéelt. Men nå er det blitt ugjørilig å holde seg ajour på alle fagområder. Kollegene er gjennomgående enten opptatte av straffejuss eller siviljuss. Samtidig involverer stadig flere saker barn og unge. Det er røster som sier at dommere bør kunne mer om barnefordeling og barnevern, ungdom og straff.

Jeg blir mer og mer overbevist om at lagmannsrettene bør deles. Enten i separate domstoler eller i hvert fall i adskilte avdelinger. Enheter for straff, som også vil omfatte saker som involverer barn og ungdom; kombinert med sivile saker om barn og barnevern. Da får man litt av hvert. Og enheter for øvrige sivile saker.

Spesialisering vil innebære en effektivisering – for dommere som for advokater. Vi møter stadig mer skarpskodde ekspertadvokater i tviste-

saker. Høyesterett avsier ikke mer enn ett hundre dommer i året, så lagmannsretten blir siste instans for de aller fleste. Robotene lar vente på seg, og det kuttes i budsjettet for domstolene. Jeg har tro på rendyrking av dommerarbeidet. Det er bedre med straffedomstoler og tvistedomstoler, enn at man innenfor domstolen skal ha enkelte spesialdommere.

Jeg tror også at det kan være gunstig for rekrutteringen, at dommere får konsentrere seg om enten straff, barn og ungdom, eller om de øvrige sivile sakene.

Og rettsmekling? Den kan utvalgte advokater ta seg av. Også her er det nødvendig med særlige ferdigheter. Rettsmekling bør fortsatt ligge under domstolene. Men det blir mer ryddig med meklere som ikke bidrar til hestehandler den ene dagen, og håndhever den strenge jussen den neste. Mekling pådrar ikke nevneverdige kontorutgifter. Mange advokater vil sikkert være interesserte mot godtgjørelse etter den offentlige salærsatsen på 1020 kroner per time.

DEBATTINNLEGG

sendes til
redaksjonen@advokatbladet.no. Frist til
neste utgave er 27. november. Skriv maks
4700 tegn, inkludert mellomrom, eller
etter avtale med redaksjonen. Legg ved
bilde av forfatteren. Debattinnlegg
kan også bli publisert på
Advokatbladet.no.

Bøker og lesestoff

PRESENTERT AV JURIST IDA MOEN ØDEGÅRD

Straffeloven – De straffbare handlingene – kommentarutgave

Sommeren 2015 utgav Høyesterettsdommer Magnus Matningsdal kommentarutgaven til straffeloven alminnelige del, med ønske og lovnad om at han skulle utgi kommentaren til lovens spesielle del i 2017. Denne kommentarutgaven inneholder inngående analyser og kommentarer til straffelovens andre del, med unntak av kapittel 16 – Folkmord, forbrytelse mot menneskeheten og krigsforbrytelse. I boken påpeker Matningsdal at tidligere rettskildemateriale fortsatt har stor interesse. Dette gjelder ikke bare for eldre rettspraksis og tidligere teoretiske fremstillinger, men også for tidligere lovforarbeider, idet mange av bestemmelsene bygger videre på tidligere bestemmelser. I oversikt over forarbeidene til den enkelte lovparagraf, og i likhet med første bind, viser fremstillingen til tidligere lovforarbeider i den utstrekning forfatteren har funnet det kan ha interesse. Boken er ajourført per 31. mars 2017. **Magnus Matningsdal, Universitetsforlaget, 1208 sider, 1599 kroner.**

Tale eller tie

Reglene om avvergingsplikten og varslingsplikten er viktig å kjenne til for alle som kan få vite om planlagte straffbare handlinger, at barn lider overlast, eller at uskyldige er tiltalt eller dømt. Mange av problemstillingene kan være juridiske kompliserte. Denne boken har som formål å gi en grundig

fremstilling over rettsspørsmålene som jurister må trenge dypt ned i.

Boken er disponert slik at det skal være mulig å lese bare deler av den og likevel få svar på det man lurte på. Derfor kan den som leser boken side for side oppleve at noen temaer gjentas flere ganger.

Boken gjennomgår dilemmaer som kan oppstå for yrkesutøvere med taushetsplikt, behandler de grunnleggende reglene om plikt til å søke å avverge en del alvorlig lovbrudd, plikten til å varsle om at en uskyldig person er tiltalt eller domfelt, samt plikten offentlige myndigheter har til å varsle om mistanke om omsorgssvikt, vold eller overgrep mot barn.

Den gjennomgår en rekke bestemmelser for utvalgte yrkesgrupper, herunder barnevernet, helse- og omsorgstjenesten, politiet og utdanningssektoren. Avslutningsvis fremsettes rettspolitiske spørsmål og forslag til lovendringer som kan harmonisere og klargjøre regelverket.

Morten Holmboe, Gyldendal Juridisk, 272 sider, 499 kroner.

Tjenesteloven kommentarutgave

EUs tjenestedirektiv er den første rettsakten som på en generell måte regulerer tjenestehandelen i det indre marked. Tjenestedirektivet som er gjennomført i norsk rett, har som formål å gjøre det enklere å yte og motta tjenester på tvers av landegrenser innad i EU og EØS.

Forfatterne ønsker her å sette tjenesteloven og tjenestedirektivet inn i en bredere EØS-rettslig sammenheng. Tjenesteloven reiser en rekke prinsipielle EØS-rettslige spørsmål. Sentrale sider av bakgrunnsretten har derfor blitt viet en grundigere behandling enn vanlig i en kommentarutgave.

Boken består av tre deler, i første del redegjøres det nærmere for lovgivningsprosessen som lå til grunn for tjenestedirektivet og tjenesteloven. I andre del gis det fortløpende juridiske kommentarer til tjenestelovens bestemmelser. Bokens tredje del inneholder relevante vedlegg og oversikter til lovverket. Boken tar videre opp generelle spørsmål knyttet til fri bevegelighet av tjenester og etableringsretten med omfattende henvisninger til rettspraksis og forarbeider. Kommentarutgaven er ajourført med rettspraksis og juridisk teori frem til 1. juni 2017.

Torje Sunde, Ida Sørebo, Universitetsforlaget, 392 sider, 899 kroner.

Statsforfatningen i Norge, 11. utg.

Boken gir en inngående fremstilling av norsk statsforfatningsrett, Norges konstitusjonelle og grunnlovbestemte rett, og er regnet til å være et standardverk innen norsk juridisk litteratur. Johs. Andenæs' bok om statsforfatningsrett i Norge kom ut første gang i 1945. Denne 11. utgaven viderefører tidligere utgaver, samtidig som den fremstiller og analyserer de betraktelige konstitusjonelle reformene som ble vedtatt gjennom grunnlovsendringene i 2014, 2015 og 2016.

Boken redegjør for grunnleggende rettsregler for vårt statsstyre, og drøfter rettsliggjøringen av politiske spørsmål. Statsforfatningsrett er et fag der samfunnsutviklingen sterkt påvirker og endrer fagets innhold. Det har skjedd mye siden forrige utgave kom ut i 2006. Med grunnlovsendringene har vi fått en statsforfatning i en helt ny skikkelse. Fremstillingen i denne boken er derfor både omskrevet og utdypet på en rekke punkter.

Johs. Andenæs, Arne Fliflet, Universitetsforlaget, 704 sider, 899 kroner.

Tjenestetvistloven med kommentarer

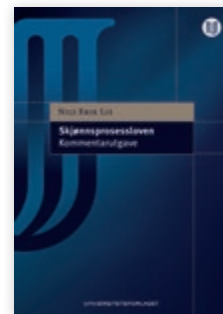
Boken er ifølge forlaget den første fullstendige kommentarutgaven til lov 18. juli 1958 nr. 2 om offentlige tjenestetvister (tjenestetvistloven), og tar for seg alle paragrafene i loven og forskriften til loven. Kommentarene er basert på lovtolkning, Arbeidsrettens domspraksis og forvaltningspraksis. Reglene om tarifforhandlinger og meklings i statlig sektor er viet stor plass. Også hovedtariffavtalene i staten er utførlig omtalt i boken.

Torgeir Bjørnaraa, Gyldendal Juridisk, 223 sider, 579 kroner.

Skjønnsprosessloven kommentarutgave

Gir grundig oversikt over skjønnsprosessloven av 1. juni 1917 nr. 1. Loven har i etterkant av vedtakelse vært gjenstand for omfattede endringer, nå sist i 2017. Boken omtaler hver enkel paragraf til loven, med direkte henvisninger til rettspraksis og lovforarbeider, med særlig fokus på emner der skjønnsprosessen skiller seg fra ordinær sivilprosess.

Sentrale temaer er forholdet mellom skjønnsprosessloven, jordskifteloven og tvisteloven, skjønnsforutsetninger, prejudisielle realitetstvister, rettsmiddelordningen og saksomkostningsreglene. Boken omfatter rettskildemateriale frem til og med 30. juni 2017. **Nils Erik Lie, Universitetsforlaget, 368 sider, 999 kroner.**

JUS

Deltakelse i væpnet konflikt i utlandet

I lys av den siste tidens straffesaker om norske borgere som deltar i terroristorganisasjoner og væpnede konflikter i utlandet, arrangeres det nå et kurs i straffelovens terrorbestemmelser og forholdet til humanitær rett og humanitær bistand.

STRAFFBAR DELTAKELSE I TERRORISTORGANISASJON OG VÆPNET KONFLIKT I UTLANDET

Kurset er knyttet til strl. §§ 136 a og 145 og tar for seg bestemmelsenes formål og materielle innhold, og gir en bred innføring i straffebestemmelsene og økt kunnskap om grensedragningene mot humanitært arbeid. Et intensivt kurs rettet mot jurister, dommere, påtalemyndighet, politi, forsvarere, forvaltning og ansatte i humanitære organisasjoner. **24. november, Oslo, 300 kroner.**

AJOURFØRINGSKURSET

På det årlige ajourføringskurset får du oppdatert dine kunnskaper på sentrale rettsfelt. Over to effektive dager blir det hele 15 timer undervisning. I år ser vi blant annet på den nye eierseksjonsloven som trer i kraft i januar. Kurset arrangeres i Tromsø, Bergen og Oslo. **2.-3. nov., 16.-17. nov. og 30. nov.-1. des. Se jus.no for pris.**

FAKTA I FORVALTNINGSRETTE

Hva mener jurister når de snakker om fakta? Faktum kan endre seg under sakens gang. Det må da tas stilling til hvilket tidspunkt som skal legges til grunn for faktabedømmelsen; både i klagesaker, i saker om omgjøring og i saker om gyldigheten av forvaltningsvedtak. Er det søknadstidspunktet, vedtakstidspunktet eller domstidspunktet som er avgjørende?

20. november, Oslo, 3750 kroner.

ETIKK OG RISIKOHÅNDTERING FOR ADVOKATER (OSLO)

Vi har satt opp ekstrakurs i etikk denne høsten. Når etikken svikter kan belastningen for de involverte være svært stor. Etisk svikt skyldes ofte manglende oppmerksomhet om sakens etiske dimensjoner og konsekvensene av egne valg. Kurset ledes av professor dr. juris Sverre Blandhol. **16. november, Oslo, 3750 kroner.**

De oppgitte prisene gjelder for medlemmer av Advokatforeningen.

ANNONSE

Få tilgang til over 30.000 juridiske litteraturreferanser med Bibjura

Bibjura biblioteksystem gir fullstendig oversikt over hva som finnes av nordisk juridisk litteratur. All litteratur er klassifisert inn i Bibjura indeks, for presise søk etter emneord eller fagområde. Bibjura kan brukes med strekkodeleser og holder orden over ditt eget bibliotek og utlån.

Les mer om Bibjura på **www.jussys.no** eller kontakt oss på **post@jussys.no** eller telefon **07692**

jussystemer

Imponerende om bevisvurdering

Bevisvurdering er et viktig tema, og det er skrevet flere bøker om emnet. Markus Jerkøs bok – Bevisvurderingens rettslige rammer – er siste bidrag. Jerkø er postdoktor ved det juridiske fakultet i Oslo, og boken er en bearbeidelse av hans Ph.D. fra 2015.

Boken omhandler bevistemaet, bevisbyrden og beviskravet samt prinsippet om fri bevisvurdering, som samlet utgjør bevisvurderingens rettslige rammer, og er den første generelle og systematiske analysen av disse emnene. Jerkøs analyse av bevistemaet må anses som et pionerarbeid. I tillegg utfordres gjeldende forståelse av bevisbyrden og beviskravet på flere vesentlige punkter.

Boken er inndelt i syv kapitler. I kapittel 1 gis det en oversikt over bevisvurderingens rettslige rammer. De rettslige rammenes konstruksjon omtales i kapittel 2. Deretter behandles i kapittel 3–5 bevistemaet, bevisbyrden og beviskravet. Kravene til bevisvurderingen omtales i kapittel 6, før boken avrundes med en oppsummering og noen avsluttende refleksjoner. Basert på hva som antas å være mest interessant for leserne av Advokatbladet, innskrænkes anmeldelsen til å kommentere kapittel 3–6.

Bevistemaet (kapittel 3) angår hva som skal bevises, og utgjør et naturlig første spørsmål i bevisvurderingen. Jerkø kaller dette det rettslige bevistemaet. Her behandles blant annet

sideordnede og underordnede bevistemaer som kan forekomme i en og samme sak. I kapittel 4 behandles hvem som skal bevises det rettslige bevistemaet i saken, det vil si den rettslige bevisbyrden.

Jerkø drøfter bevisbyrdens store utfordring: Å gi en generell teori/regel som avgjør hvem som har bevisbyrden i alle konkrete scenarier. Forfatteren presenterer likevel en generell teori med sikte på å tilfredsstille både teoretiskeres behov for forståelse, og praktikerens ønske om konkret veiledning. Som fremstillingen viser, er dette ikke enkelt.

Det mest omfattende kapitlet i boken er kapittel 5, hvor beviskravet behandles over nærmere 200 sider. Spørsmålet som stilles og drøftes, er hvor sterkt beviset må være for at den som har bevisbyrden kan anses å innfri beviskravet. I stedet for å fokusere på hvor strengt beviskravet er i forskjellige konkrete situasjoner, behandler Jerkø i hovedsak andre spørsmål. Det argumenteres blant annet for et såkalt minimalistisk beviskrav (det vil si et rent sannsynlighetskrav) og for en talfestning av beviskravet, for å gjøre det enklere å praktisere.

I kapittel 6 behandles det fjerde grunnleggende bevisteoretiske spørsmålet: Hvordan den som har den rettslige bevisbyrden – og som må sannsynliggjøre det rettslige bevistemaet i en grad som tilfredsstiller beviskravet – skal bevises dette. Det kanskje mest interes-

sante i så måte er behandlingen av bevisvurderingen når et rettsvilkår består av flere alternative og kumulative vilkår. Forfatteren mener at oppfatningen om at tvil knyttet til flere kumulative vilkår ikke skal kumuleres i tråd med sannsynlighetsteoriens «regneregler» fordi det da blir vanskelig å oppfylle beviskravet, ikke lar seg forsvare.

Boken ligger på et høyt akademisk nivå, men er likevel praktisk, og stiller betimelige spørsmål ved enkelte rådende oppfatninger som kan være nyttig for praktikerne. Boken gis de beste anbefalinger.

Universitetsforlaget, 488 sider, 649 kroner.

Justis- og beredskapsdepartementet

Advokater i internasjonale barnebortføringssaker

Justis- og beredskapsdepartementet søker etter engasjerte advokater som ønsker å jobbe med saker om internasjonal barnebortføring.

Norge har tiltrådt *Haagkonvensjonen av 25. oktober 1980 om de sivile sider ved internasjonal barnebortføring* (barnebortføringskonvensjonen). Formålet med konvensjonen er at barn som er blitt ulovlig bortført fra en konvensjonsstat til en annen skal tilbakeleveres så raskt som mulig. Justis- og beredskapsdepartementet ved sivilavdelingen er utpekt som sentralmyndighet og har et overordnet ansvar for å sikre at formålet med konvensjonen blir oppfylt. Konvensjonen er implementert i norsk rett ved lov av 8. juli 1988 nr. 92 (barnebortføringsloven).

Det er myndighetene i det landet som barnet er bortført til som skal avgjøre om barnet skal returneres eller ikke, etter reglene i barnebortføringskonvensjonen. I Norge er det Oslo tingrett som avgjør spørsmålet etter reglene i barnebortføringsloven.

For å gjøre det enklere for berørte foreldre å raskt komme i kontakt med en kompetent norsk advokat, har Justis- og beredskapsdepartementet etablert en liste over advokater som ønsker å påta seg denne type oppdrag. Listen er nå under revidering, og vi oppfordrer derfor alle advokater som ønsker å stå på listen om å søke. Advokater som er på listen i dag må søke på nytt. Listen revideres hvert femte år og opptak er personlig.

Det stilles krav til bred juridisk kompetanse, god kunnskap om barne- og familierett, språkkunnskaper, prosedyrerfaring og gyldig advokatbevilling. Videre er det ønskelig med erfaring med bruk av internasjonale konvensjoner, at det oppnås en viss geografisk spredning mellom de advokatene som kommer på listen og at begge kjønn er representert. Opptak på listen forutsetter deltakelse på et

heldagsseminar om barnebortføring i regi av Justis- og beredskapsdepartementet. **Seminaret vil for øvrig være åpent for alle advokater som ønsker å delta, uavhengig av om de står på listen eller ikke.** Seminaret vil bli avholdt 16. april 2018.

Departementet vil etter fullført kurs sende inn deltakerliste og dokumentasjon til Advokatforeningen for medlemmer som vil søke om å få godkjent kurset som obligatorisk etterutdanning.

Listen vil bli offentliggjort på departementenes nettside om internasjonal barnebortføring; www.barnebortforing.no, og vil ellers bli formidlet til de som henvender seg til norske myndigheter om dette. Det er opp til partene selv å avgjøre om de ønsker å bli representert av en advokat. Partene må derfor selv oppnevne den advokaten de i så tilfelle ønsker, og de vil ha full anledning til å velge en advokat utenfor listen. Det kan søkes om dekning av advokatutgifter etter de alminnelige reglene om fri rettshjelp, se rundskriv om fri rettshjelp, ref. SRF-1/2017, kapittel 9.4.

Mer informasjon om sakstypen samt nærmere retningslinjer om utvelgelsesprosedyren finnes på www.barnebortforing.no. Se også departementets rundskriv om internasjonal barnebortføring, <https://www.regjeringen.no/no/no/dokumenter/rundskriv-om-internasjonalt-barnebortforing/id2469132/> for mer informasjon om advokatens rolle i barnebortføringssakene.

Spørsmål om ordningen kan rettes til avdelingsdirektør Torunn M. Bolstad, tlf: 22 24 54 32 eller seniorrådgiver Lene Smith Walaas, tlf: 22 24 55 12.

Søknad merket «17/5640» sendes Justis- og beredskapsdepartementet v/Sivilavdelingen, Postboks 8005 Dep, 0030 Oslo, innen 1. februar 2018.

– Takhøyden i bransjen er blitt større

Advokatbransjen er blitt triveligere, mener den ferske advokaten Ingvild Slettebø i Molde. Unge advokater som ønsker seg et liv ved siden av jobben, blir i større grad møtt med forståelse, mener hun.

TEKST OG FOTO: GEORG MATHISEN

– HVA ER DEN STØRSTE UTFORDRINGEN FOR DIN ADVOKATVIRKSOMHET AKKURAT NÅ?

– Vi har masse å gjøre og må rekruttere nye, flinke medarbeidere. Vi er jo et lite firma, og de vi ansetter, må være riktige i firmaet. Det er mange hensyn å ta i tillegg til faglige kvalifikasjoner. Vi er to advokater her, og begge er småbarnsforeldre, så det er greit å ha flere å fordele sakene på.

– OG DEN STØRSTE UTFORDRINGEN FOR BRANSJEN SOM HELHET?

– Jeg er ny og har sikkert ikke de mest revolusjonerende svarene, men jeg mener det er å holde på de advokatene som har jobbet noen år og opparbeidet seg kompetanse. De forsvinner ofte ut av bransjen. Og også å få luket ut dem som driver useriøst og skader omdømmet og tilliten til bransjen. Få ut de råtne eggene. Det blir oppslag av slikt, og for publikum kan det se ut som at dette skjer mye.

– DEN STØRSTE SAKEN DU HAR JOBBET MED DET SISTE ÅRET, HVA HANDLET DEN OM?

– Vi bistår et borettslag som har gående en mangelsak mot en utbygger. Den har pågått over lang tid. Samtidig har saken en offentligrettslig side mot kommunen, så det har dukket opp veldig mange problemstillinger ut over selve mangelsprosjektet. Sivilprosess,

foreldelse, forvaltningsrett og plan- og bygningsrett – underveis har det dukket opp mye mer enn det en tenker seg i en vanlig mangelsak.

– ER DET UTVIKLINGSTREKK I ADVOKATYRKET SOM DU ER KRITISK TIL?

– Det blir et sprik mellom den offentlige salærsatsen og den satsen som er vanlig i saker der klienten betaler selv. Det gjør det selvsagt mindre attraktivt for advokater å ta denne typen saker, der det er aller viktigst for dem det gjelder å ha en god advokat. Rettssikkerheten til de mest utsatte gruppene blir dårligere. Staten, som mener at dette er nok penger, kjøper selv inn advokattjenester til en langt dyrere penge. Hvis staten mente at dette var forsvarlig, burde den ligget på det nivået selv når den kjøper inn tjenester.

– OG TREKK DU SYNES ER POSITIVE?

– Jeg har inntrykk av at det er større takhøyde og mindre hierarki i advokatfirmaene enn det var før. De har større forståelse for at advokater har et liv og forpliktelser ved siden av jobben – at den ikke er altoppslukende til enhver tid. Det øker trivselen på jobben, i hvert fall for den yngre garde. Det gjør kanskje også at flere jurister vil tenke at advokatyrrket er et aktuelt valg for dem.

– HVA ER DEN VIKTIGSTE SAKEN FOR ADVOKATFORENINGEN Å JOBBE MED I ÅR?

– Det den allerede jobber med. Å styrke fri rettshjelps-ordningen. Både med å få inn flere saker under den paraplyen, og med å øke inntektsgrensene og formuesgrensene, slik at flere vil komme inn under ordningen.

– TROR DU AT ADVOKATHVERDAGEN DIN VIL FORANDRE SEG I LØPET AV DE NESTE TI ÅRENE?

– Ja, jeg tror det. Ting går fort. Jeg har kanskje ikke satt meg så mye inn i digitaliseringen, men jeg regner med at det blir en utvikling. Det betyr mindre standardiserte oppgaver for oss advokater: Mindre plotting og sjekking av formalia. Det er jeg glad for. Det er kjekt å bruke hodet.

– HVOR LENGE HAR DU ARBEIDET SOM ADVOKAT I MOLDE?

– Ett og et halvt år. Før det var jeg i Bergen og Førde. Fire år i sekretariatet til Klagenemnda for offentlige anskaffelser (Kofa) i Bergen, ett år hos Schjødt og to og et halvt år i Førde hos Fylkesmannen i Sogn og Fjordane. Det er veldig tilfeldig at jeg endte opp her. Jeg hadde det fint i det offentlige, og hadde ingen planer om at jeg nødvendigvis skulle bli advokat. Men så endte jeg opp her, og trives godt med både firmaet og byen.

Navn: Ingvild Slettebø

Alder: 34 år

Stilling: Advokat i Advokatfirmaet Sporsheim

Spesialitet: Offentlige anskaffelser, plan- og bygningsrett, forvaltningsrett

Familie: Mann fra Voss, to døtre på fem og to og et halvt

Bosted: Molde

Opprinnelig fra: Voss

– OG HVOR ER DRØMMESTEDET Å PRAKTISERE SOM ADVOKAT?

– Skulle jeg ikke vært her, så ville det være Bergen eller Voss-området. Hjemtraktene mine. Voss er hjemstedet, og Bergen er jeg veldig glad i.

– HVEM ER DEN SVAKESTE PARTEN I DEN NORSKE RETTSSTATEN, SYNES DU?

– Vi driver mest med næringslivsjus, så jeg har ikke erfaring med å håndtere saker med de mest utsatte. Men en svært svak gruppe er de som kommer her som papirløse flyktninger uten ID, og som vi er i tvil om er mindreårige eller voksne. Minoritetsgrupper som ikke kan språket, ikke kjenner rettighetene sine og ikke har noen som guider dem inn i jungelen av rettig-

heter og plikter. Vi arbeider ikke med straff, barnevern eller utlendingrett, så vi er skjermet fra de tyngste skjebnene.

– JOBBER DU NOE PRO BONO?

– Ja, vi har flere kunder etter no cure, no pay-prinsippet. De slipper å betale hvis de ikke får medhold. Hvis de får medhold og vi får dekket saksomkostningene, får vi betaling. Dermed tar de ikke den samme risikoen som ellers. Så er vi med i en advokatvaktordning som er under etablering i Molde. Den startet opp så vidt i vår, og nå skal vi videreføre den. Siden vi jobber mest med næringslivskunder, har vi lite pro bono-arbeid, men vi har en gründerpris der gründerne får gunstige priser og betalingstidspunkt.

– HVIS DU FIKK VÆRE JUSTISMINISTER FOR EN DAG, HVA VILLE DU HA GJORT?

– Jeg ville gitt det jeg kunne til politi og domstoler for å få ned saksbehandlingstiden. Lang saksbehandlingstid er en trussel mot rettssikkerheten. Så ville jeg økt trykket på digitaliseringen, og rustet opp en del domstolslokaler. Molde skriker for eksempel etter en oppgradering. Det er viktig at domstolene holder et tilfredsstillende nivå på sikkerhet og personvern. Og så har jeg en liten tilleggskommentar: Jeg er nynorsk dame og opptatt av at Justisdepartementet skal holde alle regelverk som gjelder for offentlige etater, inkludert mållova. Departementet har syndet mot den før.

Advokat Ingvild Slettebø i Molde jobber med næringslivsjus, og har flere kunder etter no cure, no pay-prinsippet.

Vil at salæret skal belønne oppfinnsomhet og resultat

Rolf Johan Ringdal minnet om at halvparten av alle sakene i Advokatforeningens disiplinærorganer gjelder klager på salær.

BAHR-advokat Rolf Johan Ringdal mener det er på tide å tenke nytt rundt salærberegning for oppdrag.

TEKST OG FOTO: JØRGEN HYVANG

– Det kan ofte være gode argumenter for å beregne salær på andre måter enn vi gjør i dag, sa Ringdal da han holdt kurs om salærberegning og etikk. Kurset, som ble arrangert av Yngre Advokater i Oslo i oktober, trakk fullt hus.

– Mitt inntrykk er at norske advokater generelt har god etikk når det kommer til salærberegning, selv om det forekommer unntak, sa Ringdal.

Han er selv blant landets mest erfarne og godt gjærte advokater, og har mange oppdrag for olje- og gassrelaterte virksomheter. Det er en industri som har vært i krise de siste to, tre årene, og svært mange av aktørene for øvrig har måttet ta priskutt på mellom tyve og forti prosent.

– Det er viktig at salæret oppfattes som fair, og det er nok forventet at man skal lide litt med klientene sine, sa Ringdal.

I Norge er det fakturering basert på tidsbruken som er den mest alminnelige beregningsmetoden for advokater. Ringdal trakk frem at det finnes argumenter for å gjøre det på andre måter, og at timefokuset har sine sider.

PREMIERE OPPFINNSOMHET

– I utgangspunktet vil jo kundene ha så få timer som mulig, mens advokaterne vil ha flere. Det er produksjon som er førende, mens man kanskje i større grad bør premieres for oppfinnsomhet og resultat. Timefokus kan føre til silo-tenkning, og at fagpersoner sitter hver for seg. Jobber man på tvers kan det bli mer løsningsorientert, mente Ringdal.

Han tror klientene også vil ha fantasi og kreativitet, og at andre beregningsmetoder gir større rom for dette. I USA har man i mange år hatt andre metoder for beregning av salær. Det kan dreie seg om avtaler hvor man får en prosentandel av klientens utbytte fra saken. Dette er forbudt i Norge. Det er tillatt å avtale «no cure, no pay», men betalingen skal like fullt være på linje med et vanlig timebasert salær om man vinner saken.

Mer balanserte løsninger for fordeling av opp- og nedside vil vokse seg frem, sa Ringdal.

PROFFERE KUNDER

De store advokatselskapene blir nå møtt av mer profesjonelle innkjøpere enn tidligere. De er først og fremst opptatt av prisen, og ser på advokater som andre konsulenter.

– Det er mange som er opptatt av å få rabatt. De er ofte mindre opptatt av utgangsprisen, og det kan man jo undre seg over. Til slutt er det den

endelige kostnaden klienten vil være opptatt av, og da er timepris bare en av flere relevante faktorer.

Advokatene, kanskje særlig forretningsadvokatene, har opplevd en voldsom vekst i omsetning og resultat. Noen har stilt spørsmål om advokatbransjen har gått fra å være en profesjon til å bli en business.

– Jeg mener det ikke nødvendigvis er en motsetning mellom de to, sa Ringdal.

VÆR TYDELIG

Han viste til at flere offentlige utvalg har drøftet problemstillinger rundt salærberegning, og om det er blitt for kostbart å hevde sin rett, ikke minst for privatpersoner.

– Dette kan være et rettssikkerhetsproblem, og det er gjort og foreslått tiltak for å skape økt konkurranse ved å lempe på rettsmonopolet for advokater. Det underbygger betydningen av forsvarlig salærberegning.

– I tvistesaker om salæret er det ofte mangel på grundig dokumentasjon av tidsbruken eller manglende løpende orientering om kostnadspådrag som er årsaken til reduksjon i salæret, fortalte Ringdal.

Han tror også at mange tvistesaker om salær aldri når frem til offentligheten.

– Diskusjoner og uenigheter om salær i de større sakene tror jeg i all hovedsak gjøres opp på kammerset, sa han.

– Taushetsplikten uthules fra flere hold

Skatteadvokat Sverre Koch mener det slarves for mye blant norske advokater. Taushetsplikten er under press.

– Det er mange ganger min kone har fått vite hva jeg driver med gjennom medieoppslag. Da har hun kanskje blitt litt gretten, men det må jeg tåle, sa en lett spøkefull Koch.

Den erfarne advokaten er bekymret for utviklingen. Litt over slarvingen, men mest over samfunnsutviklingen. Taushetsplikten uthules fra flere hold mener han, og helhetsbildet er i ferd med å bli litt borte i alle særinteressene.

Koch var andre taler på kurset, og snakket om taushetsplikt. Et tema han

kjenner godt, blant annet etter Transocean-saken som endte i full seier mot Økokrim og Skatteetaten.

Skatteetaten er en av etatene Koch mener bidrar til uthulingen av taushetsplikten. De ønsker seg bedre innsyn i saker, og da må lovgiver følge etter med ny lovgivning.

– Det er ofte sånn når Staten taper. Det er helt legitimt det, og jeg sier ikke at alt som skjer av utvikling har vært feil, men det er en fare for uthuling generelt, mente Koch.

Han mener også advokater må bli flinkere til å overholde taushetsplikten. Det er bedre å snakke om fotball i lunsjen, enn å dele spennende opplysninger du har fått av en klient.

– Om du er i tvil er det bedre å holde kjeft, sa Koch.

Sverre Koch mener taushetsplikten for advokater utfordres og uthules fra mange kanter.

ANNONSE

STINESOFIES § STIFTELSE

en barndom uten vold

Testamentarisk gave til en barndom uten vold!

Stine Sofies Stiftelse arbeider for at alle barn skal få en oppvekst og en barndom uten vold og overgrep!

Det er estimert at omlag 100.000 barn i Norge lever med vold og overgrep hver dag. Den testamentariske gaven går direkte til vårt arbeid for en barndom uten vold.

Gaven er fritatt arveavgift.

Telefon - 37 29 40 90 ● E-post - post@barnerett.com

SAMMEN SETTER VI STANDARDEN

#Regjeringenleverer – ikke

Rettsstaten holder statens og myndighetenes makt i tømme, og den motvirker betydningen av økonomiske og sosiale forskjeller i befolkningen. Forutsetningen for begge disse funksjonene er at folk flest evner å sette seg inn i sine rettigheter, og klarer å drive dem igjennom. Hvis utsatte grupper mangler denne evnen, vil rettsstaten raskt kunne virke mot sin hensikt.

De forvaltningsregler som skal begrense statens makt, kan da bli brukt til å sminke maktutøvelsen. Og de lovregler og institusjoner som skal sørge for at alle får tilgang til de samme rettigheter, vil kunne utnyttes av de ressurssterke – på svakere gruppers bekostning.

Det viktigste virkemiddel for å gjøre rettsstaten tilgjengelig for alle, er utdanning. Det nest viktigste er rettshjelp. Problemet er at de som har minst av det første, gjerne ikke har råd til det andre. Det er derfor fri rettshjelp til utsatte grupper er et helt sentralt velferdsgode. Det var da også nettopp med ambisjon om å motvirke systematiske rettslige forskjeller at Stortinget i 1980 vedtok en rettshjelpslov som skulle være «en sosial støtteordning med formål å sikre nødvendig juridisk bistand til personer som ikke selv har økonomiske forutsetninger for å kunne ivareta et rettshjelpsbehov av stor personlig og velferdsmessig betydning.»

Siden den gang har loven sakte men sikkert blitt svekket. Virke-

områdene har blitt innskrenket, stadig færre innfrir inntektsgrensen, og salærsatsen for advokater som jobber under rettshjelpsordningen, underreguleres. Utviklingen kulminerer med det forslaget til statsbudsjett som nå foreligger, der den offentlige salærsatsen foreslås uendret.

En svekket rettshjelpsordning øker statens og kommunenes rettslige makt overfor individet. Det er det offentlige som er motpart i de fleste saker som faller under ordningen. Den advokaten som tar saken mot stat eller kommune, vil i gjennomsnitt ha en inntekt på cirka 500 kroner i timen. Advokatforeningens undersøkelser viser at resten av salærsatsen på 1020 kroner forsvinner i utgifter til drift av advokatvirksomheten.

Fem hundre kroner i timen betyr at en advokat som jobber et normalt arbeidsår på cirka 1700 timer, og fakturerer sytti prosent av tiden, vil få en inntekt på cirka 600.000 kroner i året. Det er ikke mye å skryte av, studielån og kompetanse tatt i betraktning.

Problemet er også at mange gode og erfarne advokater har mer innbringende alternativer – som å ta oppdrag for den samme stat eller kommune. Sjansen er stor for at den advokaten som jobber med en sak som faktureres etter fri rettshjelp, vil møte en advokat i retten som fakturerer betydelig mer – som det offentliges representant.

Også forskjellene mellom fattig og rik øker når rettshjelpsordningen svekkes. Den rettsstaten som skal motvirke økonomiske og sosiale forskjeller gjennom å sørge for at i det minste loven er lik for alle, kan ende opp med å forsterke forskjellene.

Loven skaper likhet og forutsigbarhet for alle som har tilgang til den, avmakt og ulikhet for alle andre. Enhver som er opptatt av å balansere det offentliges makt, og av å begrense sosiale og økonomiske forskjeller, bør ha et sterkt engasjement for rettsstaten og fri rettshjelp.

Dette er noe av vårt budskap til regjerings- og opposisjonspartier i våre mange møter med dem frem til statsbudsjettet er vedtatt senere i år. Forhåpentligvis med en høyere salærsats.

LEDER
i ADVOKATFORENINGEN
jens.johan.hjort@steenstrup.no

Jussbuss

Maks 4 uker saksbehandlingstid i fengsel!

Av INGILD HEIMLAND HENNI, Fengsel- og miljørettsgruppen

«Innsatte venter i flere måneder uten å høre noe.»

#Jussbuss

Totalt 6042 saker i 2016

Saksområdene med størst pågang:

- Utlendingsrett (1041 saker)
- Fengselsrett (818 saker)
- Arbeidsrett (756 saker)
- Husleierett (712 saker)
- Gjeldsrett (535 saker)
- Trygderett (335 saker)
- Sosialrett (206 saker)

Lang saksbehandlingstid er frustrerende for alle som opplever dette i møte med forvaltningen. I forvaltningsloven § 11 a står det at forvaltningsorganet skal forberede og avgjøre saken «uten ugrunnet opphold». Dette er en utpreget skjønnsmessig bestemmelse, og ofte vil det avhenge av forvaltningsorganets ressurser hvor fort man får saken sin behandlet.

I kriminalomsorgen er dette tydelig. Jussbuss møter ofte innsatte som er frustrerte over den lange saksbehandlingstiden. Når svaret til slutt kommer, er det mange som ikke opplever det som tilstrekkelig begrunnet. Dette er ikke bare en stor personlig belastning, det går på rettssikkerheten løs.

Innsatte har liten kontroll over eget liv, og må derfor søke kriminalomsorgen om det aller meste. Det gjelder saker som har stor velferdsmessig betydning for dem, slik som overføring mellom anstalter, prøveløslatelse, permisjon, utvidet telefontid og besøk.

Jussbuss mener saksbehandlingstid i fengsel ikke bør være mer enn fire uker, og som Kriminalomsorgens retningslinjer sier, må det foretas en løpende prioritering ut fra sakens art, vanskelighetsgrad, og hvor viktig den er for den innsatte.

Ifølge forvaltningsloven § 11 a tredje ledd og retningslinjene, skal foreløpig svar gis dersom henvendelsen ikke kan besvares i løpet av en måned etter at den er mottatt. Jussbuss erfarer likevel at innsatte venter i flere måneder uten å høre noe. I tillegg til at det tar lang tid før vedtak fattes, tar det ofte lang

tid før den innsatte blir underrettet – postgang kan fort ta et par uker i fengsel.

Det er mange som ikke er klar over den lange saksbehandlingstiden og derfor søker for sent for å få det de søker om. Vi har også opplevd at dersom man søker tidlig, venter fengselet med å behandle søknaden fordi den ikke anses å haste nok. Noen innsatte forteller også at de har fått beskjed om ikke å ha mer enn én søknad inne til enhver tid, fordi det skaper for mye arbeid. Har man likevel flere søknader inne, kan det hende den ene må samle støv frem til den andre er ferdigbehandlet, selv om søknadene ikke har sammenheng med hverandre.

I forvaltningen er det et viktig rettssikkerhetsprinsipp at man skal ha muligheten til overprøving av et overordnet organ (fvl. § 28). Dersom fengselet har avslått en søknad, kan den innsatte klage til regionen fengselet tilhører. Det er mulig den innsatte ikke får svar fra regionen i tide, selv om han selv har vært ute i god tid. Det har liten hensikt for den innsatte å klage, når det uansett er for sent å få det man søkte om, og det er bekymringsverdig at klageretten uthules på denne måten.

Det er viktig å presisere at fanger ikke har noe krav på å få innvilget verken permisjon til konas fødsel, overføring til lavsikkerhetsfengsel, eller prøveløslatelse. Det er oftest skjønnsmessige vurderinger som skal foretas. Men alle fanger har rett til å søke om disse tingene, og en rett til forsvarlig behand-

ling av søknadene og klagen sine uten ugrunnet opphold.

Årsaken til lang saksbehandlingstid er hovedsakelig mangel på ressurser i kriminalomsorgen. Hensynet til saksbehandlingstid må balanseres mot utrednings- og informasjonsplikten jf. fvl. § 17. Omfanget av denne plikten må også tilpasses sakens art og viktighet. Det bør være kompleksitet – og ikke forvaltningens egen ressursituasjon og arbeidsbyrde – som avgjør saksbehandlingstiden.

Ressurmangel og lange ventetider er et gjennomgående problem i hele straffesakskjeden. Etter straffegjennomføringsloven § 3 skal innholdet i straffegjennomføringen bygge på de tiltak kriminalomsorgen har til rådighet for å fremme domfeltes tilpasning til samfunnet. Straffegjennomføringslovens formålsbestemmelse i § 2 sier at innsatte skal sikres tilfredsstillende forhold. Saksbehandlingsreglene er en del av dette. Jussbuss er bekymret for at ressursituasjonen i Kriminalomsorgen truer viktige rettssikkerhetsgarantier, og fører til dårligere rehabilitering.

I 2016 var det totale antallet innsatte i norske fengsler i løpet av året 13.528 personer, 773 flere enn året før. Det er all grunn til å tro at tallet øker også i 2017. Det holder ikke at det innvilges ekstra midler til flere fengselsplasser for å få ned soningskøen. Det må også sørges for at innholdet i soningen er tilfredsstillende, og da bør ikke driftsbetvilingene kuttes. Kriminalomsorgen må få ressurser til å gjøre den jobben de har både plikt og ønske om å utføre.

Advokatansvar

I denne spalten omtaler vi rettssaker rettet mot advokater, og advokaters ansvar. Spalten lages av advokat Toralf Wågheim ved Advokatfirmaet Riisa & Co i Bergen. Wågheim er forfatter av boken *Advokaters erstatningsansvar*.

Henvendelser til redaksjonen@advokatbladet.no

Lærer bestred forlik om sluttavtale

En lærer gikk til sak mot sin advokat etter at det ble inngått sluttavtale om lærerens ansettelsesforhold. Læreren anførte at advokaten ikke hadde fullmakt til å inngå avtalen. Men tingretten fant det usannsynlig at det ikke forelå fullmakt.

Dette fremkommer i en fersk dom fra Sarpsborg tingrett avsagt 11. oktober 2017.

Bakgrunnen for saken var at arbeidstaker, som var lærer ved en videregående skole, følte seg urimelig behandlet av fylkeskommunen som arbeidsgiver. Advokat A ble engasjert av læreren. Det fremgikk av oppdragsbekreftelsen at bistanden gjaldt juridisk bistand vedrørende forholdene på arbeidsplassen. Etter hvert ble det tatt ut stevning på vegne av arbeidstaker med krav om erstatning for mobbing og trakassering på arbeidsplassen. Arbeidsgiver tok til motmæle og påsto seg frifunnet.

Noen dager før hovedforhandling ble det spørsmål mellom advokatene om mulig forlik. Advokat A tok dette opp med læreren, og det ble avholdt et møte mellom dem hvor et utkast til forliksavtale ble gjennomgått. Senere samme dag sendte advokaten utkastet til læreren på e-post, og de snakket etterpå sammen på telefonen. Advokat A sendte deretter tilbud om forlik til fylkeskommunen.

Dagen etter signerte begge advo-

katene forliksavtalen på vegne av sine klienter. Forliket innebar en fratreddelse fra stillingen mot at læreren fikk cirka tre års lønn og dekning av advokatkostnader. Rettssaken ble deretter hevet som forlikt.

Læreren anførte i ettertid at han ikke var bundet av forliksavtalen, og saksøkte fylkeskommunen. Saken ble avvist da søksmålsfristen var ute. Læreren gikk deretter til søksmål mot advokat A og hans forsikringselskap. Det ble anført at advokat A var ansvarlig etter å ha inngått avtalen på hans vegne uten nødvendig fullmakt. Læreren hevdet at han aldri hadde akseptert å fratre stillingen.

Det ble fremmet krav om erstatning for inntektstap og annet tap med 1.161.406 kroner. Advokaten anførte at han hadde fått nødvendig fullmakt til å inngå avtalen og påstod seg frifunnet.

SANNSYNLIG AT DET FORELÅ FULLMAKT

Tingretten slår fast at oppdragsbekreftelsen i seg selv ikke innebærer noen fullmakt til å inngå forlik på vegne av klienten. Spørsmålet var om læreren hadde gitt advokaten nødvendig fullmakt på annen måte.

Tingretten peker i denne forbindelse på at forliksavtalen ble gjennomgått i møte mellom partene, og at avtalen ble oversendt til læreren på e-post. Partene snakket også sammen på telefon etter at læreren hadde mottatt utkastet. Retten viser til at det fremkommer klart i utkastets ordlyd at arbeidsforholdet skulle opphøre ved inngåelse av avtalen. Når læreren

på denne bakgrunn ikke hadde reagert overfor advokat A, trakk dette klart i retning av at læreren ønsket å inngå forliket, og at advokaten hadde fått fullmakt til å fremsette tilbudet.

Læreren anførte at det hadde formodningen mot seg at han ville akseptere å fratre fra sin stilling i den aktuelle situasjon. Det var ikke lenge igjen til hans pensjonsalder og mulighetene for annet arbeid var små. Retten var ikke enig i dette. Retten viste til at læreren ville motta cirka tre års etterlønn, og at arbeidsmiljøet hadde vært belastende for læreren. Forliket var således ikke ugunstig, ifølge retten.

Retten kom videre til at det ikke var uaktsomt av advokaten at han ikke ga nærmere opplysninger om søksmålsfristen i arbeidsmiljøloven § 17-4 ved inngåelsen av forliket. Advokat A la til grunn at klienten var fornøyd med forliket, og at det ikke fremstod aktuelt for arbeidstaker på dette tidspunktet å gå til sak for å få forliksavtalen kjent ugyldig.

Advokat A hadde heller ikke opptrådt uaktsomt vedrørende informasjon om rekkevidden av forliksavtalen. Det var regulert i avtalen at ingen av partene skulle ha ytterligere krav mot hverandre. Læreren hadde fremmet et krav om overtidsgodtgjørelse mot arbeidsgiver ved bistand av en annen advokat, men retten la til grunn at dette var ukjent for advokat A.

Advokat A og hans forsikringselskap ble således frifunnet og tilkjent sakskostnader med 203.568 kroner. Dommen var ikke rettskraftig da Advokatbladet gikk i trykken.

Månedensadvokat

Anne
Helsingeng

Da granskninger tok en ny retning i hennes tidligere firma – og aldersgrensen nærmet seg – fikk Anne Helsingeng, selveste first lady'en av granskninger, hjelp av en coach til å peke ut veien videre.

TEKST: NINA SCHMIDT

Anne Helsingeng har som partner i Deloitte ledet store og medieomtalte granskninger: For eksempel ledet hun VimpelCom-granskningen, som vurderte Telenors rolle i korrupsjonsskandalen i det russiske mobilsekskapet, og hun ledet granskningen av byggesaksavdelingen i Drammen kommune.

– Det er bedre å angre på noe man har gjort, enn det man ikke har gjort, mener Anne Helsingeng.

Navn: Anne Helsingeng
Alder: 57 år
Tittel: Partner i Hjort
Bosted: Stabekk i Bærum
Opprinnelsessted: Trondheim
Sivilstatus: Gift med Jon, to barn
21 og 32 år

granskningsfeltet. Jeg hadde jobbet med Christian Hjort i en granskningssak, og etter en uforpliktende samtale over en lunsj, gikk dette slag i slag. Men det var ikke bare Hjort som viste interesse, og det er jo veldig hyggelig å se at man får anerkjennelse blant flere av sine likemenn, og at alder ikke spiller noen rolle.

Hvordan går du nå frem for å skaffe deg nye kunder?

Jeg håper og tror at markedet ser at Hjort med sin erfaring, bredde, faglighet og ikke minst integritet, vil være den beste samarbeidspartneren når mulige kritikkverdige forhold skal undersøkes, og at dette skjer på en forsvarlig måte som sikrer tillit til prosessen både fra ledelse, ansatte, varslere, kunder og fra omverdenen. Kritikkverdige forhold kan jo dreie seg om alt fra mistanke om korrupsjon, til brudd på konkurranselov og mobbing og trakassering.

I første omgang forsøker jeg å formidle at jeg har kommet hit, og synliggjøre den kompetansen Hjort har. Vi skal være «top-of-mind»-firmaet for styrever, daglige ledere og juridiske direktører når behovet melder seg. Det er en del oppdrag fra offentlige oppdragsgivere, men mange legges ikke ut på Doffin, og vi prøver derfor å kontakte offentlig virksomheter som vurderer å igangsette undersøkelser for å komme på listen over de som blir invitert til å gi tilbud.

Ellers håper jeg at Oslo byfogdem-bete fortsatt vil ha meg på listen over de som får tildelt konkursboer, selv om jeg nå har skiftet firma. Mye av arbeidet i konkursboer er jo reelt sett en granskning; hva har skjedd, hvor har midlene gått og er det brudd på lover og regler.

Du begynte 1. oktober i ny jobb som partner i Hjort, etter 18 år i Deloitte. Hvorfor ønsket du å bytte jobb?

Det å beslutte seg for å skifte jobb er en lang prosess, og det er mange sammen-satte årsaker til dette. Det mest bekvemme er jo å bli der man er etablert, og gå i den samme tralten. Men jeg har alltid hatt den innstillingen at man ikke skal være redd for å utfordre seg selv. Så etter 18 gode år i Deloitte kom jeg til at det var på tide med nye utfordringer. Jeg begynte i Deloitte i 1999 som første kvinnelige partner og først partner som ikke skulle jobbe med skatt, men for å bygge opp en Legal praksis. Dette lyktes vi godt med, og da jeg sluttet var vi cirka 65 advokater og fullmektiger på Legal.

Jeg jobber med insolvens, governance og granskning, og mer og mer av min tid har blitt viet til granskningsoppdrag og compliance. Jeg har hele tiden ment at både granskning og compliance må forankres i juss og rettslige normer, noe som også var bærende da jeg var med og forfattet Advokatforeningens retningslinjer for private granskninger.

Deloitte's utvikling har derimot gått mot at granskningsfeltet blir sett på

som en konsulenttjeneste, og etter at Deloitte Norge fra 1. juni i år gikk inn i et stort nordeuropeisk firma ble dette enda tydeligere. Dette er litt av bakgrunnen for at jeg begynte å lete etter et advokatfirma hvor jeg trodde det var et godt fundament til å bygge granskning og compliance som et betydelig tjenesteområde.

Et annet forhold er at Deloitte har regler om at partnere må fratre fra en gitt alder. I Deloitte Norge var dette 62 år, men det lå signaler om at denne kunne gå ned mot 60 år. Jeg kunne ikke se for meg at jeg skulle slutte å jobbe om få år. Jeg ser at enkelte advokatfirmaer begynner å flørte med samme tanke, noe jeg mener er en uheldig utvikling.

Partner-stillinger utlyses ikke, så hvordan gikk du frem for å få jobben?

Etter å ha vært i tenkeboksen en stund, satte jeg meg ned sammen med en coach og diskutere hva slags profil et firma måtte ha for at det skulle være aktuelt for meg å vurdere å flytte på meg. Advokatfirmaet Hjort kom øverst på den listen, basert på dets faglige profil og anerkjennelse i markedet. Hjort hadde dessuten allerede markert seg innenfor

Hvis du skal se tilbake på din karriere i advokatbransjen som en lang linje, fra du var ferdigutdannet og frem til nå, kan du trekke frem tre valg du har tatt som har ført deg dit du er i dag?

At jeg som nyutdannet valgte å starte min karriere i GIEK (Garantiinstituttet for eksportkreditt) der jeg fikk spennende utfordringer, reiser til fjerne land og gode kollegaer som fremdeles inspirerer meg og heier meg frem. At jeg begynte i Deloitte og fikk muligheten til å jobbe tverrfaglig og lære å kjenne andres måter å gjøre ting på. Og at jeg påtok meg å lede granskningen av Sintefs Iran-avtaler selv om jeg aldri hadde ledet et granskningsoppdrag før, ut over konkursgranskning. Her ble «granskeren» født.

Hvilke egenskaper må man være i besittelse av for å bli partner?

Et partnerskap bør bestå av mennesker med komplementære egenskaper. Slik jeg ser det, trenger man både det som kalles «hunters» og «farmers». Noen er gode på å skaffe nye klienter og oppdrag, mens andre er gode på å levere oppdraget og gjennom dette bidra til å opprettholde gode klientrelasjoner. Jeg mener at de beste egenskaper en partner kan ha, er evnen til å sette klientens interesser foran sine egne og sørge for at oppgaven løses av den som er best egnet. Slik skaper man også god firmabygging og utviklingsmuligheter for unge talenter. Samarbeidsevner, lagånd og evnen til å utvikle og veilede yngre medarbeidere er derfor viktige egenskaper. Jeg er også opptatt av kjønnsbalanse i forhold til klienter, firmautvikling, miljøbygging og for å få tilgang til de beste ressursene.

Hva har vært den største og mest utfordrende oppgaven du har tatt på deg i løpet av din karriere som advokat?

Den aller største og utfordrende oppgaven var nok å lede granskningen av Telenors eierskap i VimpelCom. Saken

hadde stor offentlig oppmerksomhet fra nasjonal og internasjonal presse, fra Stortinget og andre, og undersøkelsen kunne ha store konsekvenser for de involverte i et krevende juridisk landskap.

Hva var det viktigste du lærte i arbeidet med denne saken?

Betydningen av å bruke nok tid i oppstarten til planlegging er helt avgjørende, selv om klienten presser på og ønsker en rask fremdrift. Samtidig vil slike krevende saker ofte endre karakter underveis, etter hvert som man får ny kunnskap og ny forståelse. Det er derfor nødvendig å gå tilbake og oppdatere fremdriftsplanen, og fortsette å jobbe planmessig.

Hvilke råd vil du gi til unge advokater på starten av sin karriere, som vil følge i dine fotspor?

Å aldri være redd for å ta utfordringer, og ta godt vare på de muligheter som byr seg. Det er bedre å angre på noe man har gjort, enn det man ikke har gjort. Synlighet er viktig. Bruk de mulighetene du får til å vise deg frem, det er ikke alltid at «beskjedenhet er en dyd». Får du anledning til å holde et kurs eller «takk for maten»-tale, så gjør det, selv om det ligger utenfor din komfortsone. Gå aldri på akkord med kvalitet, og levér i tide.

I høst har #metoo-kampanjen fått mye medieomtale, der kvinner forteller om seksuelle overgrep eller trakassering i sosiale medier. Tror du vi kan vente oss lignende historier fra advokatverdenen her hjemme?

Det er vel ingen grunn til å tro at advokatstanden er bedre enn andre. Det skjer helt sikkert overgrep som klart må defineres som seksuell trakassering, men det er også mange gråsoner. Jeg tror mange jenter har opplevd litt av hvert, særlig i sosiale sammenhenger der folk er alkoholpåvirket. Det er veldig viktig å ta overgrep på alvor. Jeg

håper og tror at vi som jobber i vår bransje, er godt skodd for å kunne si ifra om opptreden vi mener er uakseptabel, både på egne og andres vegne.

Hva brenner du for, rent faglig?

At arbeid med granskning og compliance forankres i rettslige normer, og at granskningsprosessene er åpne og forutsigbare.

Har du et faglig forbilde, og i tilfelle hvem?

Jeg har arbeidet sammen med Stein Ove Songstad i Deloitte i mange år. Stein Ove er jurist og arbeider med risikostyring, granskning og forvaltningsrevisjon. Jeg har lært ekstremt mye av ham. Og så må jeg nesten få nevne min første sjef, Trond A. Lie, som i dag er advokat i DNB. Den tilliten han viste meg som nyutdannet jurist har vært uvurderlig i forhold til å få troen på meg selv.

Hvem mener du er Norges beste advokat på ditt felt?

Innenfor granskning er det vanskelig å fremheve en enkelt advokat, akkurat nå tror jeg «tronen» er tom. På insolvens mener jeg Leif Petter Madsen i Wikborg Rein er den beste.

Hvilke TV-serier følger du med på?

Jeg er en ihuga serietitter, både på Netflix og HBO. Game of Thrones står i særstilling, men jeg liker også Homeland, House of cards, Westworld og The Good wife, for å nevne noen. Og så er jo Aber Bergen litt festlig, selv om hverdagen der ikke akkurat er sånn som vi har det i Hjort.

Hver måned fremover vil vi presentere en advokat som har gjort seg bemerket. Tips redaksjonen om aktuelle advokater. Skriv til nina@advokatbladet.no

De tiltalte i Listesaken mottar dommen, fr.v. Ivar Johansen, advokat Ole Jakob Bae, Jan Otto Hauge, Ingolf Håkon Teigene, advokat Kjell Amundsen og Trond Jensen.

Forsvarergruppen av 1977: Historien i korte trekk

I 1977 var Europa preget av isfront og kald krig mellom Sovjetunionen og østblokken på den ene siden, og USA og de vestlige land i Europa på den andre. I juli trykket SV-avisen Ny Tid en artikkel

som anførte at Norge drev med omfattende spionasje mot Sovjetunionen, organisert fra Finland.

Major Svein Blindheim var en av kildene, og bekreftet at han hadde vært i Finland. Et

par dager senere meldte SV-politikeren Ivar Johansen at han hadde navnelister på alle som jobbet i overvåkningspolitiet, sikkerhetstjenesten og etterretningstjenesten.

Johansen tilbød materialet til Ny Tid, som grunnlag for

en artikkelserie om de hemmelige tjenestene. To journalister i Ny Tid forstod at politiet kom til å slå til mot redaksjonen, og fikk Trond Jensen, som var informasjonsleder på det radikale utestedet Club 7, til å frakte

listene til en campingvogn i Solvang kolonihage.

Senere ble major Blindheim, begge journalistene og Jensen arrestert. Jensen ble varetektsfengslet med brev- og besøksforbud, og ble nektet advokat under

politiavhørene. Også en av journalistene ble nektet advokat, i begge tilfeller med hjemmel i landsvikrettergangsloven av 1947.

16 ADVOKATER TOK AVSTAND

Seksten advokater samlet seg i en felles pressemelding, der de tok sterk avstand fra at politiet hadde nektet de to adgang til advokatbistand under avhør. «Adgangen til å la se bistå av en jurist i enhver strafferettslig sammenheng bør være en fundamental rettighet i et rettssamfunn», het det blant annet i meldingen.

De 16 som undertegnet var Ole Jacob Bae, Leidulv Digernes, Frithjof Feydt, Thorleif Fløgstad, Hans Petter Haugen, John I. Henriksen, Olav Hestenes, Jon T. Johnsen, Ketil Lund, Bjørn Pettersen, Annæus Schjødt, Per Selinger, Håkon Skaug, Tor Erling Staff, Viktor Westbye og Kjell Holden.

«SÅKALTE STJERNEADVOKATER»

Daværende riksadvokat Lauritz Dorenfeldt reagerte, og kalte protesten «ufattelig», og sa blant annet at «det er ubegripelig at disse såkalte stjerneadvokatene kan uttale seg som de gjør». Han fikk støtte blant mange advokater: Anført av høyesterettsadvokat Andreas Arntzen, møttes over 100 advokater for å uttrykke støtte til Riksadvokaten. Mange var irriterte på de 16 forsvarsadvokatene, og det falt harde uttalelser, blant annet denne: «De andre, som jeg vil betegne som outsiders, har jo snudd opp-ned på rettsbegrepet. Det er på tide vi viser at deres syn ikke er gangbar mynt blant Oslos advokater.»

Så, den 23.august, sendte 17 advokater ut en uttalelse der de anklaget riksadvokat Dorenfeldt for å ha utløst en tillitskrise, og at han ved å akseptere at advokatbistand nektes under avhør ved Oslo politikammer har «bidratt til å underminere den rettssikkerhet som vårt samfunn bygger på» og oppfordret til at han, et «uromoment» ble fjernet.

Samme dag ble foreningen «Frie Forsvareres Forening» stiftet. Første formann var Alf Nordhus. Navnet ble endret til Forsvarergruppen av 1977 året etter. Foreningens formål var å være en aktivt arbeidende forening for rettssikkerhet, og jobbe med prinsipielle spørsmål om forsvarerens rolle.

(Kilder: Kjell Holden og Bjørn Pettersen.)

folk
&
forum

SMÅ OG STORE BRANSJENYHETER
tips@advokatbladet.no

7000 mangler etterutdanningstimer

Når et drøyt år gjenstår av inneværende etterutdanningsperiode, mangler 7027 av Advokatforeningens medlemmer obligatoriske etterutdanningstimer. 2100 advokater mangler 33 timer eller mer, mens 1770 medlemmer allerede har oppfylt timekravet.

Som medlem av Advokatforeningen er man pålagt å gjennomføre åtti timer etterutdanning i løpet av en femårsperiode. Innværende periode går ut 31.12.2018.

De som ved utløpet av 2018 mangler over 49 timer må betale en bot på 30.000 kroner, mens de som mangler 1 til 2 timer slipper unna med 5000 kroner.

Ved utløp av forrige femårsperiode var det 759 medlemmer som ikke hadde oppfylt timeantallet. Advokatforeningen vil styrke kurstilbudet, og ta initiativ til økt kurstilbud i foreningens kretser fremover.

Advokater blir dommere

Advokatene Irene Utgaard Aasen i DNV GL AS og Selmeradvokat Bård Skeie Hagen er blant fem jurister som er innstilt som nye tingrettsdommere i Oslo. Kommuneadvokat Bård Nordby og advokat Trond Jarle Bachmann fra firmaet Vikse, Haugland, Berge og Bachmann i Haugesund er innstilt som tingrettsdommere i Asker og Bærum.

Forsvarergruppen 40 år – Har bidratt til bedre holdninger

Et sted for advokatstandens «bakgårdskatter», en kontinuerlig motstemme og et uromoment. Slik ble Forsvarergruppen karakterisert da gruppen i oktober feiret sitt 40-årsjubileum.

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

Den 23.august 1977 ble «Frie Forsvareres Forening» stiftet. Under årets høstseminar i Forsvarergruppen stod fire personer på scenen for å snakke om hva som førte til at gruppen ble dannet, og om arbeidet som er gjort, og om veien videre.

De fire var SV-politikeren og skribenten Ivar Johansen, advokat Kjell Holden og tidligere høyesterettsdommer Ketil Lund, som begge var blant de 16 advokatene som stod bak en pressemelding som ble opptakten til foreningen (se egen sak over), og Frode Sulland, som ledet foreningen i ti år.

– Det mest nedslående som skjedde i 1977, var at noen yrkesgrupper som burde ha stått opp i forhold til ytringsfriheten, deriblant deler av advokatstanden,

sviktet. Jeg synes også presseorganisasjonene sviktet. Jeg spør meg jo om hvordan en tilsvarende sak ville blitt håndtert i dag; hvordan ville det norske samfunnet taklet en «norsk» Edvard Snowden-sak. Jeg er i tvil om dette, sa Ivar Johansen, SV-politiker i Oslo bystyre, og sentral i den såkalte «listesaken» som førte til etableringen av Forsvarergruppen.

RYKTER OM EKSKLUSJON

Advokat Kjell Holden oppsummerte de viktigste hendelsene som førte til opprettelsen av Forsvarergruppen, og fortalte blant annet om presset mot de 16 advokatene som stod i sentrum for «oppørret» mot politiet og riksadvokaten i 1977.

– Det gikk blant annet sterke rykter om at Advo-

katforeningen vurderte å ekskludere oss, angivelig på grunn av ulovlig fraksjonsvirksomhet, og at påtalemyndigheten vurderte å arrestere oss alle sammen, sa Holden.

– Kjernen i saken var at personer som ble arrestert og avhørt, ble nektet tilgang til advokat. For dere i salen høres det sikkert fremmed ut, men slik var det i 1977, sa Holden.

STORE FØLGER

Pressemeldingen som startet det hele, burde ikke ha vært kontroversiell i det hele tatt, påpekte Ketil Lund.

– Listesaken var opptakten til en rekke saker i norsk samfunnsliv hvor de mer autoritære trekk i samfunnet ble utfordret, sa Lund, som trakk frem høyesterettsad-

– Vi frontet altså et krav om rett til advokatbistand under avhør. Dette var altså riksadvokaten, påtalemyndigheten for øvrig, pressen, Advokatforeningen og ikke minst det store flertall av norske advokater den gang imot! Tiden har endret seg, mente Kjell Holden. Fra venstre Ivar Johansen, Holden, Ketil Lund og Frode Sulland.

vokat Ole Jakob Baes innsats som enestående.

GJENFORENINGEN

Det gjorde også Frode Sulland, tidligere mangeårig leder av Forsvarergruppen.

– Også for meg er Ole Jakob Bae en stor stjerne, ikke bare på advokathimelen, men også i Forsvarergruppen. Jeg var leder i cirka ti år, og det jeg kan skryte på meg, var at jeg formelt var med på å nedlegge Forsvarergruppen av 1977, men vi kalte det ikke nedleggelse, men heller en sammenslåing eller gjenforening med Advokatforeningen, sa Sulland.

– Vi hadde jo i mange år opplevd at man hadde en stor advokatforening, og en bitte, bitte liten forsvarergruppe, det var en enorm

forskjell i ressurser, men også i den samfunnsmessige annerkjennelse og innflytelse i den rettspolitiske debatten. Vi i Forsvarergruppen opplevde et behov for flere ressurser og håpet på større innflytelse. Tanken var at vi sammen kunne bli sterkere. Nå er det seks år siden gjenforeningen, og jeg tør si at det er en suksesshistorie, sa Sulland.

TRÅDD VANNET I 20 ÅR

Forsvarergruppen har i sine førti år vært en kontinuerlig motstemme, sa han.

– Man kan alltså ønske at vi hadde fått gjennomslag for mer, men våre forum har bidratt til kunnskap, bevissthet og bedre holdninger, også på det kriminalpolitiske området. Situasjonen kunne vært mye verre uten

en organisert motstemme. Hadde for eksempel riksadvokat Tor-Aksel Busch fått det som han ville, hadde juryordningen vært borte for veldig mange år siden. I stedet har den trådd vannet i tyve år mer enn Busch ønsket. Også kampene for aksjoner og salær i 1988 og 1989 og i 2015 var viktige for å hindre enda flere år med null på budsjettet, og også den reduserte bruken av glattceller har vært en kampsak for oss.

Hvordan skal fremtiden fortone seg for Forsvarergruppen, spurte Sulland.

– Jeg tror det er viktig at vi gjør det vi kan for å spille en aktiv samfunnsrolle for siktedes rettigheter, mot økt overvåkning, mot økt bruk av straff, isolasjon og tvangsmidler, sa Sulland.

TILLATELSE TIL Å VÆRE ADVOKAT VED HØYESTERETT

Ståle Hovda, Advokatfirmaet Riisa & Co ANS, OSLO

NYINNMELDTE
Advokatfullmektiger

Jesper Aaserud, Advokatfirmaet Elden DA, OSLO
Khoula Ahmed, Advokatfirma Suleiman & Co, OSLO
John Sebastian Hestnes Andresen, Advokatfirmaet Wiersholm AS, OSLO
Afi Boon, Humlen Advokater AS, OSLO
Hedda Emilie Bratt, Advokatfirmaet Schjødt AS, OSLO
Runar Bråthen, Advokatfirmaet Schjødt AS, BERGEN
Thea Willas Bure, Forbrukeradvokaten AS, OSLO
Monika Mandys Engelstad, Brækhus Advokatfirma DA, OSLO
Ingrid Breivik Eriksen, Advokatfirma Mæland & CO AS, BERGEN
Sigurd Aakvaag Glomstad, Ek Advokatkontor AS, TROMSØ
Tor Magne Grønnestad, Ernst & Young Advokatfirma AS, STAVANGER
Martin Johan Lie Hauge, Advokatfirmaet Hammervoll Pind AS, OSLO
Cathrine Koester Hauger, Advokat Richard Koester, BERGEN
Herman Herføl-Johnsen, Wikborg Rein Advokatfirma AS, BERGEN
Alexander Horn, Advokatfirmaet Elden DA - Bergen, BERGEN
Peter Kristian Jebsen, Wikborg Rein Advokatfirma AS, OSLO
Lars Albert Jøstensen, SANDS - Advokatfirmaet Steenstrup Stordrange DA, OSLO
Marthe Andrea Larsen, Ernst & Young Advokatfirma AS, BERGEN
Ina Gry, Litleré Advokatkontoret Fløien, BERGEN
Nora Elisabet Lovén, Advokatfirmaet Grette DA, OSLO
Martin Mjaaland, Advokatfirmaet Thommessen AS, OSLO
Vibeke Kristin Morken, Ek Advokatkontor AS, TROMSØ
Morten Nadim, Advokatfirmaet Wiersholm AS, OSLO
Leonard Nesdal, Advokatfirmaet Velund & Co, KRISTIANSUND N
Kristine Farestvedt Nesse, Advokatfirmaet Selmer DA, OSLO
Jonas Nikolaisen, Wikborg Rein Advokatfirma AS, OSLO
Iselin Rogdaberg Næs, Codex Advokat Oslo AS, OSLO
Snorre, Nøstdahl Advokatfirma Kildebo AS, DRAMMEN
Torunn Hellvik Olsen, Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig AS, OSLO
Espen Fiskå Saanum, Advokatfirmaet Bahun AS, KRISTIANSAND S
Karoline Digre Sandvik, Wikborg Rein Advokatfirma AS, OSLO
Henriette Celine Scheel, Advokatfirmaet Ræder AS, OSLO
Piriyanthy Sivabalachandran Skarbø, Advokatfirmaet Juristhuset AS, OSLO

Margrethe, Meder, Næringslivets Hovedorganisasjon , OSLO

Maria Eek Stefansson, Advokatfirmaet Storeng, Beck & Due Lund DA, OSLO
Karl Magnus Ulstein-Rygnestad, Advokatfirmaet Wiersholm AS, OSLO
Lisa Urke, Brækhus Advokatfirma DA, OSLO
Mariell Keija Karlsson Vikne, Ernst & Young Advokatfirma AS, BERGEN

Fullmektig hos bedriftsadvokat
Erika Kristine Wiik Andresen, Advokatfirmaet Nicolaisen & Co ANS, SKJETTEN
Maren Barhaugen Foyn, B.A.C.H. AS - Bygdøy Allé Claims Handling AS, OSLO
Lovise Gjerver, Eksportkreditt Norge AS, OSLO
Martine Rygg, B.A.C.H. AS - Bygdøy Allé Claims Handling AS, OSLO
Mari Senstad, HELP Forsikring AS, OSLO
Pernille Olea Severinsen, HELP Forsikring AS, OSLO
Ingvild Spilde, Avinor AS, GARDERMOEN
Anne-Lise Abrahamsen Søyland, Total E&P Norge AS, STAVANGER
Hanne Karen Storbråten Trøsch, HELP Forsikring AS, OSLO

Utenlandsk advokat i Norge
Suleiman Haggat Ahmed Ahmed, Advokatfirmaet Haggat, LEIRFJORD

Organisasjonsadvokat
Anders Hansson, Norsk Sjøoffisersforbund, OSLO
Fullmektig hos organisasjonsadvokat
Anette Brinchmann Pollen, Hovedorganisasjonen Virke, OSLO

Privatpraktiserende advokater
Andrea van Krimpen, Deloitte Advokatfirma AS, OSLO
Sylvia Bakken Engan, Advokat Sylvia Bakken Engan, HELL
Hans Haavind, Advokatfirma Suleiman & Co, OSLO
Monica Behn Jacobsen, Advokatfirmaet Staff AS, OSLO
Anna Alexandrovna Lutina, Advokatfirmaet Alm AS, OSLO
Eivind Tesaker, Advokatfirmaet Opøien, OSLO

GJENINNMELDTE
Bedriftsadvokater
Tone Bjørndahl, Gjensidige Forsikring ASA, TRONDHEIM
Nina Borthen, Telenor ASA - Group Legal, FORNEBU
Anne Botne, ENGIE E&P Norge AS, STAVANGER
Jørgen G. Gran, Scandza AS, KOLBOTN
Advokatfullmektiger
Usama Ahmad, Advokatfirmaet Hasle AS, TØNSBERG
Sandra Bjelde, Advokatfirmaet Økland & Co DA, LILLESTRØM
Petter Randa Bøe, Advokatfirmaet Kyrre ANS, BERGEN
Hege Jordbakke, Advokatfirmaet Thommessen AS, OSLO

Iren Jorunn Richardsen, Advokatnett SA, TRONDHEIM
Anne Christina Ødegaard, Advokatfirmaet Briskerud & Wiernmyhr DA, OSLO
Privatpraktiserende advokater
Tom Kalsås, Haver Advokatfirma AS, BRYNE
Marit Moe Rasmussen, Advokatfirmaet Øverbø Gjørtz AS, MOLDE
Ellen Kristina Rognlien, Advokatfirmaet Thommessen AS, OSLO

Richard Sjøquist, Advokatfirmaet BA-HR DA, OSLO
Thea Fürst Tyvold, Kluge Advokatfirma AS, OSLO
Kristian Østberg, Advokatfirmaet Ræder AS, OSLO
MEDLEMMER SOM HAR SKIFTET STATUS
Fra aktiv til pensjonist
Harald Herstad, OSLO,
Robert Kolvik, LEIRFJORD,

STILLINGSANNONSE

Vi er et veletablert kontorfellesskap sentralt plassert i Oslo. Våre lokaler ligger like ved Nationaltheatret og har således enkel tilgang til offentlig kommunikasjon. Vi har et hyggelig miljø med fokus på faglig utvikling, et godt servicenivå, fornøyde klienter og etisk utøvelse av vårt advokatvirke. Vi har konkurransedyktige betingelser og fine lokaler.

Vi har ledig kontorplass for
ADVOKAT
Enten med egen portefølje eller som ansatt advokat

Henvendelser kan rettes til advokat Espen Lång eller Torstein Burkeland.

Paal Olav Berg | Ingrid Lång | Johnny Melnes | Espen Lång | Torstein Burkeland | Tore E. Brath | Kirsti Haltbrekken Burkeland | Jens Mundal | Raymond Giltun | Harald Unhjem | Christen Roer

Tlf. 21 51 20 50 | www.blco.no | post@blco.no | Stortingsgt. 30 - 7. etg. | Postboks 1975 Vik, 0125 Oslo

ANNONSE

VOGT ADVOKATFIRMA
Marbella - Spania - Etablert i 1999

- Fast eiendom
- Arv/Skifte
- Skatt
- Forretningsjuss
- Regnskap & Selvangivelser
- Skatte representant

Vogt Advokatfirma España S.L
Ricardo Soriano 65 - 2º-3 // 29601 Marbella - Spania
Telefon: (+34) 952 776 707
E-post: info@vogtlaw.com // www.vogtlaw.com

Advokat Erik Lundmoen

har sluttet i Advokatfirmaet Ræder i Oslo, og begynt i Advokatfirmaet Wiersholm i Oslo.

Advokat Eivind W. Grande

har sluttet i Codex Advokat Oslo, og har trådt inn som partner i Advokatfirmaet HBN Henriksen Bakke-Nielsen i Oslo.

Advokat Kjetil Lundberg

har sluttet i Advokatfirma Stiegler i Bergen, og begynt i Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig i Bergen.

Advokat Jørgen Borge

har sluttet i Dalan Advokatfirma i Oslo, og begynt som senioradvokat i Advokatfirmaet Hjort i Oslo.

SE JOBB-BYTTET PÅ NETT

Nå publiseres også jobb-byttene fra Nytt om navn-spalten på nett på Advokatforeningens egen stillingsportal Advokatjobb.no. Der finner du ledige jobber i bransjen, samt traineestillinger.

Informasjonen om jobb-bytter hentes fra Advokatforeningens medlemsregister, eller fra bidrag sendt direkte til redaksjonen@advokatbladet.no. Om informasjonen hentes fra registeret, vil du bli kontaktet før publisering.

Neste frist for innsendelse er 27. november 2017.

NB: Spalten er kun for Advokatforeningens medlemmer.

Advokat Stian Sørensen Schilvold

har sluttet i Wikborg Rein Advokatfirma i Oslo, og trådt inn som partner i Bull & Co Advokatfirma i Oslo.

Advokat Jens I. Kobro

har sluttet som partner i Advokatfirmaet Ræder i Oslo, og trådt inn som partner i Advokatfirmaet Forsberg i Oslo.

Advokat Benedicte Prøis

har sluttet i Advokatfirmaet Haavind i Oslo, og begynt i NHO Service i Oslo.

Advokat Marleen T. Johansen

har sluttet i Advokatfirmaet Harris i Bergen, og begynt i Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers i Bergen.

Advokat Lars Erik Lien

har sluttet i HLT Advokatfirma i Bergen, og begynt i Wikborg Rein Advokatfirma i Bergen.

Advokat Katrine A. Furulund

har sluttet i Siemens, og begynt som juridisk direktør i K-Group/Kesko.

Advokat Ingvild Hanssen-Bauer

har sluttet i Wikborg Rein Advokatfirma i Oslo, og trådt inn som partner i Kvale Advokatfirma i Oslo.

Advokat Harry Tunheim

har sluttet i Ernst & Young Advokatfirma i Kristiansand, og begynt i KPMG Law Advokatfirma i Kristiansand.

Advokat Jan Morten Evertsen

har sluttet i Zacco Advokater i Oslo, og trådt inn som partner i Advokatfirmaet Ræder i Oslo.

Advokat Knut-Andreas Kjelland

har sluttet i Advokatfirmaet Robertsen i Oslo, og begynt i Brex Advokatfirma i Oslo.

Advokat Marit Hagen Zaitsev

har sluttet i Deloitte Advokatfirma i Oslo, og begynt i Advokatfirmaet Føyen Torkildsen i Oslo.

Advokat Tonje S. Giertsen

har sluttet i Advokatfirmaet Helland Ingebrigtsen i Sandvika, og begynt i Protector Forsikring i Oslo.

Advokat Robert Myhre

har sluttet som partner i Wahl-Larsen Advokatfirma i Oslo, og trådt inn som partner i Advokatfirmaet DLA Piper Norway i Oslo.

Advokatfullmektig Skender Hasani

har sluttet i BDO Advokater, og begynt i IMMER Advokat i Trondheim.

Advokat Gitta Barth

har sluttet i Advokatfirmaet Lippestad i Oslo, og begynt i Indem Advokatfirma i Oslo.

Advokat Homayoun Hamzeoee

har sluttet i Bull & Co Advokatfirma i Oslo, og begynt i Advokatfirmaet Schjødt i Oslo.

Advokat Ann-Iren Skjelbred

har sluttet i Advokatfirmaet Elden i Sandefjord, og startet opp enkeltpersonforetaket Advokat Ann-Iren Skjelbred i Sandefjord.

Advokat Anne Helsingeng

har sluttet i Deloitte Advokatfirma i Oslo, og trådt inn som partner i Advokatfirmaet Hjort i Oslo.

Advokat Torgeir Willumsen

har sluttet i Wikborg Rein Advokatfirma i Singapore, og begynt i Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig i Singapore.

Advokat Elisabeth Elliott

har sluttet i Advokatfirmaet Holvik & Angelshaug i Måløy, og begynt hos Advokat Erling Flisnes i Ålesund.

Future Lawyer 2017

Den 20. november arrangeres Future Lawyer 2017 i Oslo. Arrangementet handler om å forstå teknologi og den digitale tidsalderen og om å lære seg nye ferdigheter. Arrangørene lover konkrete eksempler fra noen av verdens største advokatselskaper. Future Lawyer godkjennes med 8 juridiske timer.

50 år siden**SØKTE SKIBEGEISTREDE NORSKE ADVOKATER****Kurs i skirett**

«Den tyske advokatforening har meddelt at den vil holde et kurs i skirett fra 25. til 30. mars 1968 i Courchevel i de franske Alper, Savoie.

I kurset vil det bli undervist i en rekke juridiske og andre spørsmål i forbindelse med skiløping. I brevet til generalsekretæren av 3. november i år har den tyske generalsekretær meddelt at det vil glede ham meget om noen skibegeistrede norske advokater ville ta del i kurset.

Nærmere opplysninger vil man kunne få ved henvendelse til Advokatforeningens sekretariat.»

Retningslinjer for Advokatforeningens informasjonstjeneste

«Kretsene pålegges å følge med i de landsdelsaviser som utgis i vedkommende krets. Sekretariatet pålegges å følge med i Oslo-avisene og de opinionsdannende tidsskrifter, radio og TV.

De enkelte kretser oppnevner ett eller flere medlemmer – fortrinnsvis fra kretsstyret – med oppgave å følge med i avisene i distriktet. Finner kontaktmannen eller Sekretariatet at det kan være grunn for foreningen til å reagere, underrettes kretsformannen, som treffer avgjørelse om hvorvidt og i tilfelle på hvilken måte man bør reagere. Er saken ikke bare av lokal interesse, underretter kretsformannen Hovedstyrets formann.»

Norsk Advokatblad nr. 10 – 1967.

ANNONSE

TRENGER DU EN TRANSLATØR?**ALLEGRO** språktjenester

Juridisk oversetterekspertise

Våre erfarne statsautoriserte translatører gir deg rask og profesjonell service.

Kontakt oss gjerne på tlf. 55 30 17 30, post@allegro-as.no eller www.allegro-as.no.

Translatørservice as

Bred erfaring og kompetanse. Kontakt oss på tlf. 810 33 333 eller post@translator.no

Torkild Korsnes kan ingenting om rørleggerfaget. Jobben hans er å bygge struktur og kultur, sier han.

ADVOKATEN SOM BLE RØRLEGGERSJEF

Han byttet advokater på Hamar med rørleggere i Trondheim. Nå leder Torkild Korsnes Rørentreprenørene Norge. – Men bevillingen skal jeg beholde, bedyrer han.

TEKST OG FOTO: GEORG MATHISEN

TRONDHEIM: Sist det var bilde av ham i Advokatbladet, var det lite som tydet på at han skulle bytte bransje. Seks og et halvt år senere har Torkild Korsnes flere år bak seg som sjef hos rørleggerbedriften K. Lund og er blitt leder i Rørentreprenørene Norge.

– Det er ganske sammenlignbart med hverdagen som advokat, mener Korsnes.

– Som advokat trener du opp en evne til å sette deg inn i ulike problemstillinger raskt og effektivt. Du går til kjernen i problemet og går videre derfra. Dette regner jeg med at er noe jeg får bruk for også i styret i Rørentreprenørene.

Han er vokst opp tett på rørleggerne. Da han var 18 år, begynte faren i K. Lund som administrerende direktør. Senere gikk faren og en kollega sammen og kjøpte den tradisjonsrike familiebedriften i Trondheim.

Torkild Korsnes studerte juss, møtte kjærligheten på Hedmarken og var styreleder i et ekspanderende Campbell & Co. Men han ble styreleder i K. Lund, også. I 2011 kom spørsmålet om han kunne tenke seg å ta over direktørjobben, og i år ble han valgt til å lede bransjeorganisasjonen.

«UFARLIG»

– Det å være kunnskapsløs om det man skal lede, har på mange måter vært et gode i jobben min. Jeg blir helt ufarlig for alle, konstaterer han.

Rørentreprenørene Norge er organisasjonen for rørleggerbedriftene i Norge. 670 medlemsbedrifter har over 900 ansatte og en omsetning på 13,9 milliarder kroner. I møtet med håndverkere og ingeniører tror den ferske lederen at det er sunt at noen også har med seg den juridiske metoden som bakgrunn.

BEHOLDER BEVILLINGEN

Han er opptatt av organisasjoner og hvordan et effektivt samfunn er avhengige av at vi representerer hverandre. Men advokatbevillingen kommer han ikke til å gi slipp på.

– Jeg anvender juss i jobben min, men jeg er ikke advokat i virksomheten. Tidlig i advokatkarrieren hørte jeg at den som er sin egen advokat, har en idiot til klient, sier han.

– Jeg trenger ikke å være advokat for å gjøre jobben min. Men den bevillingen har jeg jobbet så lenge og så mye for å få at jeg greier ikke å kvitte meg med den rent følelsesmessig, sier Torkild Korsnes.

Kommuneadvokaten i Drammensregionen

Kommuneadvokaten i Drammensregionen er et felles advokatkontor for kommunene Drammen, Hurum, Nedre Eiker, Røyken, Sande og Svelvik. Advokatkontoret er et selvstendig rettssubjekt med et eget styre, opprettet med hjemmel i kommuneloven § 27.

Kommuneadvokaten er eierkommunenenes prosessfullmektig for domstolene og fylkesnemnda. Kontoret er også en sentral rådgiver for den politiske og administrative ledelsen i kommunene. Arbeidsoppgavene er samfunnsmessig interessante, og spenner over de fleste juridiske rettsområder både innenfor privatrett og offentlig rett. Kommuneadvokaten skal bidra til å fremme rettssikkerhet og ivareta eierkommunenenes rettslige og økonomiske interesser. Kontoret har ti advokater og er lokalisert i Drammen rådhus.

Stilling som advokat hos Kommuneadvokaten i Drammensregionen

Vi har en ledig stilling som advokat

Stillingen gir en spennende mulighet for å delta i og få erfaring fra advokatvirksomhet i offentlig sektor i en samfunnsmessig viktig tidsperiode for våre eierkommuner. Den som ansettes kan påregne en variert portefølje, og vi ser etter søkere som er motivert for å jobbe med alle av kontorets sentrale rettsområder. Erfaring fra skjønnsprosess, ekspropriasjon, utbyggingsavtaler og planarbeid etter plan- og bygningsloven er særlig ønskelig. Advokatene ved kontoret må kunne samarbeide godt med oppdragsgivere i ulike sektorer, og samtidig kunne foreta selvstendige faglige vurderinger. Vi ser derfor etter søkere som motiveres av å yte en ekstra innsats når oppdragsgiverne har behov for dette, og som kan representere våre eierkommuner og Kommuneadvokaten i Drammensregionen på en god og tillitsvekkende måte. Det er fordel med advokaterfaring for offentlige klienter.

For nærmere informasjon om stillingen og hvordan søke på denne se: <https://www.drammen.kommune.no/om-drammen-kommune/ledige-stillinger/>

I henhold til offentliglova kan vi være forpliktet til å offentliggjøre søkere som har bedt seg unntatt fra søkerlisten. Du vil i så tilfelle bli varslet om dette. Det bes om at eventuelle anmodninger om unntatt offentlighet blir begrunnet.

Arbeidsoppgaver

- Juridisk rådgivning
- Prosedyreoppdrag
- Opplæring/kurs

Kvalifikasjoner

- Juridisk embetseksamen eller mastergrad i rettsvitenskap med gode resultater
- God skriftlig og muntlig fremstillingsevne
- Det er ønskelig med arbeidserfaring fra flere av følgende rettsområder: Prosess, plan- og bygningsrett, kontraktsrett, offentlige anskaffelser, selskapsrett og arbeidsrett.
- Arbeidserfaring som advokat/advokatfullmektig eller dommerfullmektig
- Personlig egnethet vil bli tillagt betydelig vekt

Personlige egenskaper

- Serviceinnstilt
- Effektiv
- Personlig og faglig integritet

Vi tilbyr

- Deltagelse og innsikt i samfunnsmessig viktige virksomheter
- Et bredt fagfelt med spennende og varierte faglige utfordringer
- Et godt arbeidsmiljø med dyktige kolleger
- Konkurransedyktige betingelser

Den faste stillingshjemmelen forutsetter godkjenning fra styret. Alternativt vil stillingen bli et engasjement med varighet frem til 01.01.2020.

Søknadsfrist 14. Nov

STILLINGSANNONSER

Vi søker ny kollega til vårt kontorfellesskap i Ski. Fortrinnsvis søkes advokat med egen portefølje.

Wessel Advokater består i dag av 5 advokater og 3 advokatassistenter. Vi holder til i hyggelige lokaler sentralt i Ski sentrum og har et godt faglig og sosialt miljø.

Ta kontakt med advokat Harald Jahren eller advokat Svein Andersen på telefon 64 00 39 00 hvis du ønsker en uforpliktende samtale, eller har spørsmål.

Søknad med vedlegg sendes til:

Wessel Advokater
Postboks 34
1401 Ski

Eller per e-post: post@advokat-wessel.no.

Søknadsfrist er fortløpende.

Idrettsveien 5 • Postboks 34 • 1401 Ski • Telefon +47 64 00 39 00 • www.advokat-wessel.no

LEDIGE KONTORER – ADVOKATER SØKES

Vi har flere ledige kontorer og ønsker å fylle dem med hyggelige kollegaer! Det er muligheter både for å søke ansettelse, partnerskap eller kontorfellesskap. Kontorene kan også leies, enkeltvis eller samlet.

Advokatfirmaet Sulland er et veletablert firma bestående av 15 advokater hvor rettssikkerhet og klientens beste står i fokus. Vi legger vekt på sterk faglig forankring og et godt sosialt miljø. Vi holder til i trivelige lokaler rett overfor Oslo tinghus, med gode møterom, kjøkken og spiserom med utgang til takterrasse.

Ta kontakt for en uforpliktende samtale:
Advokat Stine Laier Nybø
916 16 696 / sln@advokatsulland.no

Advokatfirmaet Sulland AS • C. J. Hambros plass 5, 0164 Oslo • www.advokatsulland.no

BOKTIPSET

Navn og alder: SIV BLANCA BØRGE-ASK, 49 ÅR
Tittel: JURIDISK DIREKTØR, ADVOKAT
Arbidssted: UNION GRUPPEN AS, OSLOKA

HVILKEN BOK HAR GJORT
STERKEST INNTRYKK PÅ DEG, OG
HVORFOR?

Triologien fra Island av Jon Kalmar Stefansson gjorde sterkt inntrykk på meg. Det er ikke så mye ytre handling, men den dveler ved de stor ting her i livet og er spekket med mye god livsvisdom. Fra studietidens dager var jeg veldig fasinert av Hermann Hesses Narsiss og Gullmunn, om den asketiske Narsiss og den livsbejende Gullmunn på vandring etter meningen med livet.

HVORDAN VELGER DU LESESTOFF?

Mine tre sentrale boktilganger er disse: «Bokklubben av 1993», der ti litteraturinteresserte damer har møttes jevnlig for å diskutere bøker siden vi gikk ut av jussen i tiden 1992–94. Dessuten er jeg ivrig leser av en svært god bokblogg «Bookstoker», som skrives og drives fra London av norske Julie Hoegh. Hun

Er samboer og har fire barn, men kun tvillingjentene på fjorten bor fortsatt hjemme. Fast bopel i Oslo. Har tidligere jobbet som advokat i Storebrand og i Advokatfirma Thommesen, og vært dommerfullmektig i Tønsberg Tingrett. Elsker høst og vinter gjerne på fjellet og ski i de fleste varianter. Er blitt helårsbader. Har alltid minst én bok liggende, og medlem i en bokklubb med mange bra damer, med mange gøyale felles bokopplevelser.

kommer stadig opp med gode internasjonale tips. Dessuten får jeg tips fra andre venner og fra avisanmeldelser.

HVIS DU SKAL KJØPE EN BOK TIL EN
GOD VENN, HVILKEN VIL DU
KJØPE?

Jeg vil alltid velge en bok jeg selv har lest, eller som jeg har forventning om at vil gi en god leseropplevelse. Sist jeg gav fra meg en bok var det Kjell Westøs Svik 1938. Han har kommet med en ny bok nå, Den svovelgule himmelen, som jeg godt kan gi bort til en god venn, allerede før jeg selv har lest den.

HVILKEN ER DEN NESTE BOKEN DU
SKAL LESE?

For tiden leser jeg Hvitt Hav av Roy Jacobsen, men jeg har akkurat kjøpt McCullers Hjertet er en ensom jeger og

Mathias Faldbakkens The Hills. Så begge disse ligger for tur.

KAN DU ANBEFALE EN FAGBOK?

Hmm... Leser mye fag, men kan nok ikke anbefale én særskilt er jeg redd. Jeg ser for øvrig frem til at Trude Myklebusts bok om finansmarkedene foreligger!

LESER DU E-BØKER?

Nei. Jeg liker for godt å holde i en bok!

HVEM VIL DU UTFORDRE (OG LITT
OM HVORFOR)?

Jeg vil gjerne utfordre advokat Mari Hermansen, advokat og HR-ansvarlig i Avinor, fordi hun leser mye og er veldig bra på boktips, og fordi det er gøy å diskutere bøker med henne!

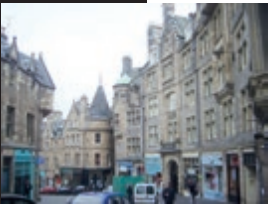
European Lawyers' Programme 2018 i Edinburgh søker deltakere

Unge advokater med ønske om å lære mer om europeisk juss, kan nå søke om opptak i programmet European Lawyers, et tre måneders program som gir deg mulighet til å jobbe tett på dommere og advokater i Skottland. Programmet skjer fra 3. april til 29. juni neste år, og søknadsprosessen er i gang.

– For deltagerne betyr programmet et dypdykk i et annet rettssystem, en mulighet til å lære av flinke fagpersoner, leve studentlivserfaren igjen, og å få venner for livet fra andre land i Europa. Programmet er gratis, men man må selv dekke utgifter til reise og opphold, sier advokat Siv Elisabeth Hveberg, som er kontakt-

person for programmet i Norge. For spørsmål og mer informasjon, ta kontakt med henne på telefon 907 70 390, eller epost seh@hveberg.no.

Cockburn Street i Edinburgh.
Foto: David Monniaux, Wikimedia

ANNONSE

VÅRE PARTNERE PÅ ADVOKATJOBB.NO

DOMSTOL ADMINISTRASJONEN, Legalis, ZACCO, KVALE, metier, DLA PIPER, INDUSTRI ENERGI, Haavind, Crawford, AUSTIN|LYNGMYR, FØYEN TORKILDSEN, STRANDEN, UTLENDINGSNEMNDA, UNE, whydentity, Ytterbøl & Co, ELDEN, DALAN, NHO, THOMMESSEN, pwc, EY, Deloitte.

ADVOKATER I NYHETENE

SKATTERAZZIA I SANNTID

Wiersholm-advokatene Bettina Banoun (bildet) og Thomas Skjebred er svært kritiske til at skatteetaten foretok razziaer hjemme hos mistenkte i boligkjøp-saken i Oslo kommune, med pressen på slep. «Skattekrimenhetens aksjon blir rett og slett dokumentert av pressen – i sanntid. Hvordan er dette mulig? Hva hadde pressen der å gjøre? Hvordan i all verden kunne DN vite hvor Skatteetaten skulle slå til», spør de to advokatene i et innlegg i Dagens Næringsliv. «Vi spør oss hvilket rettsvern privatpersoner har i denne situasjonen», skriver de.

«Riksadvokaten har tidligere advart mot innføring av en parallell straffeprosess. Skatteetatens vide fullmaktslinje har klare likhetstrikk med en straffeprosessuell kontroll uten de straffeprosessuelle rettsikkerhetsgarantiene. Dette er uheldig», skriver de to.

14.000 KRONER I TIMEN

Krisen i John Fredriksen-selskapet Seadrill er «gullkantet butikk for advokater og konsulenter i flere land», melder Dagens Næringsliv: En av de utenlandske advokatene i saken, New York-baserte Anup Sathy fakturerer 14.000 kroner pr. time, mens de to norske advokatene i saken, Ellen Teresa Heyerdahl og Hans Haugstad, fakturerer 5200 kroner pr. time, ifølge avisen.

FORSVARER TRAKK SEG FRA SULT-SAKEN

Advokatfullmektig Inam Ghous Ali har trukket seg fra den omfattende rettssaken mot Metkel Betew og 12 andre etter at statsadvokaten er blitt kjent med at han tidligere har pleiet kontakt med to av de tiltalte i saken, en 28-åring og en 30-åring, melder NRK.no.

4. oktober sendte statsadvokat Alvar Randa ifølge VG en begjæring til Oslo tingrett om at retten måtte vurdere om Ali måtte trekke seg som forsvarer i saken. Ali ble selv stevnet som vitne.

– Jeg opplever at dette nesten har vært en form for svertekampanje. Denne prosessen kunne vært langt ryddigere, sier Ali til NRK.

En 30-åring i saken skal ha hatt 26 telefonsamtaler med Ali over tre måneder. Statsadvokat Alvar Randa opplyser overfor NRK at han oppfatter kontakten som «vennesamtaler». Inam Ghous Ali er oppvokst på Furuset i Oslo, og skal ha blitt kjent med 28-åringen gjennom et fritidstilbud advokaten var med å starte i bydelen. Nettverket i saken står tiltalt for å ha innført 50 kilo hasj og 20 kilo MDMA. Flere av mennene står også tiltalt for å ha planlagt å rane en verditransport.

XORD

Plassene	Ansette Honorar- nivået	Embal- lasje	Total Deter- minativ	Grunn- giving Tall
↳				
Betydelig Klan				
↳				Mar- kering
Lang tid på nyn.			Husdyr	Føler
Fugl			Måle	
↳		Kamerat Betale tilbake		
Med- holdet				
Spurte				
↳		Nesten blinker Ø		
Aksent				Ambolt
Omv. party				
↳			Pro- nomen Hev!	
Sannsyn- lighets- bevis		Penge- leie		
↳				

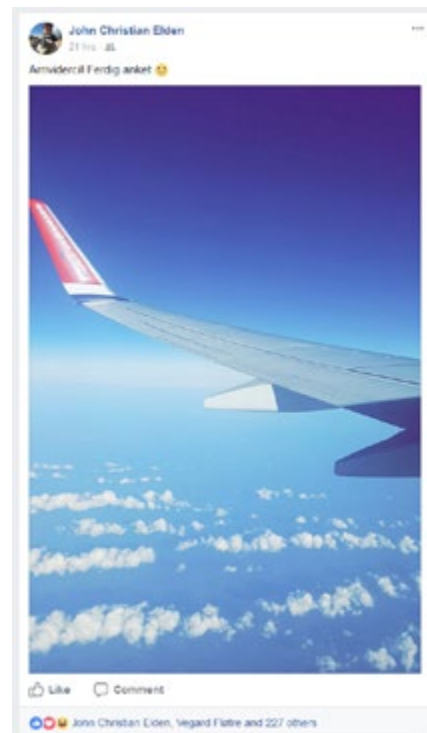
Løsningsordet finner du ved å sette sammen bokstavene i de gule rutene til et ord eller et navn.

Send løsningsordet til redaksjonen@advokatbladet.no innen 27.november. Vi trekker ut en vinner som får fem flaxlodd i posten.

Vinneren av kryssordet i oktober er Else Marie Bernt Håkonsen, Bergen. Vi gratulerer! Løsningsordet var GULATING

f Advokat **John Christian Elden** ble endelig ferdig med anken i Eirik Jensen-saken.

f **Wiersholm** jublet over seier i to klasser under årets Advokatcup som ble gjennomført i Vallhall i Oslo.

t Venstres nestleder og tidligere advokat, **Abid Raja**, bekrefter at partiet vil arbeide for å sikre fri rettshjelps-ordningene – og styrke den ytterligere med 6,5 millioner kroner.

f Ekspert på ytrings-frihet, **Anine Kierulf**, lot seg sjokkerte over manglende frihet for mediene på Island. **Jon Wessel Aas** var blant dem som kommenterte.

ig Juridisk rådgivning for kvinner (**JURK**) diskuterte seksuelle overgrep på NRK og la ut et bilde av tre av medarbeiderne på besøk i studio.

ig **Glædeskoret Justitia** ved Universitetet i Oslo er godt i gang med høstens øvelser, og la ut et bilde etter en minikonsert i Professorboligen de holdt for professor **Liv Finstad**.

Henrik@advokatbladet.no

Følg Advokatbladet på Facebook, Twitter og Instagram
@Advokatbladet

ANNONSEINFO

ANNONSEANSVARLIG

Jannicke Isaksen
marked@advokatbladet.no
Mobil: 414 14 440

26.000 LESERE (TNS GALLUP)

ANNONSEPRISER 1. JANUAR 2017

1/1 – 216 x 286 (inkludert 3 mm utfallende)	kr. 19.400
2/3 – 116 x 234	kr. 17.200
1/2 – 176 x 123	kr. 14.250
1/4 – 176 x 58/116 x 83	kr. 9.400
1/6 – 56 x 123/116 x 58	kr. 5.500

Se fullstendig formatliste på nett: advokatbladet.no

Andre formater etter avtale.

Bilagspris: 4-sider løst, pris 25 000, gramvekt inntil 20 gram.

Andre formater etter avtale.

Byråprovisjon 3 %, formidlingsgodtgjørelse 1,5 %

Alle priser er eks. mva.

UTGIVELSER 2017 OG 2018

Nr	Bestillingsfrist annonser	Utgivelser
12	30. november	13. desember
1	12. januar	22. januar
2	9. februar	19. februar
3	9. mars	19. mars
4	13. april	23. april
5	18. mai	29. mai
6/7	15. juni	25. juni
8/9	17. august	27. august
10	21. september	1. oktober
11	26. oktober	5. november
12	30. november	10. desember

advokatjobb.no

Prøv en annonse på Advokatjobb.no

Bransjens egen jobbportal!

Ledige jobber innenfor juss-Norge samlet på ett sted.

Du treffer både jobbsøkere og advokater som er ute etter

å orientere seg i markedet.

Gratis, rullerende Nytt om navn-funksjon profilerer alle som har byttet jobb.

Vi har gunstige årsavtaler!

1-5 annonser: 7.500 kroner

6-20 annonser: 14.000 kroner

21-50 annonser: 30.000 kroner

Skreddersy dine annonser til alle våre plattformer!

Kontakt oss for et pakketilbud.

Advokaten

ADVOKATBLADET

REDAKTØR

Nina Schmidt
nina@advokatbladet.no
Telefon: 22 03 50 50
Mobil: 915 59 602

REDAKSJONSRAÐ

Jon Wessel-Aas (leder)
Gunhild Lærum
Ina Lindahl Nyrud
Emanuel Feinberg

Advokatbladet betinger seg rett til å arkivere og utgi stoff i elektronisk form.

Redaksjonen forbeholder seg retten til å redigere og forkorte innlegg.

JOURNALIST

Henrik Skjevestad
henrik@advokatbladet.no
Telefon: 481 63 444
Mobil: 482 28 776

ABONNEMENT

abonnement@advokatbladet.no

Bladet utgis 10 ganger i året.

Priser abonnement per år:

Vanlig	670 kr
Studenter	350 kr
Advokatassistenter	375 kr
Utland	820 kr
Enkeltblader	65 kr

TIPS REDAKSJONEN

Redaksjonen tar gjerne imot tips til reportasjer.

tips@advokatbladet.no

Kr. Augustsgate 9,
0164 Oslo

SEKRETARIATET

Den Norske Advokatforening
Kr. Augustsgate 9,
0164 Oslo
post@advokatforeningen.no
www.advokatforeningen.no
Telefon: 22 03 50 50

Merete Smith,
generalsekreter.,
ms@advokatforeningen.no
Baard Amundsen,
kommunikasjonssjef,
ba@advokatforeningen.no

GRAFISK FORMGIVER

Mette Håtvædt Tønsberg
mette.tonsberg@07.no

TRYKKERI

07 Media – 07.no, Aurskog
Telefon: 63 86 44 00

Advokatbladet ønsker å arbeide etter regler for god presseskikk slik de er nedfelt i Vær Varsom-plakaten. Ta kontakt med redaksjonen dersom du mener deg urimelig behandlet i en omtale. Du kan også klage direkte til Pressens faglige utvalg.

Rådhusgt. 17, 0158 Oslo.
Tlf: 22 40 50 40
Faks: 22 40 50 55
E-post: pfu@np-nr.no

ADVOKATFORENINGEN

Hvem vinner kampen om de kvinnelige talentene?

Talentmassen blant jurister er i endring. 7 av 10 jus-studenter er nå kvinner, 6 av 10 advokatfullmektiger er det samme. Vet du hvordan du skal rekruttere, videreutvikle og beholde dem? Hvordan skal ditt firma utløse og ha glede av deres fulle potensial – helt frem til partnerskap?

De firmaene som gjør dette best, vil få stadig flere gode advokater å velge blant. Talentprisen 2018 premierer advokatfirmaer som allerede nå kan vise til konkrete resultater og løsninger – og til progresjon. Hvem er i dag best til å tiltrekke, beholde og utvikle kvinnelige juridiske talenter?

Les mer, og lever din søknad, på
www.advokatforeningen.no/talentprisen/